

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

16^E JAARGANG

WOENSDAG 14 OCTOBER 1931

No. 824

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.
COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonne's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar, Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

13 OCTOBER 1931.

In den toestand van de geldmarkt kwam nog weinig verandering. Het aanbod van geld bleef gering, maar ook de vraag was niet groot. Daar aan het terugtrekken van geld voor buitenlandsche rekening uit vrees voor een daling van den Gulden een einde was gekomen, werd de markt langzamerhand rustiger. Toch was er in wissels nog zeer weinig te doen. Slechts af en toe konden enkele posten particulier disconto geplaatst worden; meestal nog schatkistpapier. Daar echter het aanbod van wissels zeer gering bleef, konden langzamerhand alle posten ondergebracht worden tot teruglopende rente. Zaterdag en gisteren begon er een vlucht in den Gulden merkbaar te worden, waarbij vooral Dollars verkocht werden, zoodat ook daardoor de geldmarkt verder verruimde. Particulier disconto werd daarbij voor $2\frac{7}{16}$ pCt. afgedaan. De prolongatierente noteerde de geheele week 3 pCt. Call-geld omstreeks 1 pCt.

* *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een daling te zien van f 4 miljoen. Daarentegen namen de beleeningen toe met ruim f 1,6 miljoen. Zoowel de post buitenlandsche wissels als de diverse rekeningen onder de activa der Bank zijn teruggevoerd en wel respectievelijk met f 108.000 en f 10,1 miljoen.

Uit den post munt en muntmateriaal blijkt, dat de goudvoorraad is toegenomen met f 6 miljoen, terwijl de zilvervoorraad gedaald is met f 684.000. De toeneming bedraagt dus per saldo f 5,3 miljoen. Het gedeelte van den metaalvoorraad, dat in het buitenland is gedeponeerd, is gestegen met bijna f 3,5 miljoen.

Terwijl het rekening-courant-saldo van het Rijk is teruggevoerd met f 3,7 miljoen, geven de saldi in rekening-courant van anderen een toeneming te zien van bijna f 10

miljoen. Per saldo vertoont deze post dus een stijging van f 6,2 miljoen. De biljettencirculatie blijkt met f 13,8 miljoen te zijn gedaald. Het beschikbaar metaalsaldo nam toe met f 8,3 miljoen; het dekkingspercentage is ruim 68 pCt.

* *

Het is haast niet noodig nog eens te vermelden, dat de stemming op de wisselmarkt nog steeds beheerscht wordt door een groote onzekerheid. Nu de gouden basis voor vele valuta's is verdwenen, heeft men nog altijd geen vasten grond onder de voeten gekregen. Bovendien schijnt het de laatste tijden noodzakelijk, dat wanneer er in het een devies eenige rust gekomen is, er zich in een ander teekenen van onrust gaan vertoonen. Ditmaal was de voor kort nog zoo hoog geprezen Dollar aan de beurt. Op tal van ongunstige — en meest onjuiste — berichten is er een groot aanbod losgekomen: van 2.49 liep de koers op 2.46 terug. De Dollar is alleen tegenover den Gulden flauw; in Londen bleef de notering de geheele week ca. 3.87. Ponden waren betrekkelijk kalm; de koers bewoog zich, met aan iedere zijde afwijkingen van ca. 20 punten, rond de 9.50; slot 9.53. Zoolks welhaast vanzelf spreekt, kwamen ook de Marken in de verdrukking. Van 56.70 liep de koers terug tot 55.80, om daarna weder tot 58.50 te stijgen, waarop gisteren een scherpe reactie tot 56.80 volgde. Parijs, dat in de eerste dagen der week boven het goudpunt van uitvoer stond (9.81), is de laatste dagen tot op het goudpunt van invoer (9.70) teruggelopen, omlaag getrokken door den Dollar, die te Parijs op 25.39 schijnt te worden vastgehouden. In Belga's gaat er de laatste dagen veel minder om: 34.82½ — 34.60. Zwitsersche Francs lager: 48.60—48.30. Ook hier ligt de schuld bij den Dollar, die in Zwitserland op 5.10 schijnt gehandhaafd te worden. Lires iets lager: 12.60. In de Skandinavische wissels komt wat meer handel: Kopenhagen 54.50, Oslo 54.50, Stockholm, eerder gezocht op 58.50. Peseta's verlaten: ca. 22.10. Indië eerder hooger: 99%. Zuid-Afrikaansche Ponden worden op het oude niveau gehandhaafd; de koersen varieerden tusschen de 11.70 en 12.—. Canada ca. 2.20. Argentijnsche Pesos, waarin het de laatste dagen der week niet mogelijk was zaken te doen, werden heden op ca. 53½, afgedaan. Dantziger Gulden lager op 48.

Op de termijnmarkt was groot aanbod van Dollars op een- en driemaanden op 25 en 50 punten onder den kassa-koers. Termijn Ponden werden eenige punten onder en boven pari gedaan.

Voor Dollarbiljetten bestaat uit den aard der zaak minder belangstelling. Gouden Dollars en Ponden bleven nog in het middelpunt van de belangstelling staan.

LONDEN, 12 OCTOBER 1931.

De geldmarkt was verleden week over het algemeen ruim van middelen voorzien. Alleen Woensdag en Donderdag was de vraag iets grooter, zonder van grooten invloed op de koersen voor het „overnight” geld te zijn.

Disconto handhaafde zich op ongeveer hetzelfde niveau 5%—½, terwijl er goede vraag bleek te zijn voor korte wissels (November en December) tot zeer lage prijzen ($4\frac{7}{8}$ en 5 pCt.). Als gevolg hiervan zijn November en eerste helft December wissels vrijwel van de markt verdwenen en naar de portefeuilles van de banken verhuisd.

De deviezenmarkt was kalm verleden week en onderging alleen de fluctuaties, die men onder deze omstandigheden kan verwachten.

Dollars sluiten heden op 3.88. Guldens op 9.55 en Parijs op 98%. Guldens waren heden de meest gezochte en relatief ook de duurste valuta.

HET FINANCIËEL PERSPECTIEF DER STAATSBEGROOTING 1932.

Het perspectief van 's Rijks financiën wordt verkregen door een scheiding te maken tusschen:

a. de vaste uitgaven, steunende op de wet of op een jarenlange regeeringspraktijk (subsidiën, toeslagen, enz.) en

b. de per jaar telkens opnieuw te beoordeelen uitgaven, in het bijzonder nog die betrekking hebbende op den staat van nood (oorlog, crisis, tijdelijke hulpverlening aan organisaties, die het algemeen belang beoogen te dienen, nieuwe subsidies enz.).

De eerste groep rijksuitgaven valt onder het „financiëel beheer”. Dit beheer wordt gevoerd langs vaste lijnen van bestuurspraktijk en kan niet beïnvloed worden door politieke wenschen. Het terrein van deze „Finanzverwaltung” is in onze wetenschappelijke literatuur verwaarloosd, omdat de „staathuishoudkunde” in Nederland praktisch gesproken niet meer omvat de kunde van het financiëele huishouden van den Staat. Op leerrooster en examen verschijnen wel de algemeene leer der economie (Volkswirtschaftslehre) en de economische politiek, maar niet het derde deel der economie: de Finanzwissenschaft, zoals deze bijv. is samengevat in het handboek van Dr. Walther Lotz.¹⁾

Volgens het Handbuch der Finanzwissenschaft (1926) van Wilhelm Gerloff en Franz Meizel omvat dit laatste onderdeel, opgevat als „die Lehre von der öffentlichen Finanzwirtschaft”, nog een algemeen theoretisch en een bijzonder, beschrijvend en vergelijkend, deel. Welke waardeering men nu ook moet hebben voor de geschriften van Pierson, Cort van der Linden, Bordewijk en Van Gijn, ik geloof toch wel te mogen zeggen dat groote onderwerpen der Finanzwissenschaft in de Nederlandsche staathuishoudkundige literatuur niet voorkomen en dat met name onze „Finanzverwaltung” alleen beheerscht wordt door de ongeschreven regels van de departementale praktijk. De Comptabiliteitswet 1927 heeft daaraan maar weinig veranderd. En zoo kan het wel niet anders of, mede door gebrek aan theoretische voorlichting, heeft onze Nederlandsche „Finanzverwaltung” iets incidentiels. Waar, anders dan binnen de muren van het Departement van Financiën, of in de bureaux van provincie en gemeente, vindt men in Nederland iets over onderwerpen, o.a. door Lotz behandeld, als:

Der moderne Finanzminister und seine Untergebenen; Wezen, Geschichte und politische Bedeutung des Budgets; Moderne Grundsätze der Budgettechnik? En zoo schijnt het gebrek aan samenwerking tusschen theorie en praktijk aanleiding te zijn tot een gebrek aan systeem in onze Finanzverwaltung, hetwelk dan weer een neerslag vindt in de rijksbegrooting.

De Rijksbegrooting 1932 geeft daarvan treffende voorbeelden.

* *

Het tweede terrein der rijksuitgaven, hierboven

¹⁾ In het groote „Handbuch des öffentlichen Rechts der Gegenwart” (Marquardsen) verscheen in 1917 als negende deel Dr. Walther Lotz's: Finanzwissenschaft met deze in-deeling: Einleitung, Finanzliteratur und Finanzgeschichte, Finanzverfassung und Finanzverwaltung, die öffentlichen Ausgaben; die ordentlichen öffentlichen Einnahmen, die außerordentlichen öffentlichen Einnahmen, ins besondere der Kredit.

In de achttiende eeuw werd de kunde van het financiëel huishouden van den Staat beheerscht door de voorschriften aan de ambtenaren gegeven. Het is deze praktijk, welke verwerkt is in de Deutsche literatuur der „Kameralwissenschaft”. Eerst wanneer Adam Smith in zijn „Wealth of Nations” (1776) een hoofdstuk opneemt over de inkomsten en de uitgaven van den Staat, wordt de grondslag gelegd voor een theorie van het financieewezen der openbare lichamen, waaraan o.a. Prof. A. C. Pigou in 1928 zijn „Study in public finance” (Macmillan—London—1928) wijdde. Men zie bijv. de onderwerpen: finance by borrowing; the place of loans in public finance.

INHOUD.

	Blz.
HET FINANCIËEL PERSPECTIEF DER STAATSBEGROOTING 1932 door Prof. Mr. C. W. de Vries	906
De Zuiderzee-politiek der Regeering door Prof. Mr. D. van Blom	908
De valutatermijnmarkt door C. A. Klaasse	909
Het wetsontwerp tegen kunstmatige concurrentie door Jan Schilthuis	912
Firestone Plantations Ltd. in Liberia door Th. Lighthart	912
INGEZONDEN STUKKEN:	
De verwarrring in het geldwezen door Mr. W. Roose-guarde Bisschop	915
MAANDOIJFERS:	
Emissies in September 1931	916
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	916
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	916—920
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

reeds afgezonderd, is te omschrijven als de financiëele politiek van den begrotingswetgever. Wanneer de vaste uitgaven gedekt worden door de vaste inkomsten en noodvoorzieningen niet behoeven te worden getroffen, wijkt deze financiëele politiek terug. Zelfs in tijden van toenemende jaarlijksche vaste uitgaven bijv. ten bate van de financiering van een sociale wetgeving, die bijv. allerwege in Europa na 1890 lasten oplegde, óók op den Staat, zorgde de wetgever in den loop der jaren regelmatig voor een accres der middelen (in het Deutsche Rijk sedert 1880 o.a. door een tariefwetgeving, mede ter bescherming van de industrie, die de lasten der sociale verzekering droeg; in Engeland door een verhooging der tarieven van de Income-Tax; in Nederland door een uitbouw en een zoogenaamde uitbalanseering van directe en indirecte middelen¹⁾). Bij de begrooting des rijks behoeft dan slechts de stand der wetgeving nauwkeurig te worden bestudeerd uit financiëel oogpunt.

Het terrein der financiëele begrotingspolitiek trekt echter plotseling sterk de aandacht, wanneer de vaste inkomsten de vaste uitgaven niet dekken en wanneer tot overmaat van ramp ook de jaarlijksche extra-uitgaven niet uit de in den loop van het dienstjaar aangewezen extra-inkomsten kunnen worden gedekt. Immers wanneer de crisis-dienst — hoe abnormaal dan ook — een evenwicht vertoont tusschen de inkomsten en de uitgaven, treedt ook daar de „Finanzverwaltung” in de plaats van de financiëele politiek. In bijna alle staten is het nu in dezen tijd juist anders om. De financiëele politiek beheerscht zelfs alle vragen van praktisch staatsbeleid.

En zoo gaan dan nu alle beschouwingen in de pers over „The provisions of Dr. de Geer's Budget” (1932). Hiermede zijn wij dadelijk in de praktijk der Engelsche begrotingswetgeving, waar het juist zeer gewoon is, dat bij de begrooting telken jare wordt bepaald, welke middelen zullen worden aangewend om de uitgaven te dekken. De middelen pasten zich altijd aan bij de wisselende uitgaven..., totdat de Engelsche regeering nu onlangs in April 1931 die oude methode niet meer kon volhouden en met een niet-sluitende begrooting in zee moest gaan. Het gat bleek spoedig zóó groot, dat afzonderlijke overbruggingsmaatregelen, binnen het begrotingsjaar Mei 1931—Mei 1932 in Engeland, noodig waren.

Bij ons zit het dienstjaar 1932 voor de gewone inkomsten en uitgaven in elkaar, zoodat tusschentijdsche voorziening niet noodig schijnt anders dan voor den crisisdienst, waarvan de inkomsten veel te laag zullen blijken.

Het perspectief van een rijksbegrooting voor den gewonen dienst der middelen zoude zelfs op het eerste gezicht niet zoo ongunstig schijnen, wanneer in aanmerking wordt genomen, dat de inkomsten van den Staat bedragen:

¹⁾ Het schijnt zelfs, dat Nederland door de invoering van de Rijksgemeentefondsbelasting wel wat te veel is „door-geslagen” naar den kant der directe belastingen.

Rijksbegrooting (middelenwet)	544.000.000
inkomsten Leeningfonds gewone dienst ..	58.000.000
inkomsten Wegenfonds	19.000.000
inkomsten Gemeentefonds	82.000.000
tezamen over 1932....	703.000.000

Wanneer de Nederlandsche Staat over 1932 dit bedrag innen kan, kan de Staat ook nog heel wat diensten bewijzen. Men denke nu nog aan de inkomsten van provinciale-, gemeente- en waterschapsbesturen om tot de conclusie te komen, dat de moeilijkheid van ons staatsbestuur voorloopig niet zit in de inkomsten, maar in de nog hogere uitgaven. De zaak is zoo veel te moeilijker, omdat belangstellende leeken zoo gemakkelijk spreken van „bezuinigingspolitiek”; van „krachtig aanpakken”, terwijl de werkelijke staatsbestuurder weet, welke bescheiden „krachten” hij slechts kan aanwenden. Ook dit jaar zijn „besparingen” weer over alle Hoofdstukken der rijksbegrooting verdeeld. De noodzakelijke beperking der uitgaven is echter gebonden door politieke krachten en... dat zijn wij zelf. Daarom is het niet zoo moeilijk de overlading van een dienst met woorden aan te toonen. Niemand gooit echter zijn lading over boord.

* * *

Het tekort over 1932 moet hier duidelijk worden omschreven.

„De geheele middelenraming blijft voor het aanstaande jaar ruim 63 miljoen achter bij die voor 1931, zooals deze luidde na de verhooging van den gedistilleerdaccijns” zegt de Minister in zijn Millioenennota (pag. 13).

Dit moet nu echter in duidelijke cijfers vertaald worden:

De middelenraming 1931 bedroeg 603 miljoen (waartegenover de uitgaven opliepen tot 612 miljoen, zoodat toen een nadeelig slot overbleef van 9 miljoen). De verhooging echter van het gedistilleerd accijns (4 miljoen) voerde de middelen op tot 607 miljoen. De middelenraming bedraagt dus nu voor 1932:

607 miljoen	
af trekken 63 „	
544 „	

Het tekort over 1932 zal echter hoger worden dan deze 63 miljoen. Immers de raming voor 1931 sloot met een geraamd tekort van 5 miljoen. Bij gelijkblijvende uitgaven komt dus de regeering voor een tekort van 68 miljoen, omdat het tekort over 1931 ook over 1932 blijft bestaan.

Het tekort-1932 van 68 miljoen moet echter nu nogmaals worden verhoogd, omdat het Rijk aan de gemeente een garantie-bedrag heeft gewaarborgd, dit jaar 7 miljoen méér eischende dan het vorige jaar. In de hieronder volgende berekening behoeft slechts een tekort van 75—7 miljoen = 68 miljoen te worden verantwoord, omdat in de opgegeven besparing op Hoofdstuk VII A en B reeds de garantie voor de gemeentebesturen is vervat.

De vier wijzen, waarop in het tekort wordt voorzien, zijn:

I. over drie jaren beschikken over het overschot:		
1929 + 58 miljoen		
1930 + 22 „		
1931 — 26 „		
	54.000.000 waarvan 1/3 totaal	18.000.000
		18.000.000
II. nieuwe inkomsten uit:		
a. invoerrechten	11.000.000	
b. benzine	10.500.000	
	totaal....	21.500.000
III. vermindering van de uitgaven:		21.500.000

a. salarissen	7.000.000	
b. Hoofdstuk II	23.314	
c. Hoofdstuk III	123	
d. Hoofdstuk IV	481.655	
e. Hoofdstuk V	542.992	
f. Hoofdstuk VI	13.009	
g. Hoofdstuk VII A en B tezamen	2.048.933	
h. Hoofdstuk VIII	3.000.000	
i. Hoofdstuk IX	7.477.826	
j. Hoofdstuk X	5.419.569	
k. Hoofdstuk XI	1	
	totaal....	26.000.000
IV. ongedekt	totaal....	2.500.000
		68.000.000

De vier wijzen waarop in het tekort is voorzien behoeven niet uitvoerig te worden toegelicht.

I. Het overzicht der overschotten der zeven vette jaren — ze zijn goed geteld! — bedraagt:

1924	+ 2.674.000
1925	+ 44.280.000
1926	+ 66.375.000
1927	+ 75.260.000
1928	+ 57.196.000
1929	+ 58.208.000
1930	+ 22.739.000

De optelling dezer bedragen heeft geen nut. Ook geheel afgezien van den formeelen grond — het in werking der Comptabiliteitswet-1927, waarop de Minister met voorliefde een beroep doet, staat vast, dat de overschotten tot en met 1928 geheel zijn verwerkt.

Werd besloten over deze saldo's te beschikken, dan moest opnieuw worden geleend. De overschotten over 1929 en 1930, verminderd met het tekort over 1931, kunnen in een reserve-fonds worden bewaard — zij het dan dat de vlottende schuld moet worden uitgezet om aan deze saldi een bestemming te kunnen geven. Over de drie jaren, 1932, 1933 en 1934, is de inhoud van dit fonds verdeeld.

In de pers zijn voorstellen gedaan om òf over dit reservefonds òf mede over vroegere overschotten in meerdere mate te beschikken. Maar hiertegen rijst het onoverkomelijk bezwaar, dat dan zoude moeten worden geleend om gewone uitgaven te dekken. Mr. van Gijn noemt dit „Churchillen”.

II. De regeering heeft slechts twee nieuwe bronnen van inkomst voorgedragen. In de pers werden andere belasting-voorstellen gedaan, zoo E.-S. B. 23 Sept. jl. de conjunctuur-belasting (Prof. Dr. N. J. Polak) en de heffing van een tijdelijk extra-invoerrecht op bepaalde goederen (Prof. Dr. G. M. Verrijn Stuart). Van regeeringszijde is er reeds nu op gewezen, dat de extra-belastingen nog wel noodig zullen zijn tot versterking van de inkomsten van den crisisdienst van het Leeningfonds. Tot nu toe is de pot van dezen crisisdienst nog maar matig gevuld uit de opbrengst van de sigaretten-belasting.

III. Over de „objecten”, waarop alsnog en nog veel méér kan worden „bezuinigd” is een storm losgebroken. De één wil op „defensie”, de ander op „onderwijs”, weer een derde op alles en nog wat bezuinigen. Veel te weinig is vermeld, welke zorgen zijn vereischt om deze beperkingen te verkrijgen.

Op twee punten moet dan echter worden gewezen. Is wat op „Waterstaat” en op „Arbeid” is verkregen wel als een bezuiniging aan te merken? Zeker niet, wanneer „Waterstaat” op den kapitaalmarkt mag boeken wat noodig is voor den aanleg van werken als afsluitdijk Zuiderzee en Julianakanaal, uit het resultaat van welke werken in later jaren evenredige voordeelen niet zullen zijn te halen.

En wanneer het Invaliditeitsfonds de bate voor de noodzakelijke algemeene reserve niet meer uit „gewoon” zal ontvangen, zal die reserve worden gestabiliseerd, terwijl zij moest oplopen. Dit is echter niet een besparing in den staatsdienst. Natuurlijk mag deze reserve — stel zelfs zij ware te hoog opgelopen — niet worden gebruikt voor doeleinden, waarvoor zij

nooit is bestemd, bijv. om over te gaan tot verlaging van de wettelijke eischen voor het verkrijgen van ouderdomsrente door de verplicht verzekerden. Worden nog meer nieuwe rechten verkregen, b.v. door een uitbreiding toe te staan van den kring der verplicht verzekerden, dan moeten nieuwe lasten worden opgelegd. Voor dit laatste kan niet in de plaats treden een aantasting van de oplopende reserve van het Invaliditeitsfonds.

Nu over de jaren 1932, 1933 en 1934 niet wordt overgegaan tot het storten van 3×6.5 miljoen = 19.5 miljoen in het Invaliditeitsfonds, komt wel een bedrag onder de normale uitgaven voor den gewonen dienst vrij, maar daarom is dit nog niet een besparing.

IV. Bij de ongewisheid der berekening is een ongedekt bedrag van 2.5 miljoen zeker niet overmatig. Vermelden wij echter hier nog, dat in de pers het voorstel is gedaan een minder formidabele schulddeeling vol te houden en dat mede is voorgesteld de inkomsten uit het Leeningfonds voor drie jaren tot een bedrag van 18 miljoen over te schrijven op den gewonen dienst 1932, 1933 en 1934 en dan als compensatie van de inkomsten van het Leeningfonds, na 1943 de inkomsten van dit fonds niet te doen vallen van 60 miljoen op 46 miljoen, maar nog eenige jaren op 60 miljoen te handhaven. Ook is nog voorgesteld het „Gemeentefonds” aan te tasten. Hierdoor zouden de uitkeeringen aan *alle* gemeenten worden verlaagd en zouden vele gemeenten opnieuw armlastig worden en door het Rijk moeten worden gesteund. Ook is het niet waarschijnlijk, dat men door pogingen van de regering tot verlaging van de inkomsten der gemeenten verkrijgt wat men beoogt: verlaging der uitgaven der gemeenten. Zolang dat niet is bereikt, zal het Rijk altijd moeten bijbetalen.

* * *

Alle deze voorstellen hebben tenslotte één doel: een sluitende rijksbegroting — 1932.

C. W. DE VRIES

DE ZUIDERZEE-POLITIEK DER REGERING.

Na 5 Aug. l.l. (nummer van dit weekblad, waarin aandrang tot verduidelijking van eenige mededeelingen in het „Driemaandelijksch Bericht betreffende de Zuiderzeewerken” van Juli '31) is, zij het wat hortend en onvolledig, iets meer bekend geworden van den koers, dien de Regeering uit wil met de Zuiderzeewerken, en van de redenen, die haar drijven.

Eerst kwam, op vragen, door het Kamerlid dr. Van der Waerden op 13 Augustus gesteld, den 14den September een antwoord in van den Minister van Financiën, mede namens dien van Waterstaat. En even later kwamen Millioenen-nota en Rijksbegroting, met inbegrip der begroting voor het Zuiderzeefonds.

De mededeelingen van Juli, die evenveel te raden als te weten gaven, zijn thans verduidelijkt. Slechts ten deele en ongenoegzaam evenwel. Voorts weten wij thans, dat na voltooiing van afsluitdijk en Wieringermeerwerken de verdere inpolderingen naar het oordeel der Regeering moeten worden „opgeschort”. Zulks in afwachting van wat nader onderzoek aangaande den noord-oostelijken polder zal leeren. Ook hier treft de onvolledigheid der toelichting.

De thans actueele Zuiderzee-vraagstukken vallen uiteen in twee wél te onderscheiden helften: de Wieringermeer-politiek en de vraag der verdere inpolderingen. De vragen van den heer Van der Waerden raakten uitsluitend de Wieringermeer; de kwestie der verdere inpolderingen — praktisch: al of niet, na dichting der twee laatste sluitgaten in den afsluitdijk in 1932, onmiddellijk doorgaan met den polder bezuiden de Lemmer? — is door de Millioenen-nota aan de orde gesteld.

Deze twee helften hebben wellicht slechts dit gemeen, dat bij beide de Regeering den pijnlijk aan-

doenden indruk vestigt, liefst zoo weinig mogelijk los te laten, haar argumenten (indien aanwezig) zooveel mogelijk op te sparen voor een slot-debat, in plaats van aanstonds, ter voorlichting in de eerste plaats van de Staten-Generaal, met al haar materiaal in de openbaarheid te treden.

De Wieringermeer-politiek:

De Regeering brengt in herinnering, dat de Commissie-Vissering aandrang op een nieuw publiek-rechtelijk lichaam ex art. 194 der Grondwet; zij deelt verder o.m. mede, dat de Zuiderzeeraad iets dergelijks heeft aangeraden; zij laat in het verborgen, of, en zoo ja in hoeverre, de Zuiderzeeraad in zijn advies afweek van het Verslag-Vissering en bemoeilijkt hiermee den Staten-Generaal ernstig het vestigen van een eigen oordeel ter zake; zij bemoeilijkt dit nog meer door zich te bepalen tot mededeeling van hare meening, dat zulk een lichaam overbodig is, en elke motiveering van deze meening achterwege te laten; het eenige wat naar motiveering zweemt („bij de directie van de Wieringermeer is... de leiding in goede handen”), heeft welbeschouwd van motiveering niets, want de vraag is juist, of de bestaande, maar wel aller oordeel uitnemende, directie niet beter haar taak zou kunnen vervullen als bestuursorgaan van een lichaam met bevoegdheden, verwant aan die van provincies, gemeenten, waterschappen, dan thans, nu zij als ambtelijk directorium zweeft tusschen Waterstaat en Financiën. Dit is een beginselvraag, over welke het ieder, ook der Regeering, vrij staat, anders te denken dan Commissie-Vissering en Zuiderzeeraad, maar over welke, juist om haar principieel karakter, het der Regeering *niet* vrij staat, heen te loopen met de geheel ongestaafde overbodig-verklaring in haar toelichting op de fondsvergrooting, in een staatsstuk derhalve, bestemd als grondslag voor parlementair debat.

Weinig minder onbevredigend laat wat de Regeering losliet over dat andere actueele Wieringermeer-vraagstuk: de uitgifte der gronden. Het is waar, opkomende onvoldaanheid heeft zij aanstonds willen temperen door de verzekering, in antwoord aan dr. Van der Waerden, dat „de tot nu genomen beslissingen en getroffen maatregelen... geen definitief karakter (hebben).” Doch bezien we, om de draagkracht van deze verzekering tot haar juiste verhoudingen te beperken, enkele dezer beslissingen en maatregelen kortelijk even nader.

„Besloten is... tot uitgifte van landbouwcultuurgronden voor een gebruikelijken termijn en met uitzicht op verlenging, terwijl de niet uitgegeven terreinen en gronden in exploitatie worden gegeven aan de Landbouw-Cultuurmaatschappij „De Wieringermeer.” Deze verpachtingen geschieden door de directie „onder verantwoordelijkheid aan den Minister van Financiën”, bij wien, deelt de Regeering mede, ingevolge de domeinwetgeving van de jaren 1840 v., het bestuur van de drooggevalen gronden, „welke automatisch domeingrond zijn geworden”, is komen te berusten.

Formeel is dit inderdaad geheel in den haak. Geen wet of besluit wordt geschonden, nu de Minister van Financiën gebruik maakt van het recht, hem toekomend krachtens de welhaast een eeuw oude domeinwetgeving; noch zal eenige wet of besluit worden geschonden, als straks de Minister van Financiën, geheel in den geest van die domeinwetgeving, de gronden, zoodra hij er goede kans toe ziet, verkoopt aan den meestbiedende.

Maar ook uitsluitend formeel. Reeds een zoo voorzichtige financier en economist als Pierson heeft in zijn „Leerboek” over het beginsel onzer domeinwetgeving om liefst zooveel mogelijk domein te verkopen den staf gebroken. Deze wetgeving van 1840 v. tot richtsnoer te kiezen voor de Zuiderzeegrondenpolitiek van 1930 v. is alleen dan verantwoord, als de wetgever van 1930 v. aldus zal hebben beslist.

Men kan hiertegen inbrengen, dat voorshands niet verkoop, maar verpachting in de bedoeling van „Financiën” ligt. Maar verpachting dan toch „met uitzicht op verlenging” en blijkbaar van allen grond, dien men op deze wijze voorloopig kan slijten. Ook dit is een principieele beslissing, waarin de Staten-Generaal te eer behooren te worden gekend, nu de Commissie-Vissering voor de Wieringermeer een loyale proef (voor een vierde deel) met staatsexploitatie heeft aanbevolen. Dit denkbeeld, waarover ook de Zuiderzeeraad moet hebben geadviseerd — maar de Regeering heeft tot nu niet meegedeeld, in welken zin — wordt gesaboteerd, indien voor staatsexploitatie (in den vorm dan van exploitatie door de Cultuurmaatschappij, die practisch samenvalt met de Wieringermeerdirectie) slechts zal overblijven wat practisch onverpachtbaar blijkt. Wil de wetgever dien kant uit, ook wie liever anders hadden gewild zullen zich erbij hebben neer te leggen. Maar het is onbetamelijk, dat de Regeering, buiten den wetgever om, van een formeel haar toekomstige bevoegdheid gebruik maakt om de agrarische Zuiderzeepolitiek in een richting te sturen, die, eens ingeslagen, hoogst moeilijk, zoo niet onmogelijk, weer zal kunnen worden gewijzigd. Deze politiek is wetgevers-zaak en -taak, niet die van een Minister van Financiën als domein-dictator.

De verdere inpolderingen.

De Regeering wenscht ze te zien opgeschort, heeft dienovereenkomstig de begroting van het Zuiderzeefonds voor 1932 ingericht en dusdoende een acht millioen weten uit te zuinigen, welkome bijdrage tot wegwerking van het dreigend begrootings-tekort. Wij kunnen ons hier tot deze hoofdzaak bepalen en nadere bijzonderheden achterwege laten.

Onder volmondige erkenning, dat niets in de gegeven omstandigheden dermate dringt als vermindering van dit tekort en dat derhalve een reeks van overigens wenschelijke staatsuitgaven zal moeten worden geofferd om erger kwaad te voorkomen, ontkomt toch wie de stukken leest niet aan den indruk, dat naar dit middel van bezuiniging, zoo gemakkelijk grijpbaar, wat al te spoedig de hand is uitgestoken. Er wordt een en ander medegedeeld wat ten gunste van juist deze bezuiniging pleit, maar van wat ertegen kan worden aangevoerd wordt met geen woord gerept. Ook wordt verzwegen of, en zoo ja wat, de Zuiderzeeraad ter zake heeft geadviseerd. Hebben ook hier de Staten-Generaal niet het recht, zoo volledig mogelijk te worden voorgelicht?

De plannen voor den noord-oostelijken polder heeten nog niet rijp te zijn. „Aan den dienst der Zuiderzeewerken (werd) opdracht gegeven om een algemeen plan... op te maken.” Dat aan deze opdracht tijdig gevolg is gegeven, wordt niet uitdrukkelijk gezegd, maar mag worden aangenomen, ook op grond der hierna in de toelichting op de fondsbegroting volgende mededeeling, dat „verder onderzoek (werd) noodig geacht omtrent enkele punten”. Deze punten worden ons niet verzwegen, maar wat wél verzwegen wordt is, of de Regeering hiertegenover aandacht schonk aan wat, ook *financiëel*, voor onverwilde doorzetting pleit. Zij moet hebben overwogen — of zij is ernstig tekortgeschoten — dat de kosten der werkloosheidszorg bedenkelijk zullen stijgen als na voltooiing van afsluitdijk en Wieringermeer ettelijke duizenden werkloos worden op korten termijn; dat, bij latere hervatting der werken, men het thans goed in elkaar grijpend organisme van doode en levende productie-middelen, dat de opschorting uit elkaar zal hebben doen vallen, opnieuw zal hebben te construeeren ten koste van wie weet hoeveel; dat, mocht uit het nader onderzoek de sociaal-economische verdedigbaarheid der verdere inpolderingen alsnog blijken, de hiermede te bereiken voordeelen zooveel langer zullen uitblijven als de „opshorting” tijd zal hebben gekost. Meer dan een summier aanwijzing van

enkele argumenten ten gunste van ononderbroken voortzetting is dit niet; over elk dezer ware meer te zeggen en andere waren er aan toe te voegen. De Kegeering echter wijdt aan geen ervan ook maar een enkel woord. Zij moet het vóór en het tegen nauwgezet tegen elkaar hebben afgewogen, maar wat en hoe zij woog blijft in het duister.

Komt er straks een Zuiderzeedeбат — en dit kan niet uitblijven — het zal, blijft de voorlichting van Waterstaat en Financiën zoo poover als zij is tot nu, moeten worden gevoerd op den grondslag van materiaal, dat anderen aandroegen, omdat de Regeering met de verschaffing in gebreke bleef.

Dit is wat wrevel wekt, doch, in hoop op beterschap, in het licht moest worden gesteld.

D. VAN BLOM.

DE VALUTATERMIJNMARKT.

Door de beslissing van de Engelsche regeering om het Pond den vrijen loop te laten en den koers van dit devies los te koppelen van het goud is op de deviezenmarkt een nieuwe periode ingeluid. Afgezien van enkele valuta's, waarvan de beteekenis voor den wereld-goederen- en geldhandel niet zoo groot was, waren sedert eenige jaren de fluctuaties van den koers der voornaamste muntsoorten weer aan de enge grenzen gebonden, die de goudpunten haar oplegden. En nu hebben het Pond Sterling en de drie Scandinavische Kronen zich weer gevoegd in de rij der zonder-grens-fluctuerende valuta's, terwijl ook de Mark — door het bijzondere karakter der wisselkoersvaststelling te Berlijn, waar geen vrije markt is, zoodat arbitrage onmogelijk is — practisch weer op lossere schroeven staat dan zulks bij onbepaalde handhaving van den gouden standaard het geval zou zijn.

Is dit verschijnsel ten aanzien van de andere der genoemde deviezen reeds allerminst van belang ontbloot, de fluctuatie van het Pond Sterling heeft ongetwijfeld een zeer verstrekkende beteekenis. Door verschillende omstandigheden is het Pond langzamerhand tot een internationale rekening-eenheid geworden, die wordt aangewend voor de noteering van tal van prijzen en tarieven in het handelsverkeer, niet alleen met, maar ook geheel buiten Engeland om. Natuurlijk zal de opheffing van den gouden standaard in Engeland in vele gevallen de tot nu toe geldende handelsgebruiken ten aanzien der prijsnoteering wijzigen, maar de handel met Engeland zelve zal toch zeker voorloopig in Ponden worden voortgezet. Het feit, dat de koers van het Engelsche Pond onophoudelijk schommelt, is dus voor den handel — ook voor den onzen; men bedenke slechts, dat onze export naar Engeland rond 400 millioen gulden per jaar beloopt — een groot ongerief, omdat bij alle risico's, die toch reeds aan het bedrijf inhaerent zijn, nog een nieuwe onberekenbare factor wordt toegevoegd in de fluctuaties van de waarde der munteenheid, waarin wordt gecontracteerd. Bij de Engelsche, Scandinavische en tot op zekere hoogte bij de Deutsche munt zijn de schommelingen aan de orde van den dag en is dus het risico al zeer apert, maar daarbij komt nog, dat ook voor andere munten de vrees — al of niet gemotiveerd, dat kan hier buiten beschouwing blijven — bestaat, dat binnen afzienbaren tijd de goudpunten niet meer de uiterste fluctuatiegrenzen zullen blijken. Practisch gesproken, acht men ten aanzien van bijna alle valuta's kansen op abnormale schommeling aanwezig!

Nu was ook, toen allerwege de gouden standaard nog werd toegepast, een schommeling in de valutakoersen waar te nemen; zij bewoog zich echter binnen de grenzen der goudpunten, die gemeenlijk niet meer dan $\frac{1}{2}$ pCt. boven en beneden de pariteit lagen, zoodat met één procent het risico ophield. Toch waren reeds die in vergelijking met nu zoo geringe fluctuaties voor handel en bedrijf vaak aanleiding dat risico „af te dekken” door middel van een termijn-

affaire. De termijnhandel in deviezen, in de na-oorsche periode van sterk schommelende wisselkoersen gegroeid, mede uit de behoefte om valuta-risico's uit te schakelen, is ook na de stabilisatie der voornaamste muntsoorten in het leven gebleven, en heeft den handel goede diensten bewezen. Niets ligt dus meer voor de hand dan dat men in deze richting ook weer gaat zoeken om de soortgelijke vraagstukken, die zich ook nu weer in verscherpte mate voordoen, tot oplossing te brengen. Men zou dus een plotselinge wederopleving van de valutatermijnmarkt verwachten. Hoe grooter de schommelingen der koersen — hetzij dat die zich de facto reeds nu voordoen of voor straks gevreesd worden — hoe grooter het valutarisico voor hen, die in vreemde munt koopen en verkoopen, hoe sterker dus de aandrang om dat risico af te wentelen door aankoop of verkoop op den termijn, dat men de deviezen noodig heeft of zal ontvangen.

Dit zou men verwachten. Maar... het tegendeel is waar. Terwijl kort geleden nog zeer omvangrijke bedragen Ponden op termijn te verhandelen waren, op een moment dus, dat de behoefte om den koers, waarvan men aannam, dat hij niet meer dan ongeveer een procent uit de balans kon slaan, te fixeeren niet zoo groot geweest kan zijn, ligt thans, nu de fixatie van veel grooter beteekenis moet worden geacht, de termijnhandel in Ponden practisch geheel dood. Hier doet zich dus de vraag voor: hoe is deze paradox te verklaren, en, heeft men eenmaal die verklaring, is er geen aanleiding om ten gerieve van den handel de gelegenheid tot het sluiten van termijnaffaires te creëren.

* * *

Voorop zij gesteld, dat potentieel een valutatermijnmarkt in elk geval aanwezig is; men kent het instituut der termijnaffaires, de contractmodellen liggen klaar, en wanneer er partijen zijn die tegengestelde affaires willen doen — de één koopen, de ander verkoopen — dan is de weg daar om ze tot elkaar te brengen. Om nu op te sporen, waar de oorzaak ligt van het feit, dat bij voor sommige partijen gestegen behoefte om van deze markt gebruik te maken, het apparaat vrijwel geheel buiten werking wordt gesteld, zal het noodig zijn om na te gaan, hoe de termijnmarkt functioneerde, en welke de betrokken partijen waren. Wie waren de contractanten op de valutatermijnmarkt? In de eerste plaats dezelfde, die zich thans als aspirant aandienen: zij, die goederen in Ponden verkochten en zij, die in deze valuta kochten. Daarnaast kwam een tweede categorie: de rente-arbitrageanten, die hun rentemarge secureerden door een swap-transactie, en tenslotte een groep, waarvan de beteekenis zeker niet onderschat mag worden: de speculanten.

Hoe staat het nu op het oogenblik met het „marktpersoneel” voor deze affaires? Ik zeide het reeds: de eerste categorie, de goederenhandel, die in vreemde valuta's koopt en verkoopt is onveranderd belanghebbende bij de termijnmarkt gebleven; meer dan dat, door de sterkere fluctuaties is van dezen kant de aandrang om de risico's af te dekken zelfs veel sterker geworden. Hetzelfde kan men echter niet zeggen van de beide andere groepen. Onder de huidige verwarde financiële omstandigheden is de rente-arbitrage min of meer in het vergeetboek geraakt, en de bankier, die vlottende middelen over de grenzen uitzet is als tegenpartij voor termijnaffaires grotendeels uitgeschakeld. Dit geldt voor beide vormen van rente-arbitrage, zoowel voor uitzetting in de valuta van het land, waarheen het geld vloeit als voor de z.g. Leih-devisen. Wanneer vroeger de rente in Londen hooger was dan hier, dan kochten onze banken Pondenwissels, en verkochten de Ponden op termijn. Tegelijkertijd echter werden door Engelsche banken Pondentermijndeposito's aan Duitse banken verstrekt, die door de geldnemers in hun eigen valuta werden ge-

converteerd met gelijktijdigen aankoop op termijn van het opgenomen bedrag. De rente-arbitrage Amsterdam—Londen en Londen—Berlijn — die wij in dit verband slechts als voorbeeld aanhalen — deed dus op de Pondentermijnmarkt vraag en aanbod in elkaar sluiten.

De Pondenvoorschotten worden op het oogenblik „stillegehalten”, misschien zoeken wel de debiteuren ten deele thans een koers voor de te zijner tijd te verrichten terugbetaling te fixeeren, maar de tegenpartij der gewone rente-arbitrage is toch op het oogenblik verdreven door den allesoverheerschenden drang naar zoo hoog mogelijke liquiditeit. Zoodat daarmee de termijnmarkt een deel van haar „habitués” mist. Hetzelfde kan men zeggen van de derde groep: de speculanten. In dit verband versta ik onder deze categorie hen, die transacties op de termijnmarkt aangaan om daaruit winst te behalen. Terwijl de beide andere categorieën: de goederenhandel, en de rente-arbitrage zich van de termijnmarkt bedienen om risico's uit te schakelen, om verliezen te vermijden, zoeken de speculanten juist het risico om uit het loopen daarvan winst te behalen. Zij, die zich op de valutamarkt bewegen, weten uit ervaring, hoe groot de beteekenis van deze groep is, zelfs in tijden van gestabiliseerde munten, met zoo geringe koersfluctuaties dus, dat men zou vermoeden dat de speculante de winstkansen te gering zou achten. Waar echter de verlieskans even gering werd aangeslagen, en de handel over zeer omvangrijke bedragen liep, vond het principe: groote omzet, kleine winst bij deze partij gereeden ingang. Nu zou men denken, dat met de uitbreiding der schommelingen ook de speculatie zou toenemen. Dit is echter, althans op het oogenblik, nog niet het geval; integendeel deze tegenpartij is sterk verminderd. Eensdeels is dit toe te schrijven aan het feit, dat, nu de schommelingen grooter zijn, ook het verlangde surplus is gestegen, aanmerkelijk meer dan de grootte der fluctuaties. Kon men onder den gouden standaard volstaan met een surplusmarge tot aan het goudpunt, nu moet men weer ongeveer vasthouden aan het traditioneele 20 pCt.-surplus om gevrijwaard te zijn. Daarbij komt, dat de krachtige vertegenwoordigers uit deze groep, die wel bij machte zouden zijn surplus voor hun affaires te fourneeren, den toestand te gevaarlijk achten. Een groote winstkans moge attractief zijn, zij gaat noodwendig gepaard met een even groote verlieskans en de „voorzichtige” speculant geeft de voorkeur aan transacties, waarin beide extremen niet al te ver uiteen liggen.

Tenslotte zij in dit verband nog vermeld, dat de onverwachte val van het Pond in deze groep slachtoffers heeft gemaakt, die voorloopig niet zullen terugkeeren. Het is alleszins mogelijk, dat straks de speculatie zich weer op de valutamarkten zal werpen, maar er is heel veel kans, dat zulks pas zal geschieden, wanneer er wat meer lijn in het koersverloop zit, wanneer er motieven zijn, waarop men kan opereeren. Op het oogenblik is de toestand nog te weinig opgeklaard, heeft de speculatie nog te weinig houvast voor hausse- of baisseverwachtingen.

* * *

Ziehier dus het resultaat van de analyse van den termijnhandel: voorheen en thans, dat het marktpersoneel zeer aanmerkelijk is ingekrompen. Van de allergrootste beteekenis is daarbij ongetwijfeld het wegvallen van de speculatie als tegenpartij, omdat die juist diende om een surplus aan vraag of aanbod „op te nemen”. Als regel mocht men aannemen, dat de „reëele” contractanten voor een belangrijk deel tegengestelde affaires hadden af te sluiten, zoodat deze in elkaar konden worden gesloten, een eventueel overschot vraag of aanbod moest dan de speculatie als tegenpartij ontmoeten en het was allicht juist die portie, welke besliste over agio of disagio op termijn!

Wat intusschen niet wegneemt, dat er toch wel

degelijk gegadigden voor termijnaffaires overblijven. Was dat niet het geval, dan zou er in deze geen probleem zijn; zijn rente-arbitrage en speculatie weggevallen, de goederenhandel heeft, zooals gezegd, des te meer behoefte aan een termijnmarkt. En er zullen uit die groep zoowel vragers als aanbieders van valuta op termijn bestaan. Hoe nu deze tot elkaar te brengen? Is er eigenlijk wel iets noodig te doen om ze tot elkaar te brengen, gaat dat niet automatisch, wanneer het instituut termijnmarkt bekend is? Onder normale omstandigheden ongetwijfeld, dan komen de transacties vanzelf tot stand. Maar op het oogenblik verkeeren wij in een toestand van financiële crisis, waarin een algemeen vrijwel niets ontziend wantrouwen heerscht. En tenslotte is elke affaire, die pas over eenigen tijd afloopt, een crediettransactie en vertrouwenscrisis en crediet zijn twee begrippen, die moeilijk met elkaar te rijmen zijn. De kwestie van het „adres” is voor den valutatermijnhandel op het oogenblik ongetwijfeld een der punten van groote beteekenis.

Er blijken dus tenslotte twee factoren te zijn, die een desorganisatie van de valutatermijnmarkt juist op het moment, dat door sommige groepen meer dan ooit de behoefte aan zulk een markt werd gevoeld, heeft teweeggebracht: een decimeering van de aspirant-contractanten en de vertrouwenscrisis, die het „adres”-probleem aan de orde stelde. Het belang van den handel brengt intusschen mede, dat alles in het werk gesteld worde om, ondanks die bezwaren, te trachten weer een geregelde termijnhandel in het leven te roepen. De belangen van onzen export, die toch reeds om allerlei redenen bedreigd worden, brengen dien eisch met zich, terwijl ook de importhandel er evenzeer bij gebaat is, dat een gelegenheid worde geschapen voor een reële basis zijner transacties, die tenslotte in de eigen muntsoort uiteindelijk worden afgewikkeld.

* * *

Hier ligt een taak voor de banken om in het belang harer gezamenlijke cliëntèle de machine van den termijnhandel weer op gang te brengen. Wanneer een organisatie vastloopt, omdat hier en daar het raderwerk stukt, dan doet men het best alle tusschenschakels, als transmissie-deelen weg te nemen, om een beter overzicht te krijgen. Op het oogenblik, nu bij een groot aantal intermediairs aanvragen voor termijntransacties van verschillende aard liggen, is het niet mogelijk om een overzicht te krijgen over de verhouding van vraag en aanbod. Een eerste eisch is het om, wanneer de normale uitwisseling tusschen de intermediairs — banken en andere financiële instellingen — via de makelaars tot op zekere hoogte stopstaat een centrale organisatie in het leven te roepen, opdat daar kan blijken, hoeveel vraag en aanbod in elkaar gepast kan worden, en hoeveel er per saldo onbevredigd blijft. De oprichting van iets als een „Valutakas” met medewerking van de centrale bank zou hier wellicht klaarheid in de situatie kunnen brengen. Zulk een centraal punt van den termijnhandel heeft ook dit voordeel, dat het „adres”-vraagstuk kan wegvallen, wanneer alle posten over dit instituut loopen, en desverlangd van alle contractanten door deze kas een nader overeen te komen surplus kan worden geëischt, waardoor elk risico wordt uitgeschakeld en iedereen de centrale zonder gevaar voor niet-nakoming van verplichtingen als wederpartij kan aanvaarden. *De vorming van zulk een centraal lichaam zou in elk geval kunnen verhinderen, dat transacties, waarvoor partij en wederpartij aanwezig zijn, door technische wrijvingsweerstand niet worden afgesloten.* En bovendien zou dan blijken, welk saldo vraag of aanbod onbevredigd blijft, welk saldo dus bij de vroegere marktconstellatie zou moeten zijn overgenomen door de speculatie. Is men zoover, dan kan overwogen worden, of wellicht

een oplossing gevonden kan worden om bij gebreke van een speculatieve tegenpartij toch dit saldo af te wikkelen. In dit verband moet de aandacht worden gevestigd op de relatie, tusschen contante markt en termijnmarkt. Stel, dat na in elkaar sluiting van aanbod en vraag naar termijnvaluta tot eenzelfde bedrag een zeker bedrag vraag overblijft, dan zou daaraan te voldoen zijn door contant te koopen en aldus den koers te fixeeren. De koper zou dan voor den kooprijks minus een marge van bijv. 20 pCt. crediet kunnen krijgen, zoodat voor hem de technische uitvoering precies gelijk zou zijn als bij een termijnaffaire, waarbij 20 pCt. surplus moet worden gestort. Moeilijker wordt de oplossing natuurlijk, wanneer er een saldo-aanbod van termijnvaluta zou blijken te resteren, omdat omzetting van zulk een aanbod in contant aanbod noodig maakt, dat contante deviezen worden „voorgelegd”. In zulk een geval zou de centrale bank zich in dienst van de organisatie kunnen stellen. De Nederlandsche Bank heeft inderdaad meermalen op de termijnmarkt geopereerd, in dier voege, dat zij termijndeviezen kocht, en daartegen contant afgaf. Haar deviezenvoorraad blijft op die wijze onveranderd, en hij wordt nuttig gemaakt, om een koers te fixeeren voor houders van termijnvalutavorderingen, die op de markt geen normale tegenpartij kunnen vinden.

* * *

Het spreekt wel vanzelf, dat bovenomschreven regeling vooronderstelt, dat vraag en aanbod grotendeels in elkaar gesloten worden, en dat slechts een relatief gering excès van een van beide door overheveling naar de contante markt wordt afgewikkeld. Zou daarentegen bijv. blijken, dat algemeen daling van een valuta werd verwacht, en dat dientengevolge wel alle exporteurs, welke dat devies te ontvangen hebben, willen verkoopen, maar geen importeurs zich in die munt willen dekken, dan ware transmissie naar de contante markt zinloos en zelfs schadelijk, omdat dan het aanbod van meerdere maanden tegelijk op de contante markt zou komen, zonder dat zich op die markt de vraag voor diezelfde periode reeds manifesteert, waardoor de contante koers dermate buiten verhouding gedrukt zou worden, dat zelfs bij pari-notering voor termijn de exporteurs nog een onereus lagen koers zouden ontvangen. Hetzelfde geldt voor het omgekeerde geval, dat wel alle vraag voor op termijn benodigde valuta zich aankondigt, doch de aanbieders van op termijn beschikbaar komende bedragen van het betrokken devies uit de markt blijven. Een reële termijnmarkt, die geheel naar één richting georiënteerd is, kan nu eenmaal zonder speculatie als tegenpartij niet tot zaken leiden, en speculatie kan men niet uit niets te voorschijn tooveren. In zulk een geval helpt geen organisatie, geen kunstmatig ingrijpen. Maar de kans op zulk een eenzijdige oriëntering lijkt niet groot, er zijn op het oogenblik zoowel koopers als verkoopers; die tot elkaar te brengen, moet slechts een kwestie van organisatie zijn.

Het is alleszins mogelijk, dat binnen zeer korten tijd zonder bijzondere maatregelen de valutatermijnmarkt weer normaal hersteld wordt; aan plotselinge gebeurtenissen heeft men zich niet dadelijk aangepast, en ten deele zal het herstel van normale verhoudingen ook samenhangen met het luwen van de vertrouwenscrisis. Maar indien de huidige toestand, dat praktisch geen termijnaffaires in valuta te doen zijn, gehandhaafd blijft, dan eischt het groote belang van den handel met het buitenland, dat getracht wordt een organisatie in het leven te roepen, die de taak van de vrije markt in deze: tot elkaar brengen van vragers en aanbieders en prijsvorming kan overnemen, een organisatie, waarvan ik de mogelijke grondslagen hierboven beknopt uiteenzette.

C. A. KLAASSE.

HET WETSONTWERP TEGEN KUNSTMATIGE CONCURRENTIE.

In het nummer van de E.-S. B. van 30 September is een artikel verschenen van Mr. Dr. L. F. H. Regout, hetwelk onder meer eenige opmerkingen bevat over het bij de Tweede Kamer aanhangige wetsontwerp tegen „kunstmatige concurrentie uit het buitenland”. De Heer Regout meent, dat het ontwerp, wanneer het wet zou zijn geworden, slechts bij hooge uitzondering toepassing zou vinden, doch als voorbeeld van een extreem geval, waartegen hij een invoerverbod (afweermiddel *b.* van art. 2 van het ontwerp) wel mogelijk zou achten en blijkbaar ook zou hebben gewenscht, noemt hij den Russischen graaninvoer, „waardoor wij eenigen tijd geleden werden opgeschrikt”. Deze meening van den Heer Regout bewijst, welke gevaren het wetsontwerp met zich brengt.

In de eerste plaats is het niet de Russische graaninvoer, waardoor „wij werden opgeschrikt”, doch de hevige daling der graanprijzen. Weliswaar is de zich herstellende Russische uitvoer (die intusschen nog lang niet den vooroorlogischen omvang heeft bereikt) een der oorzaken geweest van die daling, doch in minstens even sterke mate is die het gevolg geweest van onoordeelkundige uitbreiding van de tarweproductie in de groote overzeesche productielanden en van de manipulaties in 1929 en 1930 van den Federal Farm Board in de Vereenigde Staten en de Tarwepool in Canada. Zeer zeker is het juist, dat de daling der graanprijzen zeer groote nadeelen heeft berokkend aan die Nederlandsche akkerbouwers, die hun graan aan de onbeschermde Nederlandsche markt moesten verkoopen. Dit laatste is vooral het geval met de tarwe en de klachten, welke reeds lang alom over de graanprijzen worden geuit, betreffen dan ook in de eerste plaats deze voor de wereldhuishouding belangrijkste graansoort. De hoeveelheid, die daarvan in Nederland wordt verbouwd, dekt echter niet meer dan 20 à 25 pCt. der behoefte. De Nederlandsche invoer van tarwe is dus geregeld eenige malen grooter dan de eigen productie, welke, vóór de tarwewet bestond, niet slechts voor brood, doch ook als veevoeder (vooral ook als kippenvoer) werd gebruikt. Dat uit Rusland en van elders het tekort tot zeer lage prijzen kan worden geïmporteerd, vormt dus een zeer welkom verschijnsel voor den Nederlandschen verbruiker. Toen gezocht werd naar middelen, om den Nederlandschen tarwe-producent te helpen aan betere prijzen, heeft men zich tot dit enkele doel bepaald, zonder tevens voor de veel grootere hoeveelheid tarwe, die wij door invoer hebben te verkrijgen, den prijs te doen stijgen, hetgeen bijvoorbeeld van een invoerrecht het gevolg zou zijn geweest. Met de Tarwewet en de wijze, waarop zij wordt uitgevoerd, wordt dit doel inderdaad bereikt, al kleven aan die uitvoering wel fouten, die hier echter niet behoeven te worden behandeld. De tarweverbouwer namelijk krijgt een prijs, die ver boven het peil der internationale markt ligt en voor de hoeveelheid, die Nederland heeft in te voeren, blijft de verbruiker profiteeren van de uitermate lage prijzen, waartoe uit het buitenland tarwe wordt aangeboden.

Wanneer nu volgens de bepalingen van het aanhangige wetsontwerp de invoer van tarwe verboden werd op grond van kunstmatige concurrentie, welke de Heer Regout blijkbaar (inclusief den opzet om den Nederlandschen akkerbouw zoodanige schade toe te brengen, dat deze in zijn voortbestaan ernstig wordt bedreigd) vooral van Russische zijde aanwezig acht, dan zou, omdat Nederland lang niet genoeg tarwe produceert voor de behoefte zijner bevolking, dit verbod voorwaardelijk moeten zijn volgens de laatste zinsnede van art. 2 eerste lid *b.* van het ontwerp. Volgens art. 4 zouden dan bij algemeenen maatregel van bestuur de voorwaarden moeten worden vastgesteld, waarop de invoer van het door het invoerverbod getroffen artikel wordt toegestaan. Hetzelfde art. 4 stelt dat recht tot invoer afhankelijk van de voorwaarde,

dat de prijs, waartoe de goederen uit het buitenland worden aangeboden „niet geacht kan worden te vallen onder de strekking van het invoerverbod”. Er zal dus worden vastgesteld, welke de laagste prijs is, waartoe een buitenlandsche verkooper zijn product mag aanbieden, indien hij dit product, waarvoor in Nederland als afweermiddel tegen kunstmatige concurrentie een invoerverbod geldt, toch ten invoer wil zelf toegelaten. Deze minimum-prijs zal ongeveer dezelfde moeten zijn als die, waartoe de Nederlandsche producent het artikel kan leveren en bijgevolg aanmerkelijk hooger dan de prijs, waartoe de buitenlandsche verkooper, die immers kunstmatige concurrentie in zijn schild voerde, bereid was te leveren.

In het geval der tarwe zou dus op die wijze de invoer, dien wij nu eenmaal noodig hebben, plaats vinden tot een veel hooger prijs dan waartoe wij de tarwe hadden kunnen verkrijgen, want de verbruiker zou daarvoor meer betalen dan de buitenlandsche verkooper eigenlijk had gevraagd. Inderdaad zou de Nederlandsche producent beschermd zijn tegen de gevolgen der kunstmatige concurrentie (aangenomen, dat die in den zin van het wetsontwerp aanwezig was). Dit doet ook de Tarwewet, doch met dit verschil, dat zij het den Nederlandschen consumenten van tarwe (broodverbruikers, pluimveehouderij, biscuitfabrieken enz.) niet onmogelijk maakt om te profiteeren van de ongekend lage prijzen, waartoe tarwe uit het buitenland te koop is.

Het is duidelijk, dat een invoerverbod, zooals dat in het onderhavige wetsontwerp geregeld is, een uitermate duur middel zou zijn geweest om den Nederlandschen tarweproducent te beschermen tegen „kunstmatige concurrentie uit het buitenland” en evenzeer geldt dat trouwens voor de sterke verhooging van invoerrechten die afweermiddel *a.* van het wetsontwerp uitmaakt. Deze conclusie is van toepassing op vele andere goederensoorten, waarvan in Nederland de normale productie kleiner is dan het verbruik en waarvan wij dus invoer noodig hebben. Naast tarwe behoren daartoe ook de andere graansoorten, al is het veel moeilijker gebleken om daarvoor maatregelen ter bescherming tegen goedkoop buitenlandsch aanbod te ontwerpen, omdat zij voor een groot gedeelte slechts gebruikt kunnen worden als veevoeder door de Nederlandsche veehouders, die van prijsopdriving nadeel zouden ondervinden. Dit verandert echter niets aan de juistheid der stelling, dat de bescherming der producenten van goederensoorten, waarvan Nederland invoer noodig heeft, tegen „kunstmatige concurrentie uit het buitenland” er op gericht dient te zijn, dat niet tevens de prijs der ingevoerde goederen stijgt ten nadeele van den verbruiker. De afweermiddelen, die het hier behandelde wetsontwerp aan de hand doet, zijn voor dit doel ondeugdelijk en het voorwaardelijke invoerverbod heeft daarbij het eigenaardige gevolg, dat de buitenlandsche verkooper een hooger prijs betaald krijgt dan hij gevraagd heeft.

JAN SCHILTHUIS.

FIRESTONE PLANTATIONS LTD. IN LIBERIA.

Toen in 1925 en 1926 de rubberprijzen onder de werking van het Stevenson scheme omhoog werden gedreven, groeide bij de rubberverbruikers een gevoel van onrust over de afhankelijkheid, waarin ze zich bevonden van de Britsche en Nederlandsche producenten. Weliswaar had de Nederlandsche Regeering het voorbeeld van de Britsche niet gevolgd en was in Nederlandsch-Indië dus geen beperking toegepast — men kon echter niet weten of op den duur de belanghebbenden elkaar niet zouden vinden, wat op de bandenfabricage van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika een onaangename invloed zou kunnen hebben.

Men besloot den strijd aan te binden tegen de ongemotiveerde prijsopdriving en deed dit onder de leuze: „Amerika produceert uw eigen rubber”. De

leuze uitspreken was eenvoudiger dan het daarin uitgesproken principe in praktijk brengen. Men heeft zich echter door geen moeilijkheden laten afschrikken en verscheidene pogingen gedaan om zich de gewenschte onafhankelijkheid te verzekeren. Eén van die pogingen werd geleid door den bekenden bandenfabrikant Firestone en gaf aanleiding tot de oprichting van de Firestone Plantations Ltd., een maatschappij, die zich ten doel stelde rubber te produceren in Liberia en die in 1926 in dat land een concessie verkreeg op zeer voordeelige condities.

De concessionaris heeft het recht om gedurende 99 jaren binnen het gebied van Liberia gronden uit te zoeken en in cultuur te brengen tot een maximum uitgestrektheid van 1.000.000 acres (450.000 H.A.). Zoodra de Firestone Plantations Ltd. een terrein in exploitatie brengen wil, wordt dit haar door de Regering toegewezen en de Maatschappij heeft daarvoor een jaarlijkschen canon te betalen van zes Amerikaanse centen per acre, d.i. in Hollandsch geld en maat uitgedrukt f 0,33 per H.A.

Verder is de maatschappij vrijgesteld van alle huidige en toekomstige belastingen met inbegrip van invoerrechten op goederen, die ze ten behoeve van de ontwikkeling van de onderneming zal invoeren. Ze zal echter 1 pCt. uitvoerrecht betalen op alle geproduceerde en geëxporteerde rubber op basis van den marktprijs, die voor deze rubber in New-York genoteerd zal worden.

Deze voorwaarden zullen der Maatschappij door onze Nederlandsch-Indische planters benijd worden, en toch zijn alle gunstige condities nog niet genoemd. De concessionaris heeft bijv. ook nog het recht om *zonder eenige vergoeding* alle hout, dat op door haar in beslag genomen terreinen groeit te kappen en te verwerken, alleen zal hij bij uitvoer een recht van twee Amerikaanse centen per cubic foot moeten betalen. Deze bepaling is belangrijk, omdat Liberia rijk moet zijn aan zeer waardevolle houtsoorten, o.a. mahonie, zoodat de maatschappij er bij eventueele gunstige marktverhoudingen toe kan overgaan de kosten van haar onderneming omlaag te brengen door goede bosch-complexen te exploiteeren.

Toen de Firestone Plantations Ltd. werden opgericht bestond er in Liberia reeds een vrij oude rubberonderneming, de Mount Barclay Estate, gelegen aan den weg van de hoofdstad Monrovia naar het binnenland op een afstand van ca. 15 KM. van de kust. Deze onderneming dankt haar ontstaan aan den arbeid van een Engelsche maatschappij, die in 1904 een concessie verkreeg en in 1910 met planten begon. Ze slaagde erin 1100 acres te ontginnen, waarop ze ca. 175.000 boomen plantte, doch ze werd door financiële moeilijkheden gedwongen de concessie te abandonneeren. De Firestone heeft deze concessie verworven, waarmede ze de beschikking kreeg over een niet zeer fraaie, en waarschijnlijk niet hoog produceerende aanplant, die echter groot nut heeft, daar ze de gelegenheid verschafft tot opleiding van tapkoelies, tot het nemen van proeven met het product, en in het algemeen tot het verkrijgen van ervaring, die te pas kan komen, zoodra de nieuw ontgonnen tuinen taprijp zullen zijn.

In 1926 is de Maatschappij dadelijk met de ontginning van een tweetal ondernemingen aangevangen, één bij Cape Palmas nabij de grens van de Fransche kolonie Côte d'Ivoire en één in de omgeving van de Du-rivier in het achterland van Monrovia op een afstand van ca. 60 KM. van deze hoofdstad. Tegen het einde van 1931 zullen op deze beide ondernemingen tezamen 48.000 acres (21.600 H.A.) zijn beplant en vermoedelijk zal dan voorloopig de ontginning worden gestaakt.

Ik heb gelegenheid gehad de grootste dezer ondernemingen, die bij de Du-rivier, te bezoeken en vele uren heb ik per auto langs de mooie wegen, die de aanplantingen doorsnijden, gereden om oude en nieu-

we aanplantingen, kweekbedden, ontginningen etc. te bezichtigen. Het werk, dat hier in 5 jaren tot stand is gebracht wekt groote bewondering voor de energie van de leiders van dit bedrijf.

Liberia is een zeer achterlijk land, vrijwel zonder wegen, want de weg, die van Monrovia over Mount Barclay en de Firestone naar Kakata leidt, mag feitelijk op den titel „weg” geen aanspraak maken. Men kan dit breede, ongeplaveide pad berijden, maar telkens zakt de auto door haar veeren en herhaaldelijk moet men manoeuvreeren om onbegaanbare modderige stukken te overschrijden. Bruggen bestaan uit boomstammen en planken, zoodat men telkens als men een rivier gepasseerd is, zich erover verheugen mag, dat waagstuk volbracht te hebben. Het is een ware verademing als men den hoofdweg verlaten kan om langs goed aangelegde wegen de Firestone-onderneming binnen te gaan. Hier kunnen auto's zich geruischloos voortbewegen en hier vindt men stevige bruggen van gewapend beton.

De aanplant is begonnen met zaad uit de tuinen van Mount Barclay en men heeft aanvankelijk de boomen nogal dicht opeen geplant. Later is men overgegaan tot oculeeren en heeft goed materiaal van Sumatra laten komen. Er is daardoor een groot verschil tusschen de oude en de nieuwe aanplantingen en zeer waarschijnlijk zal later het verschil in productie niet onbelangrijk blijken. Vermoedelijk zal men de oude tuinen moeten dunnen, daar de dichtheid van de beplanting de gezonde ontwikkeling van de boomen tegenhoudt en men zal dan wel tot een egale beplanting van 130 à 135 boomen per acre voor de geheele onderneming komen.

De ontginning is eenigszins grof gedaan, omdat men er meer voordeel in zag snel en goedkoop te werken dan intensief en duurder. Hierbij profiteerde men van de omstandigheid, dat het in Indië zoo zeer gevreesde alang hier niet voorkomt. Het onkruid, dat tusschen de aanplantingen opschiet, is van een goedaardig soort en men behoeft dit niet te bestrijden. Bovendien zal het geleidelijk verdwijnen nu men den grond gaat bedekken met groenbemesters.

Het terrein van de onderneming is zachtglooiend, de grond is zeer geschikt voor rubber, en over het algemeen ontwikkelen de boomen zich bevredigend.

De Du-rivier, waaraan de onderneming ligt, is een zijtak van de Dukwa-rivier, die bij Marshall in zee stroomt. Bij onderzoek is gebleken, dat deze waterweg met geringe kosten bevaarbaar gemaakt kon worden en de Firestone heeft dit gedaan, zoodat ze thans met eigen lichters de rubber van de onderneming naar de schepen zal kunnen brengen, die op de Reede van Marshall de lading zullen komen innemen.

De fabriek zal waarschijnlijk bij het haventje in de Du-rivier worden gebouwd en daardoor zullen de transportkosten zeer laag worden gehouden, temeer omdat het transport van de latex uit de tuinen naar de fabriek langs de ondernemingswegen per vrachtauto zal kunnen geschieden.

De onderneming is in elk opzicht flink opgezet. Men vindt er ruime employé's woningen, een goed kantoor, een eigen winkelzaak, die voor den import van verschillende artikelen voor het bedrijf en voor het verbruik van de bewoners van de terreinen zorgt, een hospitaal onder leiding van een Amerikaanschen dokter, werkplaatsen etc., etc. Een radio-station staat in dagelijksche verbinding met de Directie in Akron (U.S.A.), zoodat — een benijdenswaardig iets voor een administrateur — correspondentie overbodig is en dus niet voorkomt.

Men mist er echter nog goed-ingerichte dorpen, waar de koelies een onderdak kunnen vinden en de indruk is, dat binnen de grenzen van de onderneming thans nog een gevestigde arbeidersbevolking ontbreekt. Wel vindt men buiten de grenzen een dorpje, waar zoowel arbeiders als neringdoenden zijn neergestreken, maar dat is te onbelangrijk om het voor de

levering van geregelde arbeid in aanmerking te doen komen.

Thans heeft de onderneming slechts weinig koelies noodig, want de ontginningen zijn volbracht en de productie is nog niet begonnen. De oudste tuinen zijn taprijp, maar het schijnt, dat nog geen maatregelen voor het oogsten worden genomen, waaruit men kan afleiden, dat het bij de tegenwoordige prijzen voor de bandenfabrieken van Firestone voordeliger is in de open markt rubber te koop dan zelf in een betrekkelijk klein bedrijf te gaan produceeren. Dit zou verklaren, waarom een fabriek nog ontbreekt en waarom van de stichting van koeliedorpen geen werk wordt gemaakt. Over eenige jaren zullen echter de volle 48.000 acres, die thans in den grond zijn gebracht, taprijp zijn en dan zal de productie in het groot kunnen geschieden. Het zal wel van de dan heerschende omstandigheden afhangen, wat Firestone zal doen. Deze onderneming kan in ieder geval tegen dien tijd 9 à 10.000 tons rubber voortbrengen en dit kan voor de bandenfabriek van groot belang zijn, als de prijzen weder eens omhoog gaan tengevolge van de vernietigende werking van de huidige crisis of van de uitvoering van een of ander beperkingsplan.

Een vraag, die men gaarne zou beantwoorden is die naar den kostprijs van de Liberiaansche rubber — maar waarschijnlijk zal een buitenstaander daarin niet kunnen slagen. Er is een groot kapitaal in de onderneming gestoken, dat echter in de boeken van Firestone geheel is afgeschreven uit de winsten van de bandenfabrieken. Zooals de positie dus thans is, zal Firestone alleen rekening behoeven te houden met de oogst- en verwerkingskosten van het product, zonder zich te bekommeren om rente en afschrijving. Op deze wijze berekend, zal de rubber niet duur worden, ten minste als de loonen niet belangrijk zullen stijgen. Thans verdient een koelie ongeveer een shilling per dag, maar dit kan veranderen.

Aanvankelijk is er — volgens hetgeen me van vele zijden werd verteld — nogal royaal met geld omgesprongen. Dit is begrijpelijk, omdat men toen haast had, vreezende voor stijgende prijzen van het ruwe product tengevolge van de restrictie. Men is bijv. begonnen met 120 blanke employé's, thans echter is dit aantal tot 15 teruggebracht — en vermoedelijk is op elk gebied de eerste opzet te groot geweest. Het is daarom waarschijnlijk, dat de totale kapitaalsuitgaven belangrijk zijn en een taxatie van \$ 10.000.000 lijkt me niet overdreven. Voor dit bedrag, waarin waarschijnlijk geen rente berekend is, heeft Firestone een onderneming van 48.000 acres, die over ca. 5 jaren geheel in productie kan zijn, zonder fabriek en zonder arbeiderswoningen.

Moge de onderneming door de omstandigheden, die tot haar oprichting en tot den haastigen opzet dwongen, wat duur geworden zijn, zoo kan men toch de leiders van dit bedrijf de eer niet onthouden, dat ze de moeilijke taak om een groot cultuurbedrijf in een nieuw gebied op te zetten prachtig hebben volbracht. Men moet over dergelijk pionierswerk niet licht denken!

Een andere kwestie is of van economisch standpunt gezien de vestiging van deze onderneming toejuiching verdient. Komt men tot de conclusie, dat het erin gestoken kapitaal een nuttiger functie had kunnen verrichten, dan mag men dit niet aanvoeren tegen de energieke oprichters, want deze werden door de ongelukkige restrictie tot deze verdedigingsdaad gedwongen.

Het geeft te denken, dat in Aequatoriaal en West-Afrika geen groote landbouwbedrijven voorkomen en men moet aannemen, dat daarvoor een gegronde reden bestaat. Bij de bestudeering van de verhoudingen, die in deze landen heerschen, komt men spoedig tot de conclusie, dat het arbeidersvraagstuk er zeer moeilijk is en dat de ontwikkeling van land en volk allerm minst aanleiding geeft tot de stichting van intensief gedreven bedrijven.

Over de dichtheid van de bevolking van Liberia loopen de meeningen uiteen. Bij onderzoek komt men echter spoedig tot de conclusie, dat de betrekkelijk hooge cijfers, die men in sommige handboeken vindt onjuist moeten zijn. De levensvoorwaarden zijn er slechter dan in de omliggende landen, die profiteeren van Westersch koloniaal beheer, de gezondheidstoestand is er niet gunstig, men moet dus aannemen, dat de bevolkingsdichtheid stellig niet die van overeenkomstige buurlanden overschrijdt. Uitgaande van dit axioma en me verder baseerend op inlichtingen, ingewonnen bij kenners van de binnenlanden van Liberia, acht ik een schatting van 1.000.000 zielen aan den hoogen kant. In West-Afrika is in den regel het aantal vrouwen grooter dan dat der mannen, neem ik dus een mannelijke bevolking van 500.000 aan, dan is deze taxatie stellig niet te laag. Hiervan zullen dan ca. 40 pCt. geschikt zijn voor plantagearbeid, zoodat het alleszins aannemelijk is, dat men de arbeidskrachten voor een onderneming moet zoeken onder 200.000 mannen over het geheele land verspreid.

Maar — er zijn verschillende stammen, die nog niet voor arbeid in een eenigszins beschaafde omgeving in aanmerking komen, daar ze het bestaan van wilden, levende van de jacht, leiden en bij wie kannibaalsche gebruiken nog in zwang zijn, er zijn stammen, die aan en op zee leven en die voor den landbouw volkomen ongeschikt zijn, verder is er overvloedig land ter beschikking van de bevolking, zoodat het grootste gedeelte van de stammen, die het land plegen te bewerken, een bestaan vinden in het kleine plantagebedrijf, dat door hun leden wordt uitgeoefend, en tenslotte houdt de Afrikaansche neger evenmin als de Aziatische tropenbewoner van regelmatigen, dagelijkschen arbeid, zoodat hij alleen als de nood of de hoogere machten in het land hem dwingen zich voor het werken op een onderneming zal doen vinden.

Neemt men dit alles in aanmerking dan wordt het duidelijk, dat het geringe aantal beschikbare werkkrachten het land voor het grootlandbouwbedrijf ongeschikt maakt en men begrijpt, waarom men in West-Afrika geen landbouw-ondernemingen kent, zooals men die in Nederlandsch-Indië vindt. Het is dan ook waarschijnlijk, dat Firestone de ontginning van verdere terreinen niet uitsluitend heeft gestaakt met het oog op de lage rubberprijzen, maar dat op deze beslissing ook het arbeidersvraagstuk van invloed is geweest. Men zal eerst willen trachten een bevolking te trekken en op te leiden voor de thans bestaande ondernemingen om daarna te bepalen of het mogelijk zal zijn tot verdere uitbreiding over te gaan.

Daar in Liberia de gesloten dorps huishouding geleidelijk voor het geldverkeer geopend wordt, d.w.z. dat de negers gedwongen worden geld te verdienen om belastingen te betalen, zullen in de toekomst waarschijnlijk wel sommige arbeiders voor een tijdje voor loon willen werken, maar waar in dit land geen wegen bestaan, is de afstand van de meeste dorpen tot de plantages vele dagreizen, zoodat het niet zoo eenvoudig zal zijn de menschen naar de onderneming te lokken, en als men hierin slaagt, zal het de vraag zijn of men ze vast zal kunnen houden, ook nadat ze voldoende hebben verdiend om aan hun verplichtingen tegenover den fiscus na te komen.

Er is één gunstige factor! Men streeft naar de afschaffing van de slavernij en het is niet onmogelijk, dat vrijgelaten slaven bereid gevonden zullen worden zich op de terreinen van Firestone te vestigen om daar op den duur een vaste bevolking te vormen. Maar afschaffen van de slavernij is in theorie een heel eenvoudige zaak, in de practijk beteekent het echter een ware omwenteling, de overgang tot een nieuw economisch systeem.¹⁾ Het zal dan ook niet zoo

¹⁾ Zie in dit verband het artikel van den heer Ligthart „Slavernij en Pandelingschap” in E.-S. B. van 23 Sept. jl. (Red.).

vlug kunnen gaan, als men in Europa en Amerika gaarne zou zien.

De Firestone-onderneming zal zonder twijfel met ernstige arbeidersmoeilijkheden te kampen krijgen en als ze erin slaagt de noodige arbeiders aan te trekken blijft het een vraag of dit gunstig is voor de ontwikkeling van Liberia. De werkkrachten zullen onttrokken worden aan de kleine, zelfstandige bedrijven, die gedeeltelijk te gronde zullen gaan en daardoor zal de ontwikkeling van de plantages désorganiseerend op de inlandsche maatschappij werken. Een land, waar de grond zóó overvloedig is, dat ieder bewoner zooveel kan bebouwen, als hij wenscht, is voor het intensieve groot landbouwbedrijf ongeschikt en het moet zich eerst omhoog werken door den opbloei van vele, kleine inlandsche bedrijven. Zóó ontleenen alle omliggende landen hun bloei aan de productie van den zelfstandigen neger, die een overschot boven zijn eigen consumptie teelt in een extensief gedreven bedrijfje.

Men kan dan ook niet verwachten, dat Liberia in de toekomst een rol zal spelen in de plantage-cultuur en in de productie van plantage-rubber. Het komt me voor, dat Firestone niet verder zal kunnen gaan dan tot het thans volbrachte.

Rubber als bevolkingscultuur is een mogelijkheid, maar geen waarschijnlijkheid, want de neger preferert de lonende teelt van de hem vanouds bekende gewassen: oliepalm, cocospalm, koffie, cacao, etc.

TH. L.

INGEZONDEN STUKKEN.

DE VERWARRING IN HET GELDWEZEN.

Mr. W. Roosegaarde Bisschop te Londen schrijft ons:

Met groote belangstelling heb ik gelezen, wat Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart schrijft in het nummer van 30 September 1931 over het verlaten van den gouden standaard door Engeland. Zijn oordeel verdient groot respect. Toch meen ik, dat er op zijn conclusies nog wel het een en ander valt af te dingen en dat — al zijn de tijden zorgwekkend — de pessimistische opvattingen, waaronder ook hij gebukt gaat, niet ten volle gerechtvaardigd zijn.

Prof. Verrijn Stuart laat buiten beschouwing, dat Engeland geruimen tijd den gouden standaard had vaarwel gezegd, voordat met eenigen tegenzin in 1925 die standaard weer werd aangenomen. Het is niet te verwachten, dat dit spoedig andermaal het geval zal zijn en ik zie daarom niet goed in, hoe er in de naaste toekomst sprake kan zijn van een stabilisatie-proces. Onder stabilisatie versta ik vaststelling van de internationale ruilwaarde van het Pond Sterling. Welke ruilvoet dient daarbij te worden aangenomen? Zoolang geen zekerheid is verkregen tegen een ongelijkmatige verdeling van den goudvoorraad, zal er in Engeland groote tegenkanting bestaan tegen de hernieuwing van een goudbasis. Welk ander ruilmiddel zou de plaats van het vaarwel gezegde goud kunnen innemen?

De denkbeelden van de Engelsche Regeering blijken vrijwel uit de meermalen verkondigde meening, dat bij een sluitend budget de deflatie of devaluatie van het Pond Sterling niet te vreezen is. Aan de voorwaarde, d.w.z. het sluitend budget, wordt door Prof. Verrijn Stuart en anderen getwijfeld, vooral wanneer zoo straks invoerrechten de kosten van bestaan gaan verhoogen. Omstandigheden kunnen natuurlijk onoverkomelijke moeilijkheden in den weg stellen, doch het Engelsche karakter pleit er niet voor, dat de poging voor een sluitend budget anders dan na harden strijd zal worden opgegeven, al is de politieke hemel daarvoor niet zonder zware wolken.

Indien Engeland erin slaagt om zijn interne financiële aangelegenheden te regelen, waarom zou dan voor de stabilisatie van het Pond Sterling een terugkeer tot den gouden standaard noodig zijn?

Prof. Verrijn Stuart erkent zelf geen aanbieder

van het goud te zijn, vooral niet omdat het tot internationale wanverhoudingen kan leiden en heeft geleid door het ontbreken van een gelijkmatige en gemakkelijke verplaatsing van het goud, waardoor de roeping van dat metaal om ter vereffening van internationale handelsbalansen dienst te doen ten eenenmale verloren ging en die vereffening zelfs in gevaar bracht.

Daarom en daarom alleen is in Engeland de gouden standaard opgegeven. Weliswaar is dat gedaan van Regeeringswege, doch het is gedaan op aandringen en op raad van de Bank of England. Daaraan bestaat geen twijfel. Dat Engeland daarmee op het oog zou hebben gehad zijn economische moeilijkheden op zijn buitenlandsche crediteuren af te wentelen, is een beschuldiging, die het karakter van den genomen maatregel volkomen miskent. De gouden standaard was reeds lang in discrediet en het opgeven ervan veel langer in de pen dan juist September 1931. Had Snowden de arbeiderspartij ertoe kunnen krijgen in Januari 1931 den gevaarlijken, financiële toestand in te zien, dan had men toen reeds een maatregel genomen, die de Bank of England geraden achtte in het belang van gezonde, internationale handelsverhoudingen.

Dat de maatregel op 21 September 1931 een geweldige koersdaling tengevolge heeft gehad, kan niemand ontkennen. Was die koersdaling gerechtvaardigd en niet voornamelijk toe te schrijven aan de schok van het plotselinge feit en het sterk heerschen-de wantrouwen, dan blijkt daaruit alléén reeds, hoe ongunstig de handelsbalans van Engeland stond en hoe deze moest leiden tot een verder verlies van goudvoorraad. Dat verlies had door buitenlandsche leeningen misschien kunnen worden goedge maakt, doch deze waren uitgesloten, omdat Frankrijk feitelijk verdere leeningen onmogelijk maakte. Daarmede was toch ook de handelsbalans niet verbeterd, daar die leeningen nieuwe schulden in het leven zouden roepen, die Engeland's buitenlandsche verplichtingen nog zouden hebben vermeerderd.

Het is gebleken, dat aan de functie van den gouden standaard als vereffenaar van handelsbalansen groote fouten kleven en dat die functie geenszins ideaal kan worden genoemd. Heeft in deze het goud zijn tijd gehad, dan is het de vraag, wat daarvoor in de plaats kan worden gesteld. Het ligt m.i. in den aard van de ontwikkeling van het credietwezen en van de internationale samenleving, dat zulks langs internationale weg kan worden gevonden, hetzij door middel van credietbiljetten en giroverkeer, hetzij langs den weg van een internationale credietinstelling met een clearing-systeem, zooals in Londen bestaat, waar geen der depositobanken eenig goud houdt en de onderlinge balansen tweemaal per dag in de boeken van de centrale circulatiebanken worden vereffend. Het aanbevelenswaardige van een dergelijken internationalen maatregel en opheffing van een zwaarwichtig en nationaal egoïstisch goudverscheppingssysteem is, dat zij tot stand kan komen, zonder dat het opgeven van den goudstandaard door alle landen noodzakelijk is. Het vereischt groote, internationale samenwerking, die vrijwillig moeilijk tot stand zou worden gebracht, doch uit noodzaak mogelijk wordt.

Zoo een dergelijke vereenvoudiging van het internationale geldverkeer en oplossing en voorkoming van financiële moeilijkheden zich uit den bestaanden chaos zou ontwikkelen, dan zouden de tegenwoordige schokken en tegenspoeden ruimschoots zijn vergoed en zelfs reden van bestaan hebben gehad.¹⁾

¹⁾ Met belangstelling hebben wij van de uiteenzettingen van Mr. W. Roosegaarde Bisschop kennis genomen, zonder dat wij ons evenwel in alle opzichten met zijn betoog kunnen vereenigen. Wij kunnen onzen lezers mededeelen, dat Prof. Verrijn Stuart in een van de eerstvolgende nummers van ons weekblad nader op dit onderwerp zal terugkomen. (Red.)

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN SEPTEMBER 1931.

Prov. en Gemeentelijke Leeningen .. f	1.970.000,—
zijnde:	
Nederland	
Gem. Almelo f 2.000.000 ¹⁾	
4 % obl. a 98½ %	f 1.970.000
Diversen	600.000,—
zijnde:	
Nederland	
Obligatiën	
Haagsche Handel Mij. t.	
Exp. v. onr. goederen	
f 500.000 5 % 1e hyp.	
obl. a 100 %	f 500.000
Onderling Bezit v. onr. goederen	
f 100.000 5 % obl.	
a 100 %	100.000
Kerkelijke Leeningen	925.900,—
zijnde:	
Nederland	f 478.275
Amerika	250.625
België	197.000
Totaal ... f	3.495.900,—

Totaal der emissies in Januari f	10.677.072,50
Februari	13.720.717,50
Maart	32.326.887,50
April	22.246.295,51
Mei	107.262.528,75
Juni	8.316.010,—
Juli	26.048.738,75
Augustus	19.334.150,—
September	3.495.900,—
Algemeen totaal.. f	243.428.300,51

¹⁾ Waarvan f 750.000 op inschrijvingsvoorwaarden geplaatst.

Boveendien:

f 21.710.000,— 3/m. Schatkistpromessen a f	993,56
„ 12.220.000,— 6/m. „ „ „	985,10
„ 13.093.000,— 3 % Schatkistbiljetten „ „	1.000,25

Voorts werd in de afgelopen maand hier te lande de inschrijving opengesteld op een beperkt bedrag:
4 % obl. Zwitserland a 100 % ter aflossing 5 % leening 1923 (Introductie).

De Kerkelijke Leeningen zijn als volgt onderverdeeld:

	Rente-voet	Emissie-koers
	Guldens pCt.	pCt.

R.K. Kerkbest. d. P. v. d. H. Agnes, A'dam, (waarvan f 300.000 voor conversie)	350.000	4	97½
Het Aartsbisdom Utrecht (conv.)	350.000	4	99
Ver. de Visscherschool voor Christ. M.U.L.O., Sassenheim (waarvan f 18.000 voor conversie)	100.000	5	100
St. Joseph School, Goes (conv.) ..	100.000	4	97½
Ver. t.Bev. v. h. Gest. v. h. Arme Kind Jezus (Ned. Prov.), Maastricht	300.000	4½	100
R.K. Kerkbest. d. Par. v. d. H. Jeroen, Noordwijk (conv.)	325.000	4	98
H.H. Martelaren van Gorcum, A'dam (waarvan f 752.000 voor conversie)	800.000	4	98½
Congreg. d. E. E. Z. Z. Franciscanessen Stella Niagara, New-York	\$ 100.000	5	100½
Abdij der Benedictinessen, Wépion ..	200.000	5½	98½

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Juni 1931		Juni 1930	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Rek.houders	52.513	f 2.890.201.000	49.334	f 2.471.157.000
Door H.-bank plaatselijk	38.871	„ 2.520.746.000	37.096	„ 2.159.755.000
Voldoening Rijksbelast.	1.010	„ 10.357.000	1.239	„ 10.536.000

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

BANKDISCONTO'S.

Ned. { Disc. Wissels. 3 29 Sept.'31	Lissabon 7 8 Aug.'31
Bk. { Bel. Binn. Eff. 4 29 Sept.'31	Londen 6 21 Sept.'31
{ Vrsch. in R.C. 4 29 Sept.'31	Madrid 6½ 8 Juli.'31
Athene	N.-York F.R.B. 2½ 8 Oct.'31
Batavia	Oslo 7 7 Oct.'31
Belgrado	Parijs 2½ 9 Oct.'31
Berlijn	Praag 6½ 22 Sept.'31
Boekarest	Pretoria 5 12 Mrt.'31
Brussel	Rome 7 28 Sept.'30
Budapest	Stockholm .. 7 7 Oct.'31
Calcutta	Tokio 5.8 5 Oct.'31
Dantzig	Weenen 10.22 Juli.'31
Helsingfors	Warschau 7½ 3 Oct.'30
Kopenhagen	Zwits. Nat. Bk. 2 22 Jan.'31

GELDKOERSEN.

OPEN MARKT.

	1931				1930	1929	1914
	10 Oct.	5/10 Oct.	28 Sept./3 Oct.	21/26 Sept.	6/11 Oct.	7/12 Oct.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	2½/8 3	29/16-3/4 3	2¼-3¼ 3-4½	2¼ 3¼	1½-7/8 1¼-3/4	5¼-1¼ 4½-5	3¼-3/16 2¼-3/4
Londen Daggeld...	3½-5 59/16-7/8	3-5 59/16-7/8	3-5½ 59/16-7/8	3¾-5½ 5½-3¼	1-2 23/32-9/32	4-7 63/16-1¼	1¾-2 2¼-3/4
Berlijn Daggeld...	9-10	8½-11	8½-11½	8-10½	3-6	6½-10	—
Partic. disc. 30-55 d...	8	8	8	8	37/8-5	7¼-3/8	—
56-90 d...	8	3-8	3-8	3-8	37/8-5	7¼-3/8	2½-1/8
Waren-wchsel.	8½	8½	8½	8	4½-5½	7½-3/4	—
New York Daggeld ¹⁾	2-¼	1½-2¼	1½-3/4	1½-¾	2-¼	5-6¼	1¾-2½
Partic. disc.	2½/8	2½-5/8	1½/8	1½-¾	2	5¼	—

¹⁾ Koers van 9 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia ¹⁾
6 Oct. 1931	2.47½	9.55	56.75	9.76	34.75	—
7 „ 1931	2.48	9.65	56.80	9.77½	34.75	—
8 „ 1931	2.48½	9.51	57.65	9.78	34.70	—
9 „ 1931	2.47½	9.59	58.30	9.77	34.70	997/16
10 „ 1931	2.46½	9.53	57.75	9.73½	34.65	99½
12 „ 1931	2.46½	9.60	57.—	9.72	34.65	99½
Laagsted.w. ¹⁾	2.46	9.42½	55.80	9.69	34.50	98
Hoogste d.w. ¹⁾	2.49	9.75	58.50	9.80	34.95	99¾
5 Oct. 1931	2.49	9.45	57.15	9.82	34.85	99½
28 Sept. 1931	2.49½	9.80	59.—	9.84	34.85	—
Muntpariteit	2.48½	12.10½	59.28	9.75	34.58	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan **)	Madrid **)
6 Oct. 1931	48.75	31.—	7.38	—	—	—
7 „ 1931	48.67½	31.—	7.38	—	—	—
8 „ 1931	48.67½	30.50	7.38	—	—	—
9 „ 1931	48.65	31.—	7.38	—	12.74	—
10 „ 1931	48.65	30.50	7.40	—	—	—
12 „ 1931	48.50	31.—	7.37½	—	—	—
Laagsted.w. ¹⁾	48.25	30.50	7.30	—	12.40	22.—
Hoogste d.w. ¹⁾	48.75	31.50	7.42½	—	12.85	22.75
5 Oct. 1931	48.67½	31.50	7.38	—	12.72½	22.15
28 Sept. 1931	49.—	34.85	—	—	—	22.75
Muntpariteit	48.—	35.10	7.371	1.488	13.09	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors ¹⁾	Buenos Aires ¹⁾	Montreal ¹⁾
6 Oct. 1931	57.75	55.—	55.—	—	—	—
7 „ 1931	57.75	55.50	55.50	—	—	—
8 „ 1931	58.—	55.—	55.—	—	—	—
9 „ 1931	58.—	55.—	55.—	—	—	—
10 „ 1931	57.50	54.50	54.50	—	—	—
12 „ 1931	58.75	55.—	55.—	—	53¾	2.25
Laagsted.w. ¹⁾	55.50	54.—	54.—	—	53	2.15
Hoogste d.w. ¹⁾	60.—	56.—	56.—	—	54½	2.30
5 Oct. 1931	58.50	55.—	55.—	—	—	—
28 Sept. 1931	—	—	—	—	—	—
Muntpariteit	66.67	66.55	66.67	6.26½	95¾	2.48½

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. ¹⁾ Part. opgave. In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld)
6 October 1931	3,93	3,937/8	23,—	40,27
7 " 1931	3,85%	3,937/8	23,10	40,31
8 " 1931	3,86%	3,94%	23,60	40,31
9 " 1931	3,87	3,947/8	23,50	40,60
10 " 1931	3,90%	3,941/8	23,40	40,65
12 " 1931	—	—	—	—
13 October 1930	—	—	—	—
Muntpariteit...	4,8667	3,907/8	23,81%	407/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	26 Sept. 1931	3 Oct. 1931	5 Oct. 1931 Laagste	10 Oct. '31 Hoogste	10 Oct. 1931
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 7/16	97 7/16	97 1/2
Athene	Dr. p. £	300	300	280	320	400
Bangkok....	Sh. p. tical	—	—	—	—	—
Budapest...	Pen. p. £	—	32 2/2	32	32	32
Buenos Aires	d. p. \$	35	31 1/2	28 7/8	32 3/4	29 1/8
Calcutta....	Sh. p. rup.	1/525 1/32	1/525 1/32	1/525 1/32	1/525 1/32	1/525 1/32
Constantin..	Piast. p. £	800	805	780	820	790
Hongkong..	Sh. p. \$	—	1/28 1/32	1/2	1/4	1/3 1/8
Kobe	Sh. p. yen	2/8 1/2	2/6	2/5	2/7	2/6
Lissabon....	Escu. p. £	110	109 1/2	109 1/8	110	109 1/2
Mexico	\$ per £	—	11.25	10.24	11.75	10.24
Montevideo..	d. per £	24	21 1/2	20	22	21
Montreal...	\$ per £	4.10	4.47 1/2	4.20	4.55	4.27 1/2
Riod. Janeiro	d. per Mil.	3 1/2	3 1/16	3	3 1/2	3 1/2
Shanghai...	Sh. p. tael	—	1/6 1/2	1/6 1/4	1/8 1/16	—
Singapore..	id. p. \$	2/3 1/2	2/3 1/2	2/3 1/2	2/4 1/8	2/4 1/8
Valparaiso 1)	\$ per £	31.50	32.50	31.20	32.50	32.—
Warschau...	Zl. p. £	—	34 1/2	32	37	34 1/2

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

Londen 1)		N. York 2)		Londen	
5 Oct. 1931..	17 1/2	28 7/8	5 Oct. 1931....	108 1/6	
6 " 1931..	16 7/8	28 1/2	6 " 1931....	108 1/3	
7 " 1931..	16 7/8	29 1/8	7 " 1931....	105 1/8	
8 " 1931..	17 1/16	29 1/8	8 " 1931....	107 1/8	
9 " 1931..	17 1/8	29 3/4	9 " 1931....	107 1/2	
10 " 1931..	17 1/16	29 7/8	10 " 1931....	107 1/2	
11 Oct. 1930..	16 1/8	35 3/4	11 Oct. 1930....	84 1/11 1/2	
27 Juli 1914..	24 1/16	59	27 Juli 1914....	84 1/11	

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	30 Sept. 1931	7 Oct. 1931
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandische Bank.....	f 11.825.845,61	f 3.622.689,88
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	294.505,82	652.339,91
Voorschotten aan Ned.-Indië.....	105.879.122,65	107.617.325,84
Id. aan Suriname.....	12.454.771,35	12.558.213,31
Id. aan Curaçao.....	7.125.401,25	7.179.117,90
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl.	117.121.250,70	117.577.807,43
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen	20.911.853,68	24.574.530,85
Vordering o/h. Alg. Burg. Pensioen 1)	268.379,37	—
Id. op andere Staatsbedrijven 1)	11.660.629,75	11.905.629,75

Verplichtingen.

Voorschot van De Nederl. Bank ingl. art. 16 van haar octrool.....	—	—
Daggeldleeningen.....	—	—
Schatkistbiljetten in omloop.....	f 178.560.000,—	f 165.615.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	151.890.000,—	186.900.000,—
Waarvan rechtstreeks bij De Nederlandische Bank geplaatst.....	—	—
Zilverbons in omloop.....	2.260.954,—	2.248.016,50
Schuld op ult. Aug. '31 aan de gem. verstrekt wegens voor haar door de Rijksadm. geheven gem. ink. belast. en opcenten op de Rijksink. bel.	9.731.374,90	9.731.374,90
Schuld op ult. Aug. '31 aan de gem. wegens aan haar uit te keeren hoofdsom der person. bel. aand. in de hoofds. der grondbel. endergem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting	835.859,30	835.859,30
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioen 1)	—	1.555.462,04
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 1)	24.164.380,19	32.249.457,26
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	1.201.836,91	1.226.836,91
Id. aan diverse instellingen 1)	4.661.086,72	4.659.467,99

1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	3 Oct. 1931	10 Oct. 1931
Betaalmiddelen in 's Lands Kas.....	—	—
w.o. muntbiljetten.....	—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	f 106.987.000,—	f 107.954.000,—
Schatkistpromessen.....	20.570.000,—	21.350.000,—
Schatkistbiljetten.....	15.570.000,—	15.570.000,—
Muntbiljetten in omloop.....	5.403.000,—	5.414.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	606.000,—	606.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	666.000,—	925.000,—
Voorschot van de Javasche Bank.....	10.900.000,—	9.967.000,—

NEDERLANDSCHE BANK

Verkorte Balans op 12 October 1931

Activa.	
Binnenl. Wis- (Hfdbk. f 124.881.083,36	
sels, Prom., (Bijbnk. " 6.291.584,43	
enz. in disc. (Ag. sch. " 10.984.948,32	f 142.157.616,11
Papier o. h. Buitenl. in disconto.....	"
Idem eigen portef. . f 101.952.569,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. " 101.952.569,—	
Beleeningen (Hfdbk. f 51.300.501,55	
incl. vrsch. (Bijbnk. " 7.693.224,81	
in rek.-crt. (Ag. sch. " 57.181.166,85	
op onderp. f 116.174.893,21	
Op Effecten..... f 114.824.030,86	
Op Goederen en Spec. " 1.350.862,35	
Voorschotten a. h. Rijk.....	"
Munt en Muntmateriaal	
Munt, Goud..... f 93.691.925,—	
Muntmat., Goud.. " 704.565.373,12	
f 798.257.298,12	
Munt, Zilver, enz. " 29.988.565,05	
Muntmat., Zilver.. " 828.245.863,17 1)	
Belegging 1/8, kapitaal, reserves en pensioenfondsen.....	" 27.010.138,15
Gebouwen en Meub. der Bank.....	" 5.000.000,—
Diverse rekeningen.....	" 41.244.536,70
f 1.261.785.616,34	
Passiva.	
Kapitaal..... f 20.000.000,—	
Reservefondsen.....	" 7.563.205,59
Bijzondere reserve.....	" 8.000.000,—
Pensioenfondsen.....	" 7.462.200,07
Bankbiljetten in omloop.....	" 1.056.608.625,—
Bankassigtiën in omloop.....	" 58.700,87
Rek.-Cour. f Het Rijk f 2.294.052,66	
saldo's: (Anderen " 154.935.832,25	" 157.229.884,91
Diverse rekeningen.....	" 4.862.999,90
f 1.261.785.616,34	
Beschikbaar metaalsaldo..... f 342.402.403,11	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. " 856.006.010,—	
1) Waarvan in het buitenland f 148.664.044,35.	

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeitsch. schulden	Beschikk. Metaal-saldo 1)	Dekking pers
	Munt	Muntmat.				
12 Oct. '31	93.692	704.565	1056.609	157.289	342.402	68
5 " '31	93.692	698.507	1070.195	151.059	334.057	67
28 Sept. '31	93.692	608.788	1034.641	186.955	245.828	60
21 " '31	88.692	614.439	988.755	208.156	257.042	62
14 " '31	88.692	575.977	944.234	173.350	250.659	62
7 " '31	88.689	569.114	957.064	146.649	249.512	62
13 Oct. '30	64.732	350.802	826.136	43.243	90.977	50 1/2
25 Juli '14	65.703	98.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 2)
12 Oct. 1931	142.158	—	116.175	101.953	41.245
5 " 1931	146.160	—	114.526	102.061	51.392
28 Sept. 1931	109.852	—	110.903	218.833	62.554
21 " 1931	64.842	—	112.053	231.206	67.783
14 " 1931	47.063	—	89.658	228.168	69.558
7 " 1931	48.155	—	87.883	229.661	61.422
13 Oct. 1930	47.391	—	81.173	250.276	54.469
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	50 1/2

1) Sedert den bankstaat van 4 Jan. '29 weder op de basis van 2/8 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Metaal	Circulatie	Disconto's	Voorschotten aan de kolonie	Diverse rekeningen 1)	Diverse rekeningen 2)
1 September 1931	4.671	5.214	228	13	1.248	350
1 Augustus 1931	4.678	5.236	227	76	1.125	276
1 Juli 1931	4.674	5.145	132	11 3/8	1.293	372
1 Juni 1931	4.641	5.188	133	123 3/8	1.403	521
1 Mei 1931	4.834	5.398	134	111	1.421	508
1 April 1931	4.836	5.546	135	167	1.329	327
1 September 1930	4.616	5.989	155	321	2.048	587

1) Sluitp. der activa. 2) Sluitp. der passiva. 3) Schuld aan de Kolonie.

GOEDERENHANDEL.**GRANEN.**

13 October 1931.

Terwijl in het begin der afgelopen week de omzetten in tarwe beperkt en koopers terughoudend waren, verlevendigde later de vraag en kwamen omvangrijke zaken tot stand. Engeland kocht hoofdzakelijk Manitoba en Russische tarwe, in Frankrijk werden flinke zaken, hoofdzakelijk in Manitoba's en Durums, gedaan en in Nederland in Russische tarwe. In Engeland speelde de koers van het Pond weder een belangrijke rol. Het Pond was in die dagen lager en de vraag werd daardoor gestimuleerd. De verschepingen uit Rusland waren weder van flinken omvang, niettegenstaande op verschillende dagen berichten de ronde deden, welke vermindering dier verschepingen deden verwachten, terwijl ook bij voortdurend geklaagd wordt over onvoldoende resultaten bij de inzameling. De Russen hebben flinke voorraden tarwe onverkocht in West-Europa opgeslagen en zijn bovendien ook met stoomende partijen aan de markt. Het is zeer de vraag, of de Russische financiële positie vermindering van den uitvoer toelaat en het zou wel eens kunnen zijn, dat Rusland voort moet gaan met uitvoeren om daardoor in het bezit van buitenlandsch geld te komen, niettegenstaande de opbrengst, zooals wel algemeen wordt aangenomen, kleiner is dan in het vorige jaar. De Vereenigde Staten ondervinden moeite bij het plaatsen hunner offertes, omdat tengevolge van den gedeprecieerden wisselkoers in Canada de Manitoba in verhouding goedkoop wordt aangeboden. De omzetten in Amerikaanse Hardwinter tarwe zijn dan ook beperkt. De laatste schatting van het Landbouwbureau te Washington geeft een opbrengst van voorjaarstarwe van 109 miljoen bushels tegen in de vorige maand een geschatte opbrengst van 111 miljoen. Deze laatste schatting is lager dan verwacht werd. Het gemiddelde cijfer, waarop particuliere oogst-experts kwamen, bedroeg 113 miljoen. De termijnmarkt te Chicago is in den loop der week aanmerkelijk gestegen en sloot op 10 October 5 dollarcenten per 60 lbs. hooger dan een week geleden. Te Winnipeg sloot de markt op 10 October 3 dollarcenten hooger dan de vorige week. Gisteren waren de termijnmarkten in Noord-Amerika gesloten. Ook in Argentinië waren de koersen algemeen aanmerkelijk hooger. De December-termijn steeg te Buenos Aires 47 centavos, te Rosario 49 centavos per 100 KG. Ook in Argentinië waren de markten gisteren gesloten. Deze verhooging is gedeeltelijk een gevolg van de door het Ministerie van Landbouw bekend gemaakte eerste schatting van de bebouwde oppervlakte. Deze wordt geschat op 17.228.000 acres tegen de eerste schatting in het vorige jaar van 21.306.000 acres. In het vorige jaar werd per slot van rekening van 19.690.000 acres geoogst, wat voor Argentinië een groote bebouwde oppervlakte was. De vooruitzichten in Argentinië zijn gunstig en de grootte van de opbrengst zal meer van het weer dan van de bebouwde oppervlakte afhangen. Het Ministerie heeft een nieuwe schatting gepubliceerd van de voor uitvoer nog aanwezige voorraden. Deze worden nu geschat op 4.784.000 quarters tegen 5.129.000 quarters op 29 September. Uit de Vereenigde Staten zijn weinig nieuwe berichten over wintertarwe. In verschillende streken wordt geklaagd over gebrek aan regen, waardoor de uitzaai vertraagd wordt. Uit Australië komen gunstige berichten en de vooruitzichten van den nieuwen oogst zijn over het algemeen veelbelovend.

De prijzen aan de rogge-markt hebben slechts weinig verandering ondergaan. Het aanbod van Russische en Noord-Amerikaanse rogge vindt slechts matige belangstelling en op sommige dagen werden de prijzen eenigszins verlaagd. De verschepingen van Russische rogge zijn belangrijk toegenomen, doch de Russen zijn met hun stoomenden voorraad niet dringend aan de markt. Canadeesche rogge is op verschillende dagen in prijs gedaald tengevolge

van den wisselkoers, doch later weer gestegen, tengevolge van prijsverhoging aan de termijnmarkt te Winnipeg, welke op 10 October 3 dollarcenten per 56 lbs. hooger sloot dan een week tevoren. Te Chicago steeg de roggekoers in denzelfden tijd 2½ dollarcenten per 56 lbs.

In het begin der afgelopen week was de stemming voor maïs nog zeer flauw en konden binnenkomende partijen slechts verkocht worden op het lage niveau van het einde der voorafgaande week. Sedert is een verbetering ingetreden, daar het aanbod van aangekomen maïs verminderde, de prijzen in Argentinië sterk opliepen en afladers hun prijzen verhoogden. Aan de termijnmarkt te Buenos Aires sloot maïs 35 centavos, te Rosario 37 centavos per 100 KG. hooger. De verdere daling van den pesokoers had op de prijzen geen invloed, omdat Argentijnsche afladers met de banken overeengekomen zijn hun pesos te koopen tot een koers, welke vrij aanmerkelijk hooger is dan die op de internationale wisselmarkten. De verschepingen van maïs uit Argentinië waren in de vorige week buitengewoon groot en grooter dan zij tot nog toe ooit in een week geweest waren. Van den voor uitvoer nog aanwezigen voorraad maïs is een nieuwe schatting door de Argentijnsche regeering bekend gemaakt van 11.454.000 quarters tegen 14.113.000 quarters op 29 September. Afladers aan den Donau zijn begonnen met het doen van aanbiedingen van maïs tot lage prijzen, doch daarvan is nog geen gebruik gemaakt. De vooruitzichten van den oogst in Roemenië blijven gunstig en men is begonnen met het binnenhalen van den oogst. Het laatste verslag van Washington schat de opbrengst van maïs in de Vereenigde Staten op 2.703 miljoen bushels, de vorige schatting bedroeg 2.715 miljoen, de opbrengst in het vorige jaar 2.081 miljoen bushels.

De stemming voor gerst is in de afgelopen week vaster geworden en men betaalde een matige verhoging voor stoomende en ladend/geladen partijen. Het aanbod van Donaugerst was beperkt en de Russen waren ook niet dringend aan de markt. De consumptievraag was iets levendiger, doch van grooten omvang waren de zaken niet. Gisteren was de stemming weder iets kalmer met beperkte omzetten. Het Landbouwbureau te Washington schat de opbrengst van gerst in de Vereenigde Staten op 216 miljoen bushels tegen 212 miljoen op 1 September en een opbrengst in het vorige jaar van 326 miljoen.

De markt voor haver onderging weinig verandering, prijzen bleven ongeveer op gelijke hoogte met matige vraag, vooral voor de Russische soorten. In Argentinië stegen de prijzen aan de termijnmarkt 40 centavos.

SUIKER.

De stemming op de verschillende Suikermarkten was gedurende de afgelopen week nogal prijshoudend. De markten werden beïnvloed door de gebeurtenissen in Amerika, alwaar de steunactie van President Hoover de algemeene nervositeit eenigszins tot bedaren heeft gebracht. Het is een merkwaardig verschijnsel van dezen tijd, dat de cijfers van Licht, in het vorige weekbericht opgenomen, welke in normale omstandigheden een haussefactor zouden zijn geweest, hoegenaamd geen indruk hebben gemaakt.

In Amerika zijn eenige partijen ruwsuiker van eigenaar verwisseld tot ca. 1.45 d.c. c. & fr. voor Cuba-suiker.

De New-Yorksche termijnmarkt fluctueerde slechts weinig. De noteringen luiden aan het slot als volgt: Oct. 1.41; Dec. 1.40; Jan. 1.37; Mrt. 1.36 en Mei 1.38, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.45 bedroeg.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 40.000 tons, de versmeltingen 49.000 tegen 55.450 tons verleden jaar en de voorraden 218.000 tons tegen 269.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	4-10 Oct. 1931	Sedert 1 Jan. 1931	Overeenk. tijdvak 1930	4-10 Oct. 1931	Sedert 1 Jan. 1931	Overeenk. tijdvak 1930	1931	1930
Tarwe	45.887	1.206.642	1.295.502	416	22.455	78.141	1.229.097	1.373.643
Rogge	16.451	274.815	359.188	—	1.007	26.354	275.822	385.542
Boekweit	548	21.305	13.729	52	247	1.785	21.552	15.514
Mais	38.779	997.706	799.063	3.677	221.472	147.429	1.219.178	946.492
Gerst	12.411	481.697	471.305	3.833	39.499	39.234	521.196	510.539
Haver	909	215.026	151.806	—	2.826	3.040	217.852	154.846
Lijnzaad	5.986	158.950	67.920	7.351	372.066	211.633	531.016	279.553
Lijnkoek	1.901	91.830	106.912	—	204	100	92.034	107.012
Tarwemeel	417	69.571	107.553	862	21.014	33.259	90.585	140.812
Andere meelsoorten	1.193	31.318	16.856	294	9.919	3.972	41.237	20.828

	1931	1930	1929
	tons	tons	tons
Productie	3.122.000	4.671.260	5.156.315
Voorr. overgebracht per 1/1	1.390.000	321.000	193.000
Consumptie	115.000	116.000	120.315
Weekontv. afscheephavens ..	48.833	27.720	20.229
Totaal sedert 1/1	1.872.984	3.304.701	4.540.790
Weekexport	69.936	50.990	57.820
Totaal sedert 1/1	2.042.133	2.476.953	4.075.254
Voorraad afscheephavens ..	1.091.875	1.138.949	465.628
binnenland	1.262.942	1.250.559	495.210

In Engeland bestond nog steeds weinig belangstelling voor ruwsuiker. De fluctuaties op de Engelsche markten hielden verband met de schommeling van het Pond Sterling. Het slot van de Londensche termijnmarkt gaf het volgende beeld te zien: Dec. Sh. 6/10; Mrt. Sh. 7/-; Mei Sh. 7 1/4; Aug. Sh. 7/3 en Dec. Sh. 7 5/8. Rietsuiker basis 96° cif.

Op Java heeft de V.I.S.P. nog 2500 tons bruine suiker afgedaan. Het rendement van 153 fabrieken per 1 October bedroeg ruim 6 1/2 pCt. minder dan verleden jaar.

Hier te lande schommelden de noteeringen, hoewel slechts fractioneel, nogal heen en weer. Het einde der week kwam met dezelfde noteeringen als het begin, als volgt: Dec. f 7 3/4; Mrt. f 8 1/8; Mei f 8 3/8 en Aug. f 8 3/4, alles aangeboden. De omzet bedroeg 3400 tons.

KOFFIE.

Ook in de afgelopen week bleef de stemming onveranderd kalm. Waar in de financiële crisis nog in geen enkel opzicht enig uitzicht op verbetering valt te ontdekken en de algemeene onzekerheid in de laatste dagen eer toegenomen is dan afgenomen, voelt de handel zich nog steeds in hooge mate bemoeilijkt in zijn bewegingen en bleef diens gevolgde de kooplust nog zeer beperkt.

De wisselkoers in Brazilië zakte in den loop van de week een fractie in, doch op de kost- en vrachtaanbiedingen had dit zoo goed als geen invloed; de offertes van Rio waren zelfs in vele gevallen ongeveer 1/- à 1/6 per cwt. hooger.

Uit berichten in de dagbladen is thans gebleken, dat Brazilië na den ruil van koffie tegen tarwe uit Amerika, ook met Duitsland een ruil heeft afgesloten van koffie tegen 500.000 tons Roer-kolen. Hoewel bijzonderheden hierover nog niet bekend zijn, moet worden aangenomen, dat tegen de genoemde hoeveelheid kolen ongeveer 150 à 160.000 balen koffie zullen kunnen worden geleverd. Het is duidelijk, dat dergelijke transacties voor Brazilië in zoverre van belang zijn, dat zij dit land de gelegenheid schenken om zich in het buitenland grondstoffen of producten, die het noodig heeft, te verschaffen zonder in de noodzakelijkheid te komen om daarvoor deviezen te kopen, wat bij den precairen toestand van de financiën van dat land van groote betekenis is. Voor den koffiehandel levert de ruil natuurlijk in geen enkel opzicht enig voordeel. Er wordt geen zak koffie meer dan anders door verbruikt. Dat voor de bepaalde hoeveelheid de importhandel in elk geval uitgeschakeld wordt, is daarentegen een niet te onderschatten nadeel.

Een telegram uit Rio meldde, dat het Braziliaansche Gouvernement het moratorium voor alle buitenlandse schulden voor den duur van twee maanden verlengd heeft. Ook dit bericht wijst wederom op verscherping van den uiterst kritieken toestand in het groote productieland.

Uit de in het vorig Overzicht opgenomen statistiek blijkt, dat de zichtbare wereldvoorraad op 1 dezer bedroeg 6.572.000 balen. In dit cijfer is niet begrepen de hoeveelheid, welke door het Braziliaansche Gouvernement ingevolge de conditiën van de laatste groote leening, is opgekocht en toen dadelijk uit de officieele statistiek is afgevoerd. Deze hoeveelheid wordt aangenomen op 2.700.000 balen. De omvang van de in het binnenland van Brazilië teruggehouden voorraden op 1 October is thans nog niet bekend, doch op 1 September bedroeg deze reeds 23.051.000 balen. In den loop van September is bedoelde voorraad ongetwijfeld nog belangrijk toegenomen, doch, voor het oogenblik alleen rekenende met wat aanwezig was op 1 September, vormen de hierboven genoemde cijfers tezamen reeds een wereldvoorraad van 32.323.000 balen.

Volgens mededeeling van den Koffie-Raad zijn in de vorige week vernietigd 104.000 balen Santos en 30.000 balen Rio.

De aanbiedingen uit Brazilië worden nog altijd voor een deel ontvangen in dollars, doch het aanbod in shillings is iets toegenomen. Aangezien de waarde van het Engelsch Pond nog wisselvallig is en de Dollar trouwens op het oogenblik ook niet meer vast op de waarde staat, welke nog kort geleden daarvoor werd genoteerd, is een juiste omrekening der offertes nog altijd bezwaarlijk. Omgerekend

in Engelsch geld tegen den goudkoers van v66r 21 September, komen de meeste aanbiedingen op het oogenblik uit: voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping op ongeveer 36/6 à 38/- per cwt., voor dito Prime op ongeveer 37/6 à 38/6 en voor Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping op ongeveer 29/3 à 29/6.

Het Amerikaansche Ministerie van Handel heeft bekend gemaakt, dat de vooruitzichten voor den volgenden Salvador-oogst niet zeer goed zijn en dat op grond daarvan een opbrengst verwacht wordt van ongeveer 30 % minder dan het jaar tevoren. Voor den volgenden Guatemala-oogst zijn de verwachtingen zeer bevredigend; alleen in de laaggelegen districten zijn zij iets ongunstiger. De Nicaragua-oogst wordt voor het volgende seizoen geschat op ongeveer 30 % minder dan normaal.

Nederlandsch-Indië was in de laatste dagen met de verschillende Robusta-aanbiedingen zeer terughoudend. De prijzen, welke geseind werden voor Palembang Robusta, waren ongeveer 1 ct. en die voor de betere ongewassen Sumatra-soorten ongeveer 1/2 à 3/4 ct. hooger dan een week geleden, terwijl gewassen Robusta 1/2 ct. hooger uitkomt. De noteeringen in de eerste hand zijn op het oogenblik:

Palembang Robusta, October-verscheping, 14 ct.; Benkoelen Robusta, October-verscheping, 15 ct.; Mandheling Robusta, October-verscheping, 16 1/4 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, October-verscheping, 20 ct., alles per 1/2 K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt zijn in de afgelopen week 3/8 à 1/2 ct. gestegen.

De officieele loco-noteeringen bleven alhier onveranderd 25 ct. per 1/2 K.G. voor Superior Santos en 23 ct. voor Robusta.

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
9 October	\$ 4.90	\$ 5.10	\$ 5.20	\$ 5.46
5 October	„ 4.51	„ 4.71	„ 4.81	„ 5.05
28 September	„ 4.38	„ 4.60	„ 4.72	„ 4.83
21 September	„ 4.97	„ 5.22	„ 5.32	—

Rotterdam, 13 October 1931.
(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
12 Oct. 1931	225.000	12.400	1.101.000	14.900	3 3/4 pence
5 „ 1931	196.000	12.000	1.177.000	14.900	4 1/8 pence
28 Sept. 1931	257.000	12.000	1.211.000	15.100	4.- pence
12 Oct. 1930	263.000	13.950	982.000	23.000	Niet gen.

1) In Reis.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
10 Oct. 1931....	83.000	1.036.000	287.000	3.408.000
10 Oct. 1930....	31.000	882.000	143.000	3.310.000

THEE.

De stemming in de Amsterdamsche veiling van den 8sten dezer was ongeveer prijshoudend. De prijzen waren bijna evenveel hooger als lager dan vorige veiling, terwijl de middenprijs met 38 1/2 cts. 1/2 ct. hooger was dan die van den 24sten September.

Volgens mededeelingen van de Vereeniging voor de Thee-cultuur in Nederlandsch-Indië bedroeg de uitvoer van Japan gedurende Augustus 1931 1.470.000 KG. (vorig jaar 1.615.000 KG.). Gedurende Januari/Augustus bedroeg de uitvoer 6.908.000 KG. (v.j. 5.451.000 KG.).

China exporteerde gedurende het tweede kwartaal van 1931 11.483.000 KG. tegenover 7.059.000 KG. in 1930. Voor het tijdvak Januari/Juni bedroeg de uitvoer van China 19.445.000 KG., tegenover 16.763.000 KG. in het eerste halfjaar van 1930.

De uitvoer van Java gedurende de vorige maand bedroeg 4.354.000 KG. tegenover 3.764.000 KG. in September 1930. Van Januari af bedroeg de uitvoer 48.772.000 tegen 44.762.000 KG. in 1930.

De uitvoer van Zuidelijk Britsch-Indië beliep gedurende de maand Augustus van dit jaar een hoeveelheid van 3.703.000 lbs. (v.j. 4.070.000 lbs.), terwijl gedurende de periode Januari/Augustus 1931 31.824.000 lbs. werd uitgevoerd, tegenover 31.473.000 lbs. in 1930.

Amsterdam, 12 October 1931.

Economisch-Statistische Berichten

BIJVOEGSEL

WOENSDAG 14 OCTOBER 1931

No. III

STATISTISCHE GEGEVENS BETREFFENDE DEN ECONOMISCHEN TOESTAND.

Prijzen.

De prijsstijging van verschillende groothandelsartikelen aan het einde van het tweede kwartaal van dit jaar, een gevolg van het hoovert-moratorium, is van voorbijgaanden aard geweest. Spoedig is vrijwel over de geheele linie een hernieuwde prijsdaling ingetreden, zoowel voor grondstoffen als voor fabrikaten. Het indexcijfer van „The Economist”, een der beste indicaties voor den loop der prijzen op de grondstoffenmarkt, daalde van 63,6, einde Juni, tot 60,4 op 18 Sept. (laatste dag van den gouden standaard). Op basis 1913 = 100 bedroeg het indexcijfer op 18 Sept. 83,1. Typeerend voor de gestadige prijsdaling, die intusschen een enormen omvang heeft aangenomen, is eveneens het feit, dat het Nederlandsche indexcijfer van groothandelsartikelen (basis 1913 = 100) eind Sept. tot 91 is gedaald (eind 1929 nog 142). Intusschen heeft de inflatie in Engeland reeds een prijsstijging van groothandelsartikelen in het leven geroepen, waarbij zich het bekende verschijnsel voordoet, dat de prijsstijging in het binnenland bij de daling van het Pond Sterling ten achter blijft.

Ook al moge eerlang de dalende prijstendens op de wereldmarkten, op goudbasis berekend en afgezien van een waardedaling van het geld als gevolg van mogelijke veranderingen in de geldpolitiek een tegenovergestelde richting inslaan, dan zal deze waarschijnlijk toch voor de eerstvolgende jaren binnen enge grenzen beperkt blijven.

Voorraden en productie.

En wel voornamelijk om twee redenen. In de eerste plaats heeft de allerwegen doorgevoerde productiebeperking de prijsdaling niet kunnen tegenhouden, hetgeen gepaard is gegaan met een verdere toeneming van de voorraden. Deze hebben, zooals men elders in dit bijvoegsel zal kunnen nagaan, een buitengewoon grooten omvang bereikt. Wat koffie betreft, zijn de voorraden thans grooter dan het wereldverbruik van één jaar, terwijl de rubbervoorraden er niet ver meer van verwijderd zijn. Ook de verhoudingscijfers van voorraad en verbruik van de metalen als koper en tin zijn zeer hoog (resp. 47 en 36).

De prijsontwikkeling hangt echter niet alleen van het aanbod af. Het is in de depressie een bekend verschijnsel, dat na eenigen tijd de vraag relatief stijgt, omdat in verband met de uitgestelde behoeftebevrediging de tendens om te koopen toeneemt, waartoe ook de lagere prijzen stimuleeren. In de jongste aflevering van het Institut für Konjunkturforschung, wordt er op gewezen, dat de herleving van de vraag een verandering van de prijstendens kan teweegbrengen, zonder dat reeds een daling van de voorraden heeft plaatsgevonden. Het is uit vroegere crises bekend, dat ook bij een zeer ongunstige, nog niet verbeterde positie van de voorraden een prijsstabilisatie of -stijging, die uit de verandering van de vraag voortvloeit, kan intreden. Bij een omslag in de conjunctuur zal namelijk de vraag toenemen, omdat de verwerkers van grondstoffen hun voorraden, die zij tot een minimum hebben beperkt, weder zullen aanvullen. Doch op een belangrijke opleving van de vraag valt voorloopig niet te rekenen.

Van betekenis voor de graanmarkt is, dat volgens de jongste publicatie van het Internationaal Land-

bouw Instituut te Rome voor het Noordelijk halfrond op een lagere oogstopbrengst wordt gerekend. De oogsteijfers voor het Noordelijk halfrond, met uitzondering van China en Sovjet-Rusland, zijn voor de jaren 1925—1931 de volgende (in 100 millioenen KG.)¹⁾:

	1931	1930	1929	1928	1927	1926	1925
tarwe (29 landen) ..	735	780	718	812	754	716	698
rogge (20 „) ..	189	234	234	227	207	191	234
gerst (27 „) ..	229	284	286	289	241	225	234
haver (23 „) ..	394	434	430	470	412	419	445

Terwijl het te verwachten is, dat de wereldgraanproductie dit jaar een vermindering zal ondergaan, schat het Amerikaansche Landbouwdepartement per 1 Oct. de katoenooft op 16.28 millioen balen tegen een oogst van 13.93; 14.82 en 14.48 millioen balen in 1930, 1929 en 1928.

Van den omvang van de daling van de industriële productie in de vier grootste industrielanden geven de volgende productie-indices een beeld:

	1929	1930	1931	1928	1927	1926	1925
1929	101,4	107,9	109,4	107,2			
1930	83,6 v	96,1	110,2	86,5			
Jan. '31	67,8	83,0	104,7	73,9			
Febr.	69,2		104,7	78,4			
Maart	73,5		103,9	80,2			
April	76,3		103,1	81,1			
Mei	73,9	78,5	101,6	78,4			
Juni	74,3 v		99,2	74,8			
Juli	73,2 v		72,1 v				

v = voorloopig cijfer.

Geld- en kapitaalmarkt.

Een zeer belangrijke rol in de huidige depressie spelen de gebeurtenissen op de internationale geld- en kapitaalmarkten. Was er aan het einde van het vorige kwartaal sprake van een vertrouwenscrisis in Duitschland, drie maanden later had deze een internationaal karakter aangenomen. Het opheffen van den gouden standaard in Engeland, gevolgd door denzelfden maatregel in Denemarken en Zweden heeft allerwegen een toestand van groote onzekerheid in het leven geroepen. De stijging van den rentestand op de internationale geldmarkten is niet een gevolg van een opleving van de conjunctuur, maar is alleen aan credietpolitieke factoren toe te schrijven.

In het licht van den onzekeren toestand, is het niet te verwonderen, dat de emissiebedrijvigheid op de kapitaalmarkten uiterst gering is.

Handelsbeweging.

Het Institut für Konjunkturforschung heeft in zijn laatste aflevering berekend, dat de omzetwaarde van den wereldhandel in het 2de kwartaal, vergeleken met de eerste drie maanden van dit jaar, met 3,1 pCt. is gedaald; naar het gewicht berekend is er echter een stijging van 2 pCt. ingetreden, hetgeen vooral is toe te schrijven aan een vermeerderden uitvoer van de grondstoffleverende landen, terwijl ook de uitvoer van enkele Europeesche landen is toegenomen. Dit verschijnsel is daarom zoo belangwekkend, omdat anders in dezen tijd van het jaar het gewicht van den wereldhandel afneemt, terwijl het tevens de eerste maal in deze crisis is, dat er een stijging plaats-

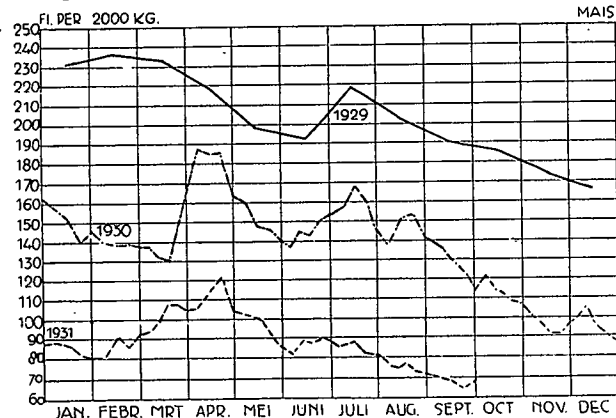
¹⁾ Zie De Maasbode van 8 Oct. jl.

(Vervolg op pag. XL).

men aanvankelijk meende en de Russen niet dringend aan de markt kwamen met groote onverkochte stoomende partijen, verbeterde de stemming en werden wederom hoogere prijzen betaald. Vrij belangrijke omzetten kwamen tot stand. De Russische verschepingen waren niet van drukkenden omvang, doch toen in September de prijzen voor voergranen aanmerkelijk daalden, trad ook voor rogge weder eenige verlagings in.

MAIS.

Gedurende de maanden Juli, Augustus en September zijn de verschepingen van mais uit Argentinië van ongekenden omvang geweest en op enkele weken na werden steeds hoeveelheden mais naar Europa verscheept zoo groot als nog nooit te voren was geschied. Het verbruik in West-Europa is dit jaar wel bijzonder groot en steeds vonden de aankomende partijen

haar weg naar de consumptie, zij het dan ook tot steeds dalende prijzen, welke slechts bij uitzondering en tijdelijk konden verbeteren. Voorraden van betekenis werden niet gevormd en zijn ook nu nog niet in de Europeesche destinatiehavens aanwezig. In Augustus

zijn de verschepingen gedurende eenige weken kleiner geweest dan aan vele daaraan voorafgaande en veelal werd het vermoeden geuit, dat nu een tijd van kleinere verschepingen was aangebroken. De prijzen zijn diensgevolge verbeterd; toen echter einde Augustus en begin September de verschepingen weder toenamen en het aanbod van Argentijnsche afladers dringend bleef, waarbij de premie voor latere aflading werd verkleind, verdween het vertrouwen in een prijsverbetering weer. Van groot belang bij de vorming der prijzen van Platamaïs was de pesokoers, welke reeds lang laag stond en in September sterk daalde. De prijzen aan de termijnmarkten in Argentinië zijn wel in doorsnee gedaald, doch deze daling alleen was niet groot genoeg om de groote verlagings van ruim f 20 per last aan de Europeesche markten te verklaren. Het grootste gedeelte daarvan komt op rekening van den pesokoers. De maisoogst in Roemenië belooft zeer groot te worden, doch voorloopig gaat daarvan nog geen druk uit, omdat Roemeensche afladers nog niet aan de markt zijn.

GERST.

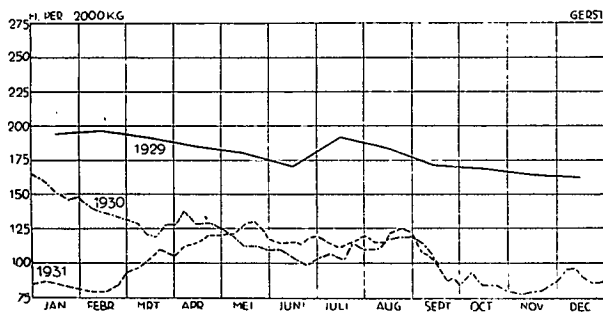
Het aanbod van gerst was in Juli en gedurende bijna de geheele maand Augustus klein, daar de oogstvooruitzichten in Rusland en aan den Donau kleinere opbrengsten deden verwachten en het aanbod van gerst van den ouden oogst gering was. Rusland en de Donau verscheepten slechts zeer kleine partijen en vooral in Juli en het begin van Augustus werd grootendeels in de gerstbehoefte voorzien door Canada, vanwaar geregeld uitvoeren naar Europa plaats vonden. Aan het einde van Augustus begonnen de verschepingen uit Rusland en van den Donau grooter te worden en werd het aanbod ruimer, terwijl de prijzen voor die posities een belangrijke verlagings ondergingen. Voor spoedig verwachte gerst bleven echter hoge prijzen te maken en werd geregeld een belang-

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	DIVERSEN		KOLONIALE PRODUCTEN						INDEXCIJFERS						
	VURENHOUT basis 7' f.o.b. Zweden/ Finland	RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.	SUIKER		KOFFIE		THEE		COPRA		Bruto- gewicht v. d. buit. handel Nederland 1925 = 100		Centr. Bureau v.d. Stat. herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100	The Economist herleid van 1927 = 100 tot 1925 = 100	
			Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.	Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.	Aff. N.-I. thee. A'dam gem. pr. Java- en Suma- tratheep p. 1/2 K.G.	Ned.-Ind. f.m.s. per 100 K.G. Amsterdam	In- voer	Uit- voer							
1925	f 159,75	100	Sh. 2/11,625	100,0	f. 18,75	100,0	cts. 61,375	100,0	84,5	100,0	f 35,87 ⁵	100,0	100	100,0	100,0
1926	153,50	96,1	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	34,—	94,8	112	128	93,2
1927	160,50	100,5	1/6,375	51,6	19,12 ⁵	102,0	46,875	76,4	82,75	97,9	32,62 ⁵	90,9	113	116	95,4
1928	151,50	91,8	-10,75	30,2	15,85	84,5	49,625	80,9	75,25	84,1	31,87 ⁵	88,9	118	128	96,4
1929	146,00	91,4	-10,25	28,8	13,—	69,3	50,75	82,7	69,25	82,0	27,37 ⁵	76,3	122	132	91,6
1930	141,50	88,6	-5,875	16,5	9,60	51,2	32	52,1	60,75	71,8	22,62 ⁵	63,1	124	135	75,5
Jan. 1929	152,50	95,5	-9,875	27,9	13,77 ⁵	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	29,—	80,8	111	119	94,2
Febr. "	150,00	93,9	-	33,7	13,37 ⁵	71,3	54	88,0	74,25	87,9	28,62 ⁵	74,8	75	83	94,2
Maart "	147,50	92,3	-10,125	34,0	13,50	72,0	54	88,0	72,75	86,1	27,62 ⁵	77,0	82	111	94,8
April "	147,50	92,3	-10,5	29,5	13,37 ⁵	71,3	54	88,0	74,25	87,9	26,75	74,6	110	142	92,9
Mei "	145,00	90,8	-10,875	30,5	12,25	65,3	54	88,0	73,50	87,0	25,87 ⁵	72,1	135	144	91,6
Juni "	147,50	92,3	-10,625	29,8	12,00	64,0	54	88,0	69,50	82,2	24,87 ⁵	69,3	137	134	91,0
Juli "	145,00	90,8	-11	30,9	13,42 ⁵	71,6	54	88,0	68,50	81,1	27,50	76,7	144	147	91,0
Aug. "	14,—	90,8	-10,5	29,5	13,00	69,3	53,50	87,2	64	75,6	27,25	76,0	151	149	91,6
Sept. "	145,00	90,8	-10,125	28,4	13,47 ⁵	71,9	51,75	84,3	64	75,6	28,25	78,7	135	144	91,0
Oct. "	142,50	89,2	-9,625	27,0	13,30	70,9	48,50	79,0	66	78,1	27,50	76,7	137	146	90,3
Nov. "	142,50	89,2	-8,125	22,8	12,50	66,7	41,75	68,0	66,50	78,7	27,25	76,0	128	143	88,4
Dec. "	142,50	89,2	-8	22,5	12,07 ⁵	64,4	36,75	59,9	60,75	71,8	27,12 ⁵	75,6	123	125	87,1
Jan. 1930	147,50	92,3	-17,375	20,7	11,67 ⁵	62,3	35	57,0	60,50	71,6	26,87 ⁵	74,9	128	136	84,5
Febr. "	147,50	92,3	-8	22,5	11,40	60,8	35	57,0	58,25	68,9	26,37 ⁵	73,5	112	126	81,3
Maart "	147,50	92,3	-17,625	21,4	10,70	57,1	35	57,0	62,25	73,7	25,25	70,4	125	131	78,7
April "	147,50	92,3	-17,375	20,7	10,55	56,3	35	57,0	62,50	70,4	26,12 ⁵	72,8	115	127	78,7
Mei "	145,00	90,8	-6,875	19,3	9,80	52,3	34,75	56,6	5—	68,6	25,50	71,1	132	132	76,1
Juni "	145,00	90,8	-6,125	17,2	9,77 ⁵	52,1	33	53,8	58	68,6	22,87 ⁵	63,8	131	133	76,1
Juli "	142,50	89,2	-5,625	15,8	9,27 ⁵	49,5	31,50	51,3	55,50	65,7	21,75	60,6	138	141	74,2
Aug. "	142,50	89,2	-4,875	13,8	8,50	45,3	29,50	48,1	55,25	65,4	20,—	55,7	129	145	73,5
Sept. "	141,00	87,6	-4,125	11,6	7,97 ⁵	42,5	28,25	46,0	50,50	70,4	19,25	53,7	122	126	72,3
Oct. "	132,50	82,9	-4	11,2	8,62 ⁵	41,1	29	47,3	66,50	78,7	18,75	52,3	128	152	71,6
Nov. "	130,00	81,4	-4,375	12,3	8,75	46,7	29	47,3	68,25	80,8	19,3—	54,0	121	139	71,0
Dec. "	130,00	81,4	-4,375	12,3	8,20	43,7	29	47,3	66,75	79,0	19,—	53,0	105	129	69,0
Jan. 1931	125,00	78,2	-14,25	11,9	8,20	43,7	28	45,6	66,25	78,4	18,25	50,9	121	132	67,7
Febr. "	125,00	78,2	-13,875	10,9	8,20	43,7	26,25	42,8	53	62,7	18,12 ⁵	50,7	96	121	67,1
Maart "	125,00	78,2	-13,75	10,5	8,30	44,3	25,50	41,5	45	53,3	18,62 ⁵	51,9	107	140	66,5
April "	125,00	78,2	-13,125	8,8	8,57 ⁵	45,7	24,75	40,3	43	50,9	17,50	48,8	110	138	65,8
Mei "	125,00	78,2	-3,125	8,8	8,50	45,3	25	40,7	40,25	47,6	15,37 ⁵	42,9	114	141	65,8
Juni "	110,00	68,9	-13,125	8,8	8,57 ⁵	45,7	25,75	42,0	39,50	46,7	14,12 ⁵	39,4	127	133	64,5
Juli "	110,00	68,9	-13	8,4	8,77 ⁵	46,8	27	44,0	38,25	45,3	15,—	41,8	138	153	62,6
Aug. "	100,00	62,6	-12,5	7,0	7,90	42,1	25,50	41,5	38,50	45,6	14,12 ⁵	39,4	122	142	60,6
Sept. "	100,00	62,6	-12,375	6,7	7,52 ⁵	40,1	23,75	38,7	37,50	44,4	13,37 ⁵	37,3			58,7
5 Oct. "	100,00	62,6	-12,375	6,7	7,75	41,3	23	37,5	38,50 ¹	45,6	12,62 ⁵	35,2			
12 "	100,00	62,6	-12,375	6,7	7,75	41,3	23	37,5	37,5		13,62 ⁵	38,0			

¹⁾ Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. ²⁾ 8 Oct.

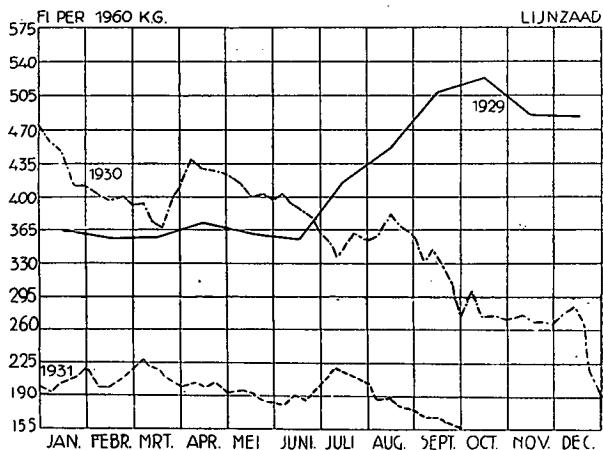
rijke premie betaald, welke eerst verdween, toen Donau-gerst en Russische-gerst in grootere hoeveelheden in West-Europa binnenkwamen. Gedurende de laatste weken van September hebben de prijzen niet sterk meer gefluctueerd. Over het algemeen was de stem-

ming niet vast en liet de vraag te wenschen, daar de consumptie kleiner geworden is, tengevolge van de lage maïsprijzen. In het laatst van September is Canada, dat den uitvoer van gerst geheel gestaakt had, nadat de prijzen tengevolge van de concurrentie van Russische en Donau-gerst waren gedaald, weder aan de markt gekomen toen de Canadeesche wisselkoers daalde. Grote verschepingen van daar worden niet verwacht, omdat de opbrengst van den gerstoogst in Canada klein is in vergelijking met andere jaren.

LIJNZAAD.

Moest reeds in het vorig overzicht melding gemaakt worden van de steeds dalende prijzen, de afgelopen drie maanden, van Juli tot October, zijn voor den geheelen handel ramspoedig geweest. Na de opleving, tengevolge van het Hoover-voorstel in begin Juli, welke opleving tot ongeveer half Juli geduurd heeft, is de financiële crisis in Duitschland gekomen, die zich langzamerhand over bijna alle landen van Europa heeft uitgebreid, en die de vraag naar verschillende producten tenslotte verder bemoeilijkt heeft. Die crisis is de oorzaak geworden van verdere complicaties op financieel gebied, met het resultaat, dat sinds begin Juli, toen de prijzen nog op circa f 206 per last stonden, een ongekende daling heeft ingezet en de prijzen vrijwel zonder ophouden omlaag gegaan zijn tot f 155 per last. Het is opmerkelijk, dat deze daling plaats gevonden heeft, niettegenstaande de vraag voor Lijnzaad toch vrij behoorlijk is gebleven en de consumptie gedurende de eerste negen maanden van het jaar zeer beduidend grooter is geweest dan het vorige jaar. Terwijl Europa het vorig jaar van 1 Januari tot 25 September 909.000 tons ingevoerd heeft, is die invoer over dezelfde periode van dit jaar niet minder dan 1.401.000 tons.

Argentinië is verreweg de grootste leverancier geweest, terwijl de aanvoeren uit Indië zeer teruggelopen zijn en Rusland en de Oostzee geen quantiteiten van eenige beteekenis hebben geleverd. Dat Argentinië in staat is geweest, niettegenstaande de finan-

ciële moeilijkheden over de geheele wereld, vrijwel zijn geheelen oogst, die toch circa 2.000.000 tons bedroeg, te verschepen, is uitsluitend daaraan te danken geweest, dat door het niet vasthouden aan den Goudstandaard de Peso scherp gedaald is, waarvan het indirecte voordeel was, dat Argentinië in staat was om niettegenstaande de geweldige concurrentie van andere landen toch zijn voorraden af te zetten. Dat deze politiek juist was, blijkt wel daaruit, dat nu tenslotte Argentinië in de wereldbehoefte voorzien heeft, de andere landen met nog lagere prijzen genoeg zullen moeten nemen.

Het nog aanwezige export-surplus in Argentinië is ongeveer (190.000) tons, hetwelk waarschijnlijk, onder de tegenwoordige omstandigheden, wel voldoende zal zijn voor den tijd, die ons nog scheidt van de nieuwe oogsten, die in normale omstandigheden in December en Januari ter beschikking komen. De berichten omtrent dien nieuwen oogst in Argentinië luiden uitermate gunstig en met de zeer vergrootte bezaaide oppervlakte en de tot hertoe gunstige weersberichten, is het dus aan te nemen, dat ook de a.s. oogst groot zal zijn. Evenwel zullen de weersomstandigheden in de eerstvolgende weken beslissend zijn en een betrouwbaar oordeel is dan ook nog niet te vormen.

De berichten uit Noord-Amerika en Canada zijn, wat de binnenkomende oogsten betreft, zeer ongunstig en men zou van een misoogst in deze twee landen kunnen spreken. De geschatte opbrengst is voor Noord-Amerika 250/300.000 tons en voor Canada 60/62.000 tons. Noord-Amerika zal dus genoodzaakt zijn, zijn behoeften meer dan anders in Argentinië te dekken.

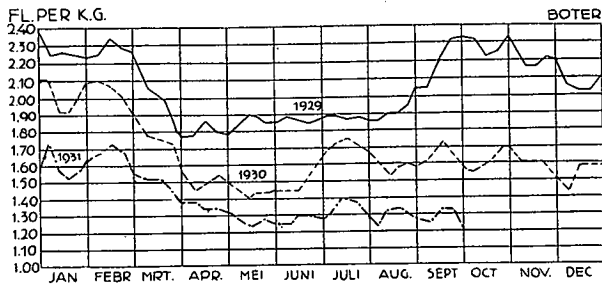
BOTER.

Het derde kwartaal opende voor de botermarkt onder vrij gunstige vooruitzichten. De toestand was ingesteld, zoo al niet op een noemenswaardig prijs herstel na het laagste punt van dit jaar, in Mei l.l., dan toch op een stabielere marktverloop. Op het in den voorzomer aanmerkelijk verlaagde prijspeil toonde het binnenland een flinke activiteit. Ruw schat men thans het boterverbruik hier te lande reeds op 2/3 van de aanvoeren, terwijl gedurende de voorafgaande jaren door de binnenlandsche vraag ongeveer 50 pCt. uit de markt werd genomen. Begin Juli openbaarde zich, als gevolg van deze meervraag en wel vnl. in het Oostelijk productiegebied een dusdanige boterkrapte, dat zeer veel fabrieken boter moesten bijkopen. De boterprijs reageerde hierop echter in uiterst geringe mate en van eenig tempo in dit prijs herstel was er heelemaal geen sprake. Dit wordt toegeschreven aan de omstandigheid, dat tot het allerlaatste toe gewacht wordt om van het Noorden bij te koopen en op die manier de markten in Friesland te ontlasten. De steun, die het binnenland thans in vergrootte mate zou kunnen bieden, komt op die manier niet tot haar recht.

Twee gebeurtenissen hebben, met een tusschenpooze van een matig herstel, in het verder verloop van dit kwartaal de zuivelmarkt in onrust gebracht en wel zeer sterk op de botermarkt haar stempel gedrukt, waarbij naast de binnenlandsche vraag de seizoenopleving tengevolge van de achteruitgaande productie in Augustus/September volkomen op den achtergrond verdween.

Half Juli werd het betalingsverkeer in Duitschland stop gezet, om daarna gedurende enkele weken aan banden gelegd te blijven. De botermarkt hier te lande reageerde daarop niet onmiddellijk. De vaste Duitse klanten bleef men bedienen. Maar de onzekerheid t.o.v. de regelmatige afwikkeling van de betalingen maakte het raadzaam buiten de gewone posten geen extra verkopen te doen; het daarvoor bestemde kwantum verdween veelal in het koelhuis. De prijsval kwam eerst wat later en verdeelde zich over twee weken. Naar gelang in de daaropvolgende week de aanvullende bepalingen inzake de deviezenafgifte

voor boter in Duitsland gunstiger luiden, hielder de toestand op. Het is aan te nemen, dat in den voorzomer niet veel boter in koelhuis geplaatst werd, zoodat de statistische positie in het midden van Augustus gezond genoemd kon worden en er een zekere rust terugkeerde. Van een haussebeweging, welke in de tweede helft van Augustus van Denemarken uitging en na eenige dagen een scherpe reactie uitlokte, was hier te lande echter weinig te bespeuren, hoewel onze markt zich aan den ongunstigen invloed daarvan op het algemeen vertrouwen in de markt niet kon onttrekken. Begin September zocht men klaarblijkelijk naar een nieuw uitgangspunt en een betere stemming

werd in het leven geroepen, m.n. door een grotere vraag uit de kleinere afzetgebieden, vooral uit België. De afzet vlotte beter, hoewel het prijsniveau zich moeilijk boven f 1,32 kon verheffen; de omstandigheden, waaronder men in Duitsland bij aanhoudend flinke eigen productie en onder den druk der Baltische prijzen zaken moest doen, waren hieraan debet.

In de vierde week van September werd, tengevolge van de valutadepreciatie in Engeland, onze botermarkt geheel gedestrugeerd. Deze storing is intusschen ten onzent van veel grooter en sneller werkenden invloed geweest dan de storingen in het toch voor Nederland belangrijker boterazetgebied Duitsland. Dit komt wel in hoofdzaak door de belangrijke bijkomstigheid, dat de valuta's der Scandinavische boterexportlanden het Pond Sterling in zijn val en zijn daarop volgende schommelingen in mindere of meerdere mate volgden, zoodat m.n. in de Duitse, de Fransche en de Belgische afzetgebieden het concurrentievermogen van de Nederlandsche boter niet dan ten koste van radicale prijsverminderingen min of meer gehandhaafd kon blijven. Het laagterecord van Mei l.l. behoefde de Leeuwarder-notering, ook in de tweede week der Engelsche geldmoeilijkheden naar beneden, weliswaar niet te overschrijden, maar de verkoopen zijn niet voldoende en de markt blijft nog geheel onbestemd, in welken toestand nog geen verbetering te zien is, zolang de wisselkoersen der genoemde landen niet tot rust komen.

De Fransche maatregel van invoercontingenten voor boter, welke met ingang van 1 October in werking is getreden, vermocht zijn onheilzamen invloed op de botermarkt nog niet uit te oefenen, maar is allerminst in staat om de nabije ontwikkeling daarvan niet somber in te zien.

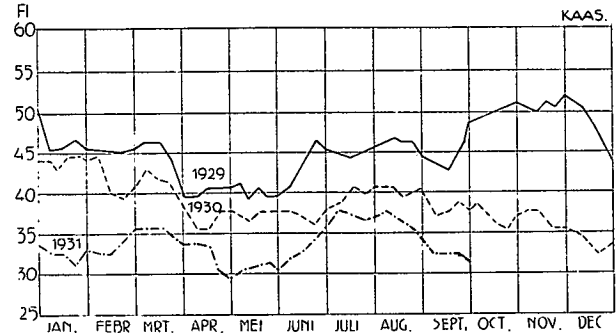
KAAS.

Begin Juli hadden de kaasmarkten onder een bevredigenden afzet een voor dit jaar hoog niveau bereikt. Terwijl de handel in Noord-Holland echter tot ver in Augustus bij vrijwel onveranderde prijzen nog levendig bleef, ondervond de markt in Friesland zeer spoedig na de afkondiging der Duitse Deviezenverordening de verlamme werking van den goeddeels gestaakten kaasuitvoer naar dat land. Ook in Zuid-Holland ondergingen de markten, ondanks kleinere aanvoeren, in hooge mate den druk van de omstandigheden in het Duitse afzetgebied.

In de daaropvolgende twee weken van de Deviezencontingenteering nam de ophooping van voorraden voor de Friesche verhoudingen gevaarlijke afmetingen aan, waardoor daar aan een prijsbaisse niet bleek te kunnen worden ontkomen. Snel, hoewel kortstondig,

was daar de reactie, toen half Augustus wederom een vergemakkelijkt betalingsverkeer met Duitsland tot stand kwam. Tot de opleving in Friesland droeg naast de groote vraag van Duitse zijde naar loco waar, de grotere kooplust uit België en Frankrijk bij.

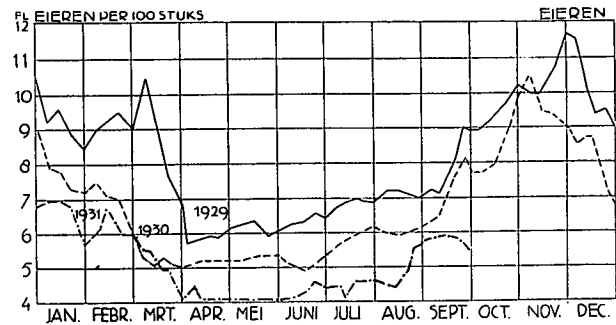
Begin September werd door een afnemende exportvraag, zoowel in Friesland, als op de Noord-Hollandsche markten, de handel zeer stug, waarin een aan-

houdende terugzetting der prijzen, geen verbetering kon brengen, al vertoonde de prijslijn half September, tengevolge van de kleinere aanvoeren, een oogenblik een stijgende tendens. Voor Noord-Holland zal hieraan tevens een betere vraag uit België niet vreemd zijn geweest.

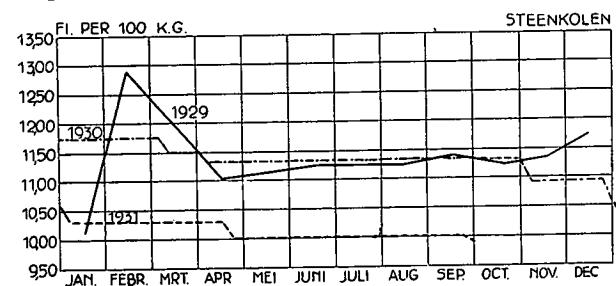
De Engelsche valutamoeilijkheden waren in het algemeen niet van directen invloed op onze kaasmarkten, met uitzondering dan wellicht van die in Zuid-Holland, welke zich den laatsten tijd wat meer op het Engelsch afzetgebied hebben ingesteld. In het Noord-Oostelijk gedeelte van ons land, waar de zuivelindustrie zich binnen betrekkelijk korten tijd kan omzetten, vreest men nu evenwel bij de lage prijzen voor boter en gecondenseerde melk een vermeerdering van de kaasproductie.

EIEREN.

STEENKOLEN.

Het feit van allesoverheerschende betekenis is het afstappen door Engeland van den gouden standaard, waardoor dat land met één slag 20 à 30 pCt. meer concurrerend op de omliggende markten geworden is dan voorheen. Duitsland tracht dezen toestand, die voor hem weinig minder dan een ramp beteekent, gezien den gevoeligen Absatzmangel, waaronder het reeds sinds langen tijd lijdt, op te vangen door een loonsverlaging, waartoe het Scheidsgericht dezer dagen besloten heeft, welke verlaging tot 31 Januari a.s. 7 pCt. bedraagt. Partieele stakingen om de invoering van de loonsverlaging onmogelijk te maken heb-

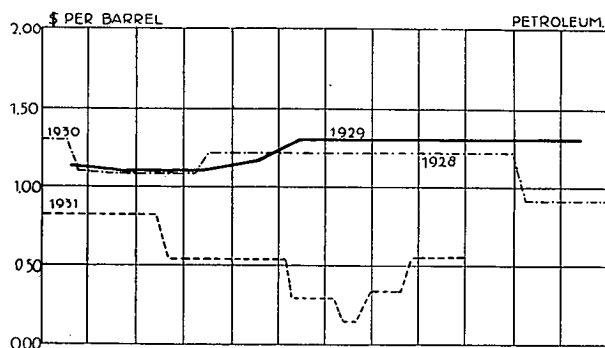
ben tot niets geleid. De Mijnbesturen zijn van meening, dat nog veel drastischer verlagingen in afzienbare tijd behooren te worden toegepast; tenzij de prijzen in Engeland door het algemeen verwachte stijgen van de „cost of living” naar boven zullen gaan en de grootere concurrentiemogelijkheid van Engelsche kolen op die wijze afbreuk wordt gedaan. Frankrijk en België hebben den invoer van uitheemsche kolen gerantsoeneerd, zeer ten ongerieve ook van de Nederlandsche mijnen.

De prijzen hebben een neiging terug te loopen en alles wijst er op, dat er nog maar enkele sprongetjes naar beneden noodig zijn om te komen tot het peil, waarop de kolen vóór den oorlog stonden.

PETROLEUM.

De overheerschende gebeurtenis op het gebied der internationale petroleumindustrie was ongetwijfeld de stap, die door de gouverneurs der groote olie-produceerende staten *Oklahoma* en *Texas* werd ondernomen, nl. de krijgswet af te kondigen, de staats-militie te mobiliseeren, de petroleum-velden te bezetten en de bronnen te sluiten.

Deze beslissingen werden genomen onder den invloed van de ontzaglijke overproductie in het tegen het einde van 1930 ontdekte veld van Oost-Texas, waar de productie tot midden Augustus op driekwart tot een miljoen barrels per dag — het eerstgenoemde is het officiële, het tweede het waarschijnlijk reële cijfer — steeg, hetgeen een algeheele ineenstorting der prijzen van ruwe olie niet slechts in dit gebied, maar alom tengevolge had, alsmede de laagste, ooit gekende prijzen voor de door raffinage verkregen producten. Terwijl de gouverneur van Oklahoma verklaarde, de bronnen pas te doen openen, zoodra de ruwolie-prijs aldaar \$ 1,— per barrel weer had bereikt, heeft de gouverneur van Texas de heropening niet van het bereiken van een bepaald prijsniveau afhankelijk gesteld, en heeft ook inderdaad, toen de waarschijnlijkheid bestond, dat de productie binnen redelijke en door de autoriteiten voorgeschreven grenzen zou worden gehouden, in een heropening toegestemd. Het verdient zeker vermelding, dat hij het door zijn ambtgenoot in Oklahoma gegeven voorbeeld pas volgde, nadat een groote vergadering van belanghebbenden in Oost-Texas, daarop nadrukkelijk had aangedrongen, en, na al wat was voorafgegaan, de niet ongegronde vrees bestond, dat deze producenten enz. die door het zelfzuchtige en onverstandige optreden van enkele hunner collega's met den ondergang werden bedreigd, dit zaakje wel eens zelf en hardhandig zouden opknappen.

Nadat de bronnen heropend waren, bleek al ras, dat de toegestane productie van 225 barrels per bron te hoog was, en dus werd, ter voorkoming van een nieuwe overproductie, dit maximum verlaagd tot 185 barrels, en later nog eens tot 150 barrels.

Dit stond tevens in verband met de beslissing van een conferentie van vertegenwoordigers der olie-produceerende staten met leidende figuren der aldaar werkende petroleum-ondernemingen, om, gedurende de drie laatste maanden van het loopende jaar de productie der Ver. Staten op hoogstens 2.376.000 barrels

per dag te beperken (op het oogenblik is zij zelfs lager dan dit cijfer, nl. pl.m. 2.200.000 barrels), waarvan Texas 900.000, Oklahoma 546.000, Californië 500.000, Kansas 110.000, Arkansas en Louisiana eveneens 110.000, de Oostkust-staten 108.000 en New-Mexico en de andere Rocky Mountain Staten samen 102.000 barrels moeten produceeren.

Slechts weinige dagen later werd bericht, dat vertegenwoordigers der voornaamste olie-staten aan den staatssecretaris van den handel, Mr. Lamont, een plan ter beperking der wereldproductie gedurende de jaren 1932—1934 hebben voorgelegd, terwijl het in de bedoeling ligt, President Hoover te verzoeken, een internationale petroleum-conferentie bijeen te roepen, die dit vraagstuk zal behandelen.

Dit „Driejarenplan” rekest met een productie van 1.518.9 miljoen barrels in 1932, van 1.595.78 miljoen barrels in 1933 en 1.642.5 miljoen barrels in 1934. Daartegenover staat een wereldproductie van 1.407.88 miljoen barrels in 1930, terwijl gedurende de eerste zeven maanden van 1931 797.15 miljoen barrels werden geproduceerd.¹⁾

Zonder op een bericht, waarvan de bijzonderheden nog niet bekend zijn, commentaar te willen leveren, dient toch de aandacht daarop te worden gevestigd; ook in dit geval, zal de door President Hoover aan te nemen houding van beslissenden invloed op den gang van zaken in een wereldindustrie kunnen zijn.

Onder invloed van de gedwongen beperking der productie zijn de prijzen van ruwe olie, alsmede die van raffinage-producten belangrijk gestegen; na de heropening van het Oost-Texas-veld waren er weer kleine prijsdalingen te constateeren.

De prijzen van een aantal voorname producten laten zich als volgt vergelijken:

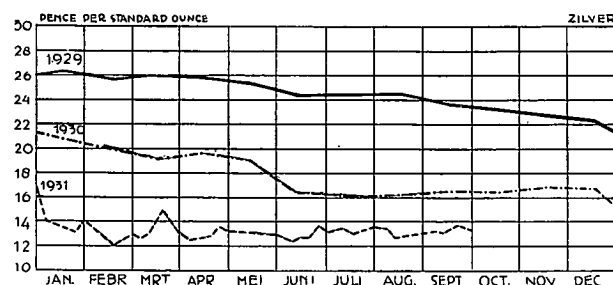
	1930	1e helft 1931	Einde	Medio
	gemiddeld	Juni	September	
Ruwe olie (barrel)				
Oklahoma 36°	\$ 1.23	\$ 0.67	\$ 0.33	\$ 0.62
Pennsylvania	„ 2.55	„ 1.77	„ 1.50	„ 1.95
Geraffin. producten (gall.) (Okla.):				
58—60 U.S. Motor				
Gasoline	d.c. 6.34	3.35	27/16	3 3/4
72—72.9 Aardgas-benzine	„ 5.36	3.14	15/16	3 15/16
41—43 water white kerosene	„ 3.58	2.62	15/16	2 1/16
24—26 stookolie (barrel)	„ 70.43	25.4	42 1/2	35.0
32—36 gasolie	„ 2.27	1.43	0 7/8	1 3/16
64—66 benzine, exportprijis, Gulf ...	„ —	—	3 3/4	5 1/2

Op de Europeesche markten bleef de situatie voor producenten en handelaren in hooge mate onbevredigend. De Russische petroleumindustrie wordt gereorganiseerd; de „Sojusneft” wordt opgeheven en de geheele petroleumindustrie als speciale afdeling aan een nieuwe Centrale voor brandstoffenvoorziening aangesloten.

Voor Nederland is van belang het voorstel der Regeering, om een benzine-belasting van 3 cts. per L. (4 cts. per KG.) in te voeren, een in dezen tijd, — en misschien niet slechts in dezen tijd — alleszins te verdedigen voorstel, vooral, wanneer later de Regeering zou kunnen besluiten, de wegenbelasting met de nieuwe heffing te vereenigen.

¹⁾ 1 ton = 7 barrels.

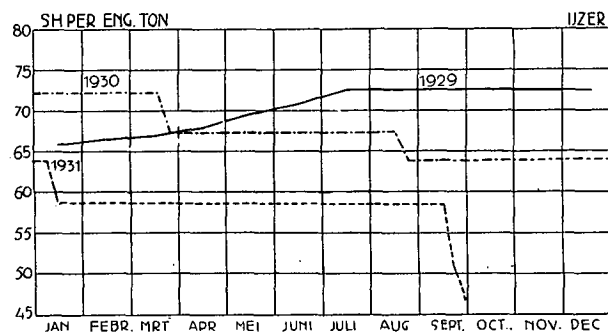
ZILVER.

IJZER.

Het derde kwartaal was voor de exportmarkt van ruw-ijzer wel het ongunstigste van het geheele crisistijdvak. Wel liep de markt voor Lux 3 in Juli nog op tot 48—49 sh. fob. Antwerpen, doch allengs daalde zij weer tot het niveau, dat zij aan het einde van het voorgaande kwartaal bereikt had, nl. 46/6—47/-. Dit was vóór 21 September, op welchen datum de gouden standaard in Engeland werd opgeheven. De vooraanstaande positie, welke Lux 3 tijdens de crisis, zij het ook door middel van belangrijke concessies — op de Schotsche markt werd het tegen 51/6 fot. Grangemouth aangeboden — veroverd had, moest het, tengevolge van de depreciatie van het Pond, opgeven.

Daartegenover maken de Cleveland-producenten een goede kans om het verloren terrein te herwinnen. Hun positie was intusschen gaandeweg slechter geworden. Zij handhaafden weliswaar den officiëelen prijs van 58/6 fot. hoogoven voor de verbruikers in het Tees-district, doch naar elders boden zij — zonder succes — tegen ettelijke sh. onder dezen prijs aan. Om hun voorraden niet tot een „onhandelbaren” omvang te doen aangroeien, zagen zij zich bovendien genoopt in Augustus de toch reeds sterk gekrompen productie nog verder te beperken.

In tegenstelling met de Engelsche goederenmarkt in het algemeen is de prijs van het Cleveland-product na de gebeurtenis van 21 September niet gestegen. Op goudbasis omgerekend, komt de officiëele prijs van Cleveland No. 3 op 47/- fob., zoodat men wel kan nagaan, dat de Schotsche markt in elk geval voor Lux 3 verloren is. Doch ook op het vasteland begint het de concurrentie van Cleveland gieterij-ijzer danig te voelen.

Een andere factor heeft nog tot de verdere ontvrichting van de ruwijzermarkt bijgedragen. De voornaamste producent van gieterij-ijzer in Frankrijk is uit het z.g. Comptoir Belge, dat den afzet van Lux 3 op de Belgische markt regelt, getreden. De daaruit voortvloeiende concurrentie van dezen producent met de overige leden van genoemd kartel heeft den prijs met ongeveer 50 B. frs. doen dalen tot 390 B. frs. fob. grens. Ook op de Fransche markt konden de producenten van Lux 3 den prijs niet handhaven. Mede als gevolg van de verminderde vraag op de binnenslandsche markt daalde de notering met 10 à 15 Fr. frs. tot 270—275 Fr. frs. fot. Longwy. Sinds de opheffing van het O.S.P.M. in November 1930 is de prijs van Lux 3 hier met niet minder dan 220 Fr. frs. gedaald.

KOPER.

Het verlaten van den gouden standaard door Engeland was van groote betekenis voor de metaalmarkt.

Door de Pondenfluctuatie kreeg men plotseling verschillende noteringen in Londen. De noteringen voor Standard koper en Electrolytisch wisselden dagelijks.

Terwijl op 18 September de hoogste notering voor beide nog resp. £ 28.10 en £ 33.10 was, bedroegen deze noteringen op 21 September jl. resp. £ 33.10.- en £ 37.-.

Een typisch verschijnsel is, dat nu de Pondenkoers

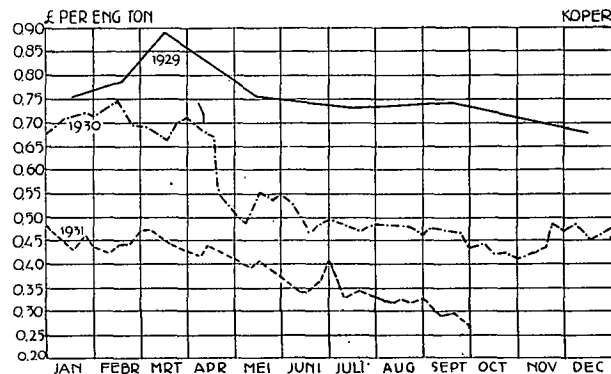
de laatste dagen iets vaster is, de spanning tusschen Electr. en Standard koper betrekkelijk groote afmetingen heeft aangenomen. Wij zouden hieruit kunnen concluderen, dat de marktpositie van koper nog zeer ongunstig is en dat men waarschijnlijk met een verlaging van den kartelprijs van \$ 7.50 rekening moet houden.

De statistische positie van het metaal is zeer ongunstig; dit blijkt wel duidelijk uit de Augustuscijfers, welke wij hieronder naast die van Juli en Juni laten volgen:

	Juni	Juli	Aug.
Prod. Geraff. koper	98.275	96.408	90.190
Uitvoer	33.251	26.321	29.016
Binnenl. lev.	50.217	43.144	45.816
Voorr. geraff. koper	413.474	440.417	455.775
„ ongeraff. „	187.353	178.761	176.105
Totaal voorraad	500.827	619.177	631.880

De productiebeperking schijnt nog steeds niet zulke afmetingen te hebben aangenomen, dat zij de ongunstige cijfers van de vraag kunnen wegwerken. Binnenkort heeft weer een nieuwe conferentie van de verschillende producenten plaats, waarop de behandeling van de productiebeperking natuurlijk een voornaam punt zal uitmaken.

De Katanga-groep zal al het mogelijke doen om een te groote productiebeperking tegen te gaan; haar kostprijs is gebaat bij een zoo groot mogelijke voortbrenging. In Amerika zal men al het mogelijke doen om te trachten den prijs op te voeren door een drastische productiebeperking.

In hoeverre de belangen van beide groepen elkaar zullen raken, dient te worden afgewacht. Zoodat ook hierboven reeds gezegd, verwachten wij een verdere daling van den koperprijs, aangezien er nog steeds geen uitzicht bestaat, dat de positie van dit artikel zal verbeteren. Misschien ontstaat er in Engeland door de depreciatie van het Pond een tijdelijke vraag; ons lijkt dit echter meer een verplaatsing dan een toename van de vraag, want voor datgene, waarvoor men zich in verband met de daling van het Pond in Engeland dekt, ontstaat op het Continent minder werkgelegenheid.

Aan het pas verschenen overzicht van de Metallgesellschaft ontleenen wij, dat, waar Europa gemiddeld in de jaren 1909/13 ongeveer 60 pCt. van de wereldproductie opnam, dit percentage in de laatste vijf jaar aanzienlijk is gedaald en nu ongeveer 47 pCt. bedraagt. In dezelfde periode is het koperverbruik van Amerika van 36 pCt. tot 47 pCt. en dat van Azië van 3 pCt. tot 5 pCt. gestegen. In 1930 zijn deze cijfers weer eenigszins ten gunste van Europa veranderd.

TIN.

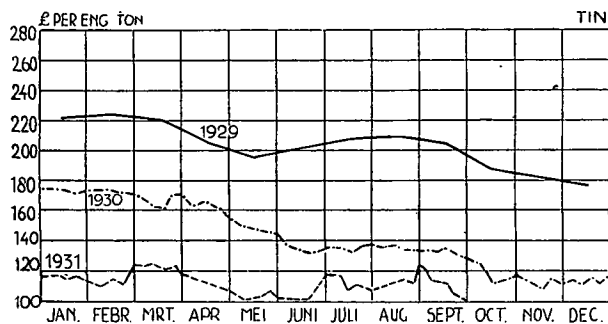
Het verloop van den tinprijs kenmerkte zich in het afgelopen kwartaal wederom door groote wisselvalligheid, hetgeen echter geen direct verband hield met de meer of minder gunstige statistische positie van het metaal.

Juli opende voor prompt tin op £ 113¼, terwijl reeds op 6 Juli de cash-prijs tot £ 119 was opgelopen. Hierop trad echter weder een reactie in, zoodat op 15 Juli de notering gedaald was tot £ 107¼. Een

langzaam herstel had hierna plaats, waardoor medio Augustus cash-tin £116¼ noteerde en op 31 Augustus £121, na het bekend maken van de totstandkoming van de Internationale tin-pool. Dit niveau bleek echter niet te handhaven, en een nieuwe daling tot £111 trad in op 18 Sept. Dit was de laatste dag, waarop te Londen Pondennoteringen op goudbasis tot stand kwamen.

Het loslaten door Engeland van den gouden standaard veroorzaakte een snel omhooggaan der goederprijzen, doch wat tin betreft, was deze stijging der Londensche noteringen niet evenredig aan de depreciatie van het Pond, zoodat een omrekening tegen de goudwaarde uitwees, dat deze prijs vrij belangrijk onder het £100 niveau was gedaald.

Het geval deed zich dan ook voor, dat tijdens de (schijnbaar) willige houding der Londensche tinmarkt, de noteringen te New-York voortdurend daalden.

In de statistische positie van het metaal kwam geen groote verandering. De zichtbare voorraad, welke op ult. Juni 51.566 tons bedroeg, daalde tot 50.265 tons per ult. September (zonder de carry-over in de Straits).

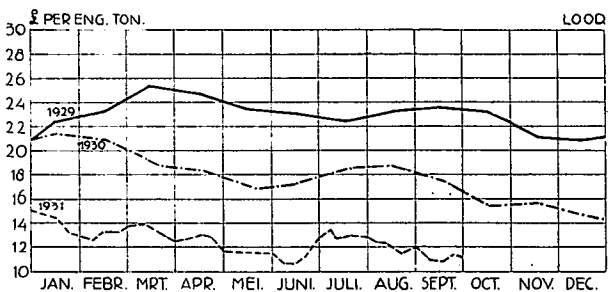
Dat de restrictie tot heden nog steeds naliet een bevredigende afneming der voorraden tot stand te brengen, moet eenerzijds worden toegeschreven aan verminderd verbruik, en anderzijds aan de overschrijding door Malaya met niet minder dan 4.764 tons van de haar toegestane quota.

Inmiddels bevatte het communiqué, gepubliceerd door het Internationaal Tin Comité na de vergadering te Parijs op 22 September, de volgende zinsnede:

„Het Comité constateerde met voldoening, dat het Gouvernement van de Federated Malay States den toestand „geheel meester was; dat de productie vanaf 1 September „beperkt was tot 40 pCt. van de geschatte potentiële productie; dat het thans gevolgde systeem voor het treffen „van een regeling met het zeer grootte aantal mijnen in „Malakka thans bevredigend werkt en dat er geen grond „bestaat voor het vermoeden, dat in sommige bladen tot „uitdrukking is gebracht, als zou Malakka niet te goeder „trouw alle pogingen in het werk stellen om haar verplichtingen krachtens het quota scheme uit te voeren.”

LOOD.

In tegenstelling met de betrekkelijk ongelijke belangen, welke in het Koperkartel heerschen, vinden wij bij de Loodpool een veel consequenter doorgevoerde prijs- en verkooppolitiek.

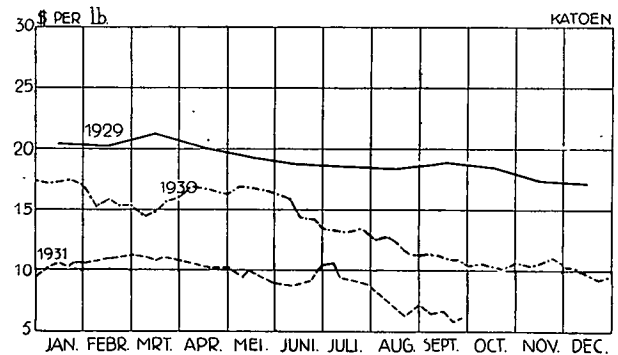
De voortbrenging van lood is in sterkere handen en het prijsverloop ondervindt dus niet zulke scherpe fluctuaties als bij koper.

Vanzelfsprekend zag men direct, na 21 September jl. een aanzienlijke stijging van lood in Londen in verband met de depreciatie van het Pond. De mogelijkheid van controleering van den loodprijs, zooals zulks met de kopernoteeringen het geval is, welke in Amerika den Dollar tot grondslag hebben, is bij lood uitgesloten, aangezien er in Amerika wel een loodprijs genoteerd wordt, die echter geen marktprijs is, doch vastgesteld wordt in verband met de invoerrechten, welke Amerika van het artikel lood heeft.

Op het oogenblik noteert lood in Londen in verband met de langzame stijging van het Pond de laatste dagen ca. £13.--. Indien men in aanmerking neemt, dat een depreciatie van het Pond van ca. 20 pCt. heeft plaats gevonden, dan komt de prijs van £13.--, berekend op goudbasis uit op ongeveer £10.8.--, welke notering iets lager is dan die van 18 September jl., de laatste notering vóór de depreciatie van het Pond.

KATOEN.

Prijzen van ruwe katoen zijn in het afgelopen kwartaal geregeld gedaald. Begin Juli bedroeg de prijs nog 10 Am.cts., doch na de eerste week in Juli brokkelden deze prijzen geregeld af, toen wel bleek, dat de weercondities in de Ver. Staten buitengewoon gunstig waren en men er waarschijnlijk een grooten oogst mocht verwachten. Dit werd bevestigd door de schatting van het Landbouwbureau in Washington, dat op 8 Augustus een oogstschatting van 15.584.000 balen publiceerde, welk cijfer belangrijk hooger was, dan de toch reeds pessimistische markt verwachtte. Prijzen zijn daarop scherp gedaald en de notering, die begin Augustus nog 8 cts. bedroeg, daalde na de publicering van dit rapport tot beneden 7 cts. Ook in Augustus en September was het weer voor den nieuwen aanplant buitengewoon gunstig en de oogstschatting van het Landbouwbureau op 8 September was zelfs nog iets hooger dan een maand tevoren. Deze tweede schatting had geen onmiddellijk effect op de markt, daar men deze reeds gediscoteerd had, doch in de laatste helft van September zijn prijzen opnieuw gedaald, hoofdzakelijk wegens de onbevredigende berichten uit de industrie en de financiële moeilijkheden in vele landen.

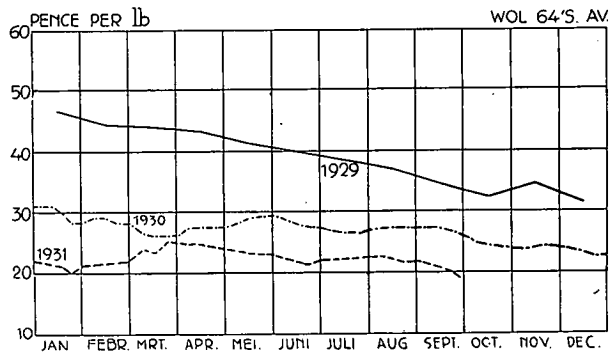

Door den grooten oogst in de Ver. Staten is er een zeer groot overschot, terwijl het niet waarschijnlijk lijkt, dat de consumptie in de komende maanden sterk zal verbeteren. De berichten uit de industrie in de meeste landen zijn verre van gunstig, terwijl ook het gebrek aan koopkracht in vele overzeesche gebieden een belemmering voor den export van manufacturen vormt. Eind September bedroeg de prijs van Amerikaanse katoen 6 cts. per lb., een notering, die men sinds menschenheugenis niet heeft gezien.

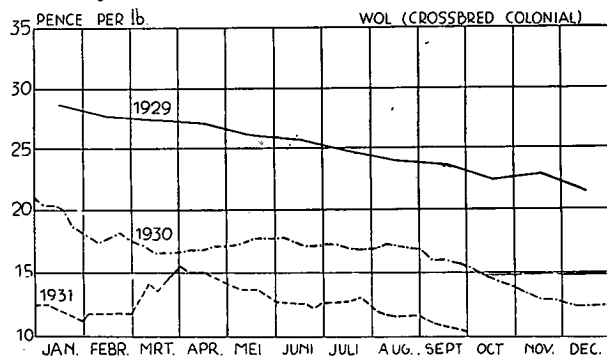
In de Ver. Staten heeft men verschillende middelen gepropageerd om den volgenden aanplant sterk te verminderen en zal men trachten hiervoor een wettelijke basis te vinden. Tot nu toe hebben alle middelen om katoenprijzen op peil te houden, gefaald en de lage prijs, die thans voor het product betaald wordt, is waarschijnlijk de beste prikkel, om in het volgend seizoen zoo weinig mogelijk aan te planten.

WOL.

De stemming op de markt was in het derde kwartaal door de overal verscherpte financiële crisis over het algemeen gedrukt. Eerst in de laatste weken en vooral na het opheffen van den gouden standaard in Engeland ontstond eenige bedrijvigheid, waarbij speciaal Engeland in het vooruitzicht van betere exportmogelijkheden zoo sterk als koper op de markt optrad, dat de wolvening te Londen verlengd moest worden en een niet onbelangrijk grooter aantal balen ten verkoop kon worden gebracht, dan verwacht mocht worden.

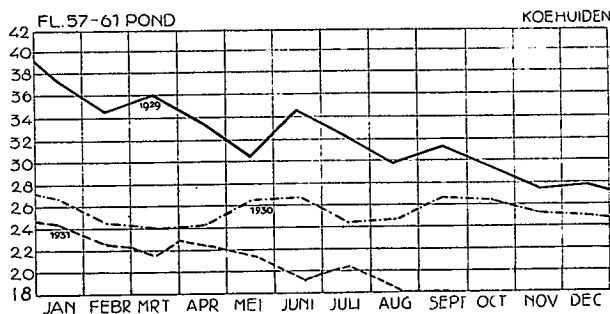

De prijzen brokkelden tot aan de opheffing van den gouden standaard in Engeland langzaam af, bleven daarna, in goudgeld omgerekend, ongeveer op hetzelfde peil, terwijl in Pond Sterling genoteerd, in overeenstemming met de depreciatie daarvan, een stijging van 20—25 pCt. werd geregistreerd. De laatste betaalde prijzen, zijn — in goudgeld uitgedrukt — voor alle qualiteiten de laagste, welke sedert tientallen van jaren werden waargenomen en blijven zelfs beneden het laatste record-laagtepunt van Januari van dit jaar.

De omzet was in de eerste twee maanden van het kwartaal betrekkelijk gering, omdat overal de uiterste voorzichtigheid in acht werd genomen en tevens niet altijd de vereischte financieringsmogelijkheden — in hoofdzaak in de continentale landen — ter beschikking stonden. Later werd de omzet, vooral in Engeland, aanmerkelijk grooter.

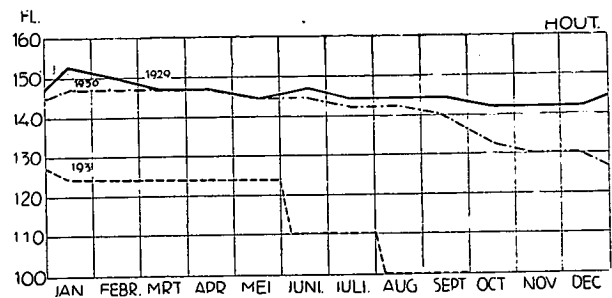
KOEHUIDEN.

HOUT.

De prijzen voor vurenhout zijn zoowel in Zweden, als in Finland, voortdurend gedaald. Goede Zweedsche producties worden aangeboden à f 95,— f.o.b. voor 7", zonder op dezen prijs koopers te vinden, ter-

wijl de Finsche producties, waaronder ook van eerste klas afladers, aan de markt zijn à f 90,—. De z.g. clearance-partijen zijn den laatsten tijd afgesloten à f 85,— en zelfs à f 82,50, vooral van de Noordelijke districten, die niet te lang meer met verschepping kunnen wachten.

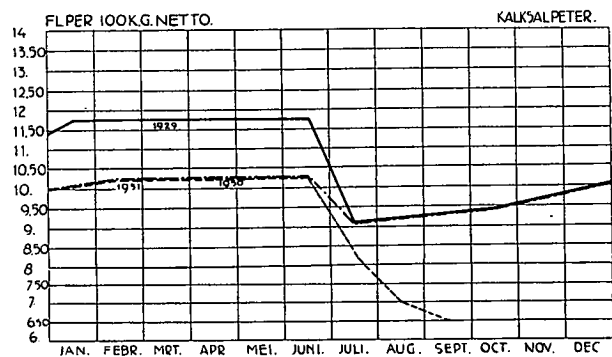

De Russische prijzen zijn voor het najaar definitief vastgesteld à f 112,50 c.i.f., tot welken prijs verschillende vrij groote contracten zijn afgesloten. De bedoeling was ca. 40.000 stds. in Nederland te plaatsen, hetgeen vrijwel is gelukt, met het gevolg, dat er weer beduidend meer hout wordt aangevoerd, dan absoluut noodzakelijk is. De gevolgen hiervan blijven natuurlijk niet uit en er zullen in den loop van October en November vrij belangrijke verscheppingen plaats vinden, waarvan evenwel slechts een gedeelte direct aan de consumenten kan worden afgeleverd.

Op het eerste gezicht zou men meenen, dat de Finsche afladers goedkoper willen afgeven dan de Russen, doch men mag niet uit het oog verliezen, dat er bij de contracten voor Russisch hout rekening moet worden gehouden met „rebates”, in den vorm van vergoedingen op vroeger afgesloten partijen, e.d.

Sedert het terugloopen van den Zweedschen kroon, is de toestand er over het algemeen niet beter op geworden, daar men van meening is, dat de Zweedsche houtexporteurs nu hun prijzen zonder feitelijk nadeel zullen kunnen verlagen en het meerendeel van de importeurs voelt er dan ook betrekkelijk weinig voor, op het oogenblik nieuwe contracten af te sluiten.

KALKSALPETER.

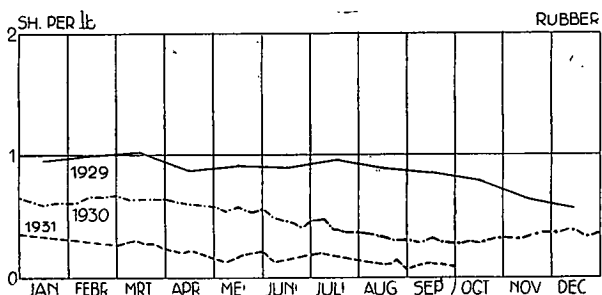

RUBBER.

In den toestand der rubbermarkt is gedurende de verslag-periode geen verbetering gekomen, al konden de prijzen tijdelijk iets aantrekken. De hogere Londen'sche notering tegen einde September weerspiegelt — zooals uit het feit, dat op 30 September te Amsterdam met een notering van 13 cts. voor loco Hevea crêpe en 12 cts. voor loco Hevea sheets een nieuw laagte-record werd bereikt, duidelijk blijkt — natuurlijk niet een opleving in zaken, maar slechts de daling der waarde van het Pond, een factor, die bovendien den rubberhandel en de rubber-cultuur voor heel wat onzekerheid plaatst. Of inderdaad, zooals in sommige kringen gemeend wordt, het loslaten van den gouden standaard door Groot-Brittannië de talrijke Nederlandsche producenten, die nog steeds tegenstanders van een productie-regeling zijn, zal beïnvloeden, ook hun houding te herzien, dient te worden afgewacht.

Die Nederlandsche kringen, die aanhangers van een regeerings-interventie ter redding van de rubbercultuur (of althans van een groot gedeelte daarvan) zijn, hebben, nadat, zooals bekend, in den boezem der door de Regeering benoemde studiecmissie de stemmen betreffende de al dan niet wenschelijkheid van een ingrijpen der regeering hadden gestaakt, het niet daarbij gelaten, maar een „rubber-quota-plan” uitgewerkt en gepubliceerd. Dit zeer gedetailleerde plan gaat van de volgende overwegingen uit:

De — controleerbare — productie der ondernemingen en de — niet-controleerbare — productie van bevolkingsrubber dienen door productiebeperking en/of uitvoerbeperking te worden verminderd.

Als basis voor de regeling moeten de productiecijfers van 1929 dienen, echter zal om billijkheidsredenen de grondslag der productie van de bevolkingsrubber met 11.000 tot 119.000 ton verhoogd worden. De zoo verkregen cijfers worden uniform met 25 pCt. verlaagd, hetgeen beteekent, dat Malakka 331.950 ton, Nederlandsch-Indië 202.500 ton (waarvan 112.500 ton ondernemings- en 90.000 ton bevolkingsrubber) en Ceylon 56.250 ton zal mogen produceeren (uitvoeren). Waar de productie der overige landen op 59.300 ton kan worden geschat, zou de wereldproductie totaal 650.000 ton belooopen, terwijl de wereldconsumptie op 680.000 ton wordt aangenomen. Daardoor zou een onttrekking van 30.000 ton aan de al te groote voorraden mogelijk zijn. Het is niet bekend, hoe de nieuwe Gouverneur-Generaal over dit (of eenig ander plan ter productie-beperking) denkt. Een ander project werd door planterskringen op Ceylon uitgewerkt; zij stellen voor, dat de Regeering een uitvoerbelasting op rubber gaat heffen, echter niet in geld, maar in natura, en de zoo verkregen hoeveelheden rubber voor doeleinden gebruikte, die geen concurrentie voor het in den handel gebrachte product beteekenen, d.w.z. voor bestratingsdoeleinden.

De op sterling-basis door Nederlandsche ondernemingen gesloten termijn-contracten (voorverkoop) brengen, voor zoover de prijs te Londen niet evenredig met de daling van het Pond stijgt, voor deze ondernemingen een belangrijke daling van de opbrengst in guldens; misschien met het oog hierop, misschien echter nog met verder strekkende bedoelingen hebben in het laatst van September besprekingen tusschen Nederlandsche en Britsche belanghebbenden plaats gehad, zonder dat tot nu toe eenig resultaat daarvan bekend werd.

De *verscheppingen* van Ned.-Indië gedurende de eerste acht maanden van 1931 beliepen 168.531 ton (1930: 165.227), waarvan 106.421 (100.362) ton ondernemingsrubber en 62.110 (64.865) ton (drooge) bevolkingsrubber. De eerste hebben dus met pl.m. 6 pCt. toegenomen, de laatste met pl.m. 4 pCt. afgenomen. Gedurende hetzelfde tijdvak beliep de export van Malakka 275.462 ton tegenover 285.511 ton in 1930, hetgeen een vermindering van nagenoeg 4 pCt. beteekent; in September moet volgens de voorloopige cijfers, een verdere vermindering zijn ingetreden.

Symington & Sinclair, ramen de *wereldproductie* gedurende de eerste helft van 1931 op 393.411 ton (1930: 410.544 ton) en het verbruik op 345.578 ton (1930: 369.797 ton), zoodat ook in 1931 een belangrijk productie-overschot is te verwachten; tot einde

Augustus wordt de wereldconsumptie (voorloopig) op 465.000 ton (1930: 483.000 ton) en de wereldexport op 537.000 ton (544.000 ton) geschat, zoodat de wereldvoorraad een toeneming van 72.000 ton aantoonde.

De firma P. Carel Wijnand heeft de volgende cijfers der *productie van 672 Europeesche maatschappijen* gecompileerd:

Maanden	Jaar	Productie ton	Maandgemiddelde ton
12	1929	306.432	38.0
11	1930	300.115	40.6
7	1931	172.637	36.7

Dus een teruggang van 3.7 pCt. ten opzichte van 1929 en van 9.7 pCt. ten opzichte van 1930.

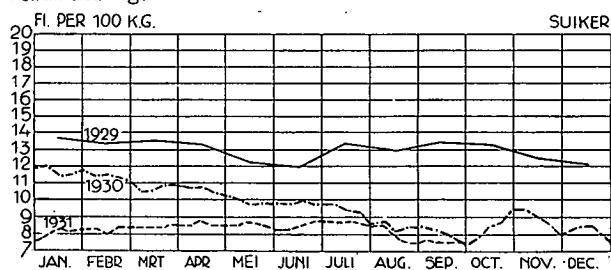
Voor de volgende maanden verwacht zij een nog grooteren teruggang.

Indien deze prognose blijkt juist te zijn, zal zij toch op een vrij langdurig selectie-proces in de rubbercultuur duiden, een proces, waarvan het geenszins vaststaat, of het beteekent een „survival of the fittest”, of een „survival of the richest”. Er zijn, zooals men weet, tal van Nederlandsche ondernemingen, die het laatste beweren.

SUIKER.

Hoewel de statistische positie van het artikel Suiker gedurende het afgelopen kwartaal belangrijk verbeterd is door de verwachting van kleinere biet-oogsten in Europa, terwijl belangrijke inkrimpingen in Java en andere landen nog te wachten staan, hebben de prijzen geen verbetering kunnen boeken. Integendeel, beheerscht door de depressie op economisch en financieel gebied, volgen alle koopers eene uiterst voorzichtige politiek.

Nadat de suikerprijzen mede geprofiteerd hadden van de „Hoover hausse”, verviel men in Augustus reeds in de apatische stemming van voorheen. De financiële crisis in Duitschland kwam kracht bijzetten aan het opnieuw ontwaakte pessimisme. De Hamburgsche termijnmarkt werd — in dezen crisistijd als oneconomisch zijnde — gesloten. Als hoogtepunt van de spanning volgden tensloten Englands financiële moeilijkheden en de opheffing van den gouden standaard in dat land. Het gevolg van deze laatste onverwachte gebeurtenis was een stijging van in Sterling genoteerde suikerprijzen in evenredigheid tot de daling van het £ Sterling. De waarde van het artikel op de wereldmarkt onderging hierdoor echter geen verandering.

De New-Yorksche noteeringen luiden op 1 Juli voor Spot Centr. 3.48, voor de loopende maand 1.35, voor 3 maanden 1.39 en voor 6 maanden 1.47. Op 30 September waren deze termijnen als volgt genoteerd 3.40, 1.32, 1.37 en 1.30.

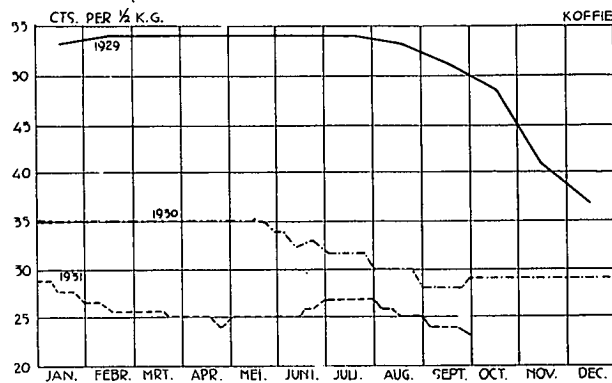
Nadat Dr. Mikusch begin September een raming van den aanstaanden bietoogst van 6.447.000 ton voor Europa zonder Rusland gepubliceerd had, maakte F.O. Licht dezer dagen zijn eerste raming met 6.171.000 ton bekend. De officiële raming voor Rusland, door Mikusch opgenomen, luidde 2.700.000 tons. Dit cijfer werd door bevoegden in Rusland te hoog geacht; Licht heeft de raming voor dit land teruggebracht op 2.150.000 tons. In vergelijking met een opbrengst van het vorig jaar van 8.631.000 tons voor Europa zonder Rusland en van 2.010.000 tons voor Rusland, geven de nieuwe cijfers dus een gunstig beeld te zien.

Ook de zichtbare voorraden zijn belangrijk vermindert. Terwijl deze op 1 Juli nog ca 7.000.000 tons bedroegen, zijn de voorraden teruggelopen op ca. 6.000.000 tons op 1 Augustus, in welke cijfers nog begrepen zijn de volgens de Chadbourne overeenkomst geblokkeerde hoeveelheden in Cuba en Europa.

Op Java vonden belangrijke afdoeningen aan exporteurs tot geheime prijzen plaats.

KOFFIE.

In den loop van het derde kwartaal liep loco Robusta alhier terug van 27 ct. tot 23 ct. per $\frac{1}{2}$ K.G., terwijl loco Superior Santos in hetzelfde tijdsverloop daalde van 29 ct. tot 25 ct. per $\frac{1}{2}$ K.G. Deze prijsloop was nog steeds in hoofdzaak toe te schrijven aan den ongunstigen toestand, waarin het artikel geraakt is tengevolge van de kunstmatige prijsophouding van Brazilië in de laatste jaren en van de daardoor veroorzaakte enorme overproductie. Als extra ongunstige factor voegde zich hierbij nog de omstandigheid, dat de loopende Brazilië-oogst, welke op 1 Juli is aangevangen, wederom buitengewoon groot belooft te worden, waardoor het resultaat van den sedert April door Brazilië genomen maatregel om een deel der geweldige aldaar aanwezige voorraden geleidelijk te vernietigen, hoogstwaarschijnlijk zal worden geneutraliseerd, dat wil zeggen, dat de gezamenlijke voorraden aan het eind van het oogstjaar hoogstwaarschijnlijk minstens nog even groot zullen zijn als in het begin het geval was.

De aanbiedingen van Brazilië, welke voor volbeschreven Superior Santos op 1 Juli dooreen ongeveer 45/6 per cwt. waren en voor beschreven Rio type 7 ongeveer 33/6, zakten in den loop van het kwartaal in tot resp. 37/- en 28/6 (in werkelijkheid zijn de aanbiedingen aan het einde van het kwartaal in Engelsch geld door de daling van het Pond sedert 21 September belangrijk hooger, doch ter vergelijking met de prijzen bij den aanvang van het kwartaal zijn zij echter hierboven in goudwaarde omgerekend).

De noteringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt liepen voor de loopende maand ongeveer 5 ct. per $\frac{1}{2}$ K.G. terug en voor de andere maanden $4\frac{1}{2}$ à 4 $\frac{3}{4}$ ct.

THEE.

Gedurende het derde kwartaal is in het niveau der middenprijzen van de Amsterdamsche thee-veilingen weinig verandering gekomen.

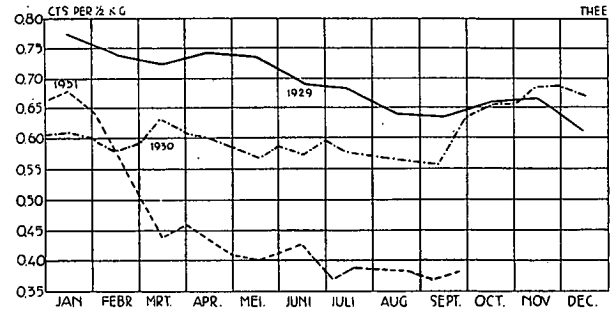
Bedroeg de middenprijs in de veiling van 2 Juli 37 cts. per h.KG. in entrepôt, in de veiling van 16 Juli bedroeg die 38 $\frac{1}{2}$ cts., om weer te dalen tot een prijs van 38 $\frac{1}{2}$ cts. in de veilingen van 30 Juli en 27 Augustus. In de veiling van 10 September daalde de middenprijs verder tot 36 $\frac{1}{2}$ cts., terwijl de veiling van 24 September een stijging te zien gaf tot 38 cts. per h.KG. in entrepôt.

Het aanbod in deze zes Amsterdamsche thee-veilingen bedroeg resp. 14.123, 11.813, 20.415, 18.233, 12.359 en 9.765 kn. Ned.-Indische thee, directen aanvoer.

Bij de hogere opbrengstprijzen, die thans te Batavia worden gemaakt, is het te verwachten, dat de Ned.-

Indische producenten minder thee naar Europa zullen verschepen dan verleden jaar, teneinde de verliezen zoo gering mogelijk te maken.

Wat de statistische positie van de theemarkt te Londen betreft, deze geeft per ultimo September geen ongunstige cijfers te zien. De aanvoeren zijn ongeveer gelijk gebleven aan die van verleden jaar, terwijl de afleveringen een sterke toeneming te zien geven. Dientengevolge beliepen de voorraden per ultimo September niet minder dan 28 miljoen Engelsche ponden minder dan verleden jaar. Zij bedroegen eind September 195 miljoen Engelsche ponden, tegenover 223 miljoen per eind September 1930.

Aanvankelijk werden geringere aanvoeren verwacht, tengevolge van kleineren uitvoer van Noordelijk Britsch-Indië, doch deze zijn grotendeels teniet gedaan door de zooveel hogere uitvoeren van Ceylon en Ned.-Indië.

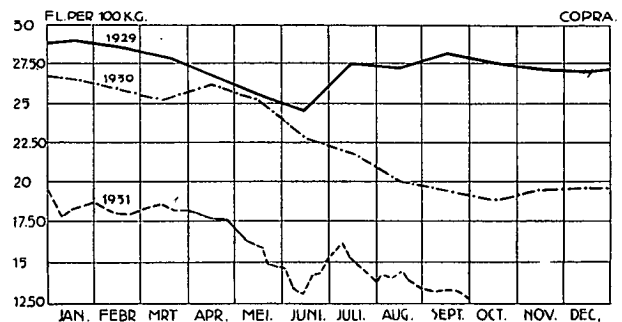
Per eind Augustus werd dit jaar in het V. K. aangevoerd aan Br.-Indische thee 117.309.000 Engelsche ponden (verleden jaar 127.802.000), Ceylon-thee 115.923.000 Engelsche ponden (v. j. 108.381.000) en Ned.-Indische thee 59.650.000 Engelsche ponden (v. j. 61.462.000).

Blijkens de statistiek van het Thee-Etablissement te Amsterdam zijn de voorraden in entrepôt, die op ultimo Juni ongeveer 99.000 kisten bedroegen, thans gedaald tot ruim 88.000 kisten per eind September, terwijl de voorraden ultimo September 1930 bijna 97.000 kisten bedroegen.

De aanvoeren bedroegen gedurende de maand September 19.856 kn., waartegenover afleveringen stonden van 33.120 kn. Gedurende Januari/September werden aangevoerd 266.411 kisten Ned.-Indische thee en afgeleverd 257.592 kn.

COPRA.

De copramarkt bleef gedurende het afgelopen kwartaal gedrukt. De prijzen liepen terug van ca. f 16,— in het begin Juli, naar ca. f 12 $\frac{1}{2}$ einde September.

De vraag was over het algemeen wel goed, vooral voor rekening van het Noord-Continent, daar cocosolie goedkoop is in verhouding met andere vetten. Het aanbod was echter te groot om op een stabiel-blijvend niveau te worden opgenomen.

Van Amerika was er weinig steun in de markt en kwam er dientengevolge meer aanbod van Zuidzee-soorten voor Europa disponibel.

Het slot was kalm, met regelmatig aanbod uit de meeste productielanden.

Marseille bleef gedrukt tengevolge van het groote aanbod van b.g. Zuidzee-soorten.

INDEXCIJFERS VAN GROOTHANDELSARTIKELEN.

„The Economist” schrijft: In verband met de tegenwoordige onzekere monetaire toestanden is de loop van de prijzen der groothandelsartikelen in Engeland in verhouding tot de goudprijzen een factor van groote beteekenis. Het ligt derhalve in onze bedoeling om gedurende de eerstvolgende weken ons gebruikelijk indexcijfer wekelijks in plaats van maandelijks te publiceeren. Het indexcijfer, berekend naar de prijzen op 30 Sept. en 7 Oct., volgt hieronder. De overeenkomstige cijfers voor Sept. 1930, einde Augustus en 18 September, den dag vóór de schorsing van den gouden standaard, worden ter vergelijking bijgevoegd:

Engelsche groothandelsprijzen.
1927 = 100.

	Einde 1930	Einde 1931	18 Sept. 1931	Einde 1931	7 Oct. 1931
Granen en Vleesch	79.5	69.7	64.5	68.0	67.6
Anderc Voedings- en Genotmid.	74.5	63.5	62.2	68.1	68.3
Weefstoffen	56.9	44.1	43.7	49.5	49.8
Delfstoffen	79.5	70.0	67.4	72.9	72.7
Diversen	76.7	66.2	65.8	68.9	67.8
Totaal	73.2	62.3	60.4	65.1	64.8
1913 = 100	100.8	85.7	83.1	89.6	89.2
1924 = 100	63.3	53.8	52.2	56.3	56.0

Teneinde een iets beteren, hoewel niet geheel nauwkeurigen leidraad voor den loop der goudprijzen te verkrijgen, hebben wij voorloopig een indexcijfer, gebaseerd op de goudprijzen van eenige artikelen¹⁾ samengesteld. De prijzen van deze artikelen zijn gebaseerd op Amerikaansche noteringen, behalve voor wol, waarvoor de notering te Havre werd genomen.

Dit goudindexcijfer, gebaseerd op de prijzen van 16 September, geeft op 23 Sept. een daling van 2.5 pCt., op 30 Sept. één van 5.3 pCt. en op 7 Oct. een van 5.1 pCt. te zien. Het werkelijke verschil tusschen de Ponden- en goudprijzen kan dus in het kort als volgt worden uitgedrukt:

	Sept. 1931	Sept. 1931	Oct. 1931
	18	30	7
Pondenprijzen (indexcijfer Economist)	100	107.8	107.3
Goudprijzen (ons speciaal indexcijfer)	100	94.7	94.9

Voorts volgt in nevenstaande tabel den loop der prijzen in een aantal belangrijke landen: zijn gestegen, terwijl de depreciatie van het Pond met betrekking tot den Dollar ongeveer 18 pCt. bedraagt. Men moet hierbij bedenken, dat de goudprijzen gedurende dezelfde periode aanmerkelijk zijn gedaald.

De bovenstaande cijfers doen vermoeden, dat het evenwicht tusschen de Sterling- en de goudprijzen thans geheel verbroken is; want op basis van een depreciatie van 18 pCt. van den wisselkoers voor Ponden, zou het indexcijfer van de Pondenprijzen, met betrekking tot een goudcijfer van 94.9, theoretisch ongeveer 114 moeten bedragen.

Men zou hieruit kunnen afleiden, dat een algeheele nieuwe aanpassing van het bestaande ruilniveau, hetzij een verdere stijging van de Pondenprijzen, hetzij een verdere daling van de goudprijzen zou vereischen.

Voorts volgt in nevenstaande tabel de loop der prijzen in een aantal belangrijke landen:

De volgende opmerkingen zijn ontleend aan de desbetreffende maandpublicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek en hebben betrekking op de Nederlandsche indexcijfers met basis 1913 = 100.

Bij beschouwing der indexcijfers over Augustus 1931 in vergelijking met die der maand Juli, blijkt, dat zoowel het algemeen indexcijfer als dat der voe-

¹⁾ Deze artikelen zijn: tarwe, maïs, haver, lijnzaad, koffie, cacao, suiker, reuzel, spek, katoen, wol, katoenzaadolie, koper, tin, rubber, lood, ruwijzer en petroleum.

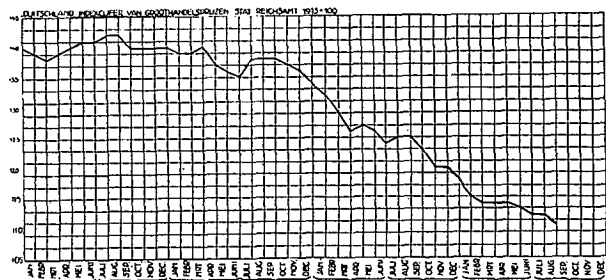
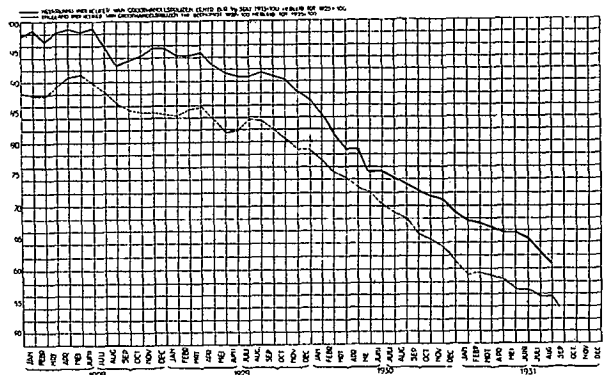
	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederlands ³⁾	Japan
November 1913..	70 ⁴⁾	100 ⁶⁾	100	100	100 ⁷⁾	100	100	100
November 1918..	358	438	367	392	214
Hoogste 1920..	591	679	325	366	297	322
Gemiddelde 1925..	1015	547	646	1425 ⁵⁾	..	161	155	202
" 1926..	1005	703	654	134	145	149	145	179
" 1927..	95	618	527	138	142	146	148	170
" 1928..	98	621	491	140	145	148	149	171
" 1929..	96	611	481	137	141	140	142	166
" 1930..	86	533	411	125	126	122	117	137
Juni 1930..	87	533	412	125	126	123	118	137
Juli " ..	84	538	402	125	126	121	115	133
Augustus " ..	84	532	403	125	126	121	114	133
September " ..	84	525	398	123	123	119	112	130
October " ..	83	509	387	120	122	118	111	124
November " ..	80	494	379	120	120	117	110	123
December " ..	78	488	369	118	117	117	107	121
Januari 1931..	77	484	362	115	115	115	105	120
Februari " ..	76	482	358	114	115	114	104	119
Maart " ..	75	482	356	114	114	113	103	120
April " ..	73	484	353	114	112	112	102	119
Mei " ..	71	470	347	113	111	111	102	116
Juni " ..	70	467	339	112	110	110	100	114
Juli " ..	70	456	337	112	110	110	97	116
Augustus "	446	331	110	..	109

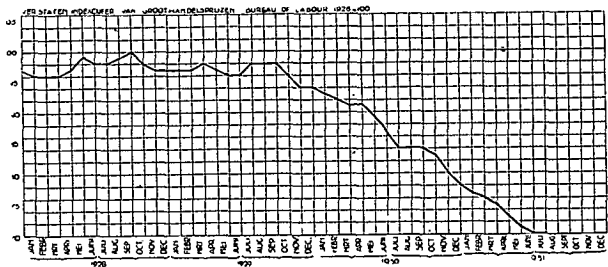
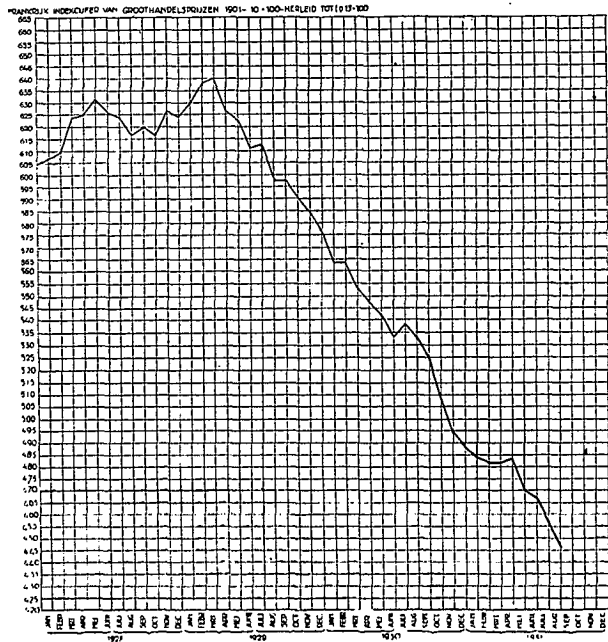
¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Stat. Reichsamt. ³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen. ⁴⁾ 1926 = 100. ⁵⁾ Jaargemiddelde. ⁶⁾ Sedert October 1923: juli 1914 = 100. ⁷⁾ Midden 1914 = 100.

dingsmiddelen met 3 punten (resp. 3,0 en 3,1 pCt.) is gedaald.

Tegenover een prijsstijging van 9 artikelen (alle voedingsmiddelen) met in totaal 44 punten (w.o. eieren met 11 punten), staat een prijsdaling van 22 artikelen (14 voedingsmiddelen) met in totaal 219 punten (w.o. aardappelen met 83, zwavelzure ammoniak met 39, ruwe katoen met 17, lamsvleesch met 13 en tarwe en terpentijnolie met 10 punten).

De stijging van Juli tot Augustus, in procenten uitgedrukt, is als volgt: hooi 15,1, eieren 12,2, varkensvleesch 10,6, thee 9,7, zemelen 7,6, rogge 2,8, rundvleesch 1,1, melk en zout elk 0,6; de daling was voor: zwavelzure ammoniak 60,0, aardappelen 35,1, ruwe katoen 20,3, tarwe 14,4, maïs 12,6, lijnolie 11,6, terpentijnolie 8,7, kalfsvleesch 6,6, lamsvleesch 6,4, gerst 5,4, hennep 5,1, boter 4,5, hout (Zweedsch vuren) 4,0, zilver 3,2, macaroni 3,0, haver 2,7, suiker 2,1, koffie 1,7, cacao 1,4, peper 0,4, tin 0,4 en groene erwten 0,1.

INDEXCIJFERS VAN SCHEEPSVRACHTEN.

„The Economist” schrijft: Ons indexcijfer voor scheepsvrachten toonde gedurende September weinig verandering ten opzichte van de voorafgaande maand. Het laatste indexcijfer is 10.7 pCt. lager dan dat van verleden jaar:

Datum	Europesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. 1926	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Dec. 1927	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
Dec. 1928	122,1	131,3	125,6	126,8	127,4	156,7	131,7
Dec. 1929	117,3	95,5	94,6	109,0	93,4	91,7	100,3
Sept. 1930	87,3	91,2	95,7	103,0	89,2	117,5	97,3
Oct. „	91,1	85,6	93,3	101,3	85,2	113,9	95,1
Nov. „	89,5	85,0	90,4	99,8	81,0	107,7	92,2
Dec. „	89,7	86,9	93,8	103,8	85,2	109,5	94,8
Januari 1931	88,0	90,1	90,1	101,3	88,8	108,6	94,5
Februari „	87,1	93,4	94,6	96,9	90,9	108,6	95,2
Maart „	86,5	94,0	90,5	99,2	91,9	105,0	94,5
April „	86,0	95,0	94,4	94,0	91,4	103,3	94,0
Mei „	85,0	96,6	94,7	94,8	96,0	104,1	95,2
Juni „	82,4	89,6	89,8	91,8	93,0	98,8	90,9
Juli „	81,2	85,5	86,3	87,6	87,8	95,2	87,3
Aug. „	80,6	82,3	88,3	88,4	87,3	92,6	86,6
Sept. „	82,5	83,1	86,3	86,1	85,2	97,9	86,9

Gedurende de eerste helft van de afgelopen maand waren de zaken over de geheele linie flauw. Na de

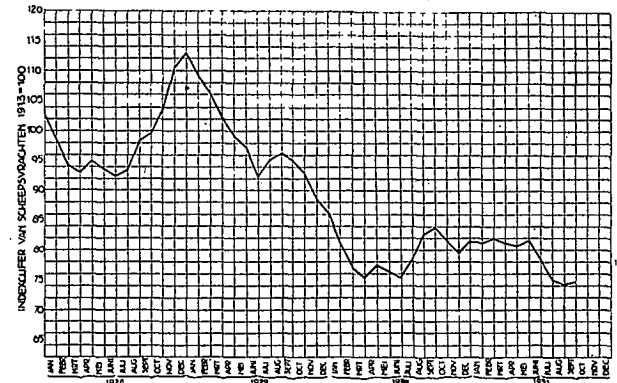
schorsing van den gouden standaard, waren de noteringen in Ponden op de vrachtenmarkten onregelmatig. Aan het einde van de maand was er eenige vraag naar kolenschepen, doch met uitzondering van een goede vraag naar scheepsruimte voor graanverscheppingen van Argentinië, was de handel terughoudend voor alle thuisvrachten. De volgende tabel toont het maandgemiddelde voor alle afdelingen:

	Indexcijfer	+ of -
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	99,1	+ 5,5
„ „ thuisvracht	83,9	+ 1,6
Middell. Zee; uitgaande vracht	77,1	- 5,5
„ „ thuisvracht	83,7	+ 2,1
Noord-Amerika	83,1	+ 0,8
Zuid-Amerika; uitgaande vracht	67,3	- 2,3
„ „ thuisvracht	105,3	+ 1,6
Indië; uitgaande vracht	82,1	- 2,1
„ „ thuisvracht	90,2	- 2,5
Het verre Oosten, enz.....	85,2	- 2,1
Australië	97,9	+ 5,3

Uit de volgende tabel blijkt ons indexcijfer op basis van 1913 = 100:

(1913 = 100)

Maand	1928	1929	1930	1931
Januari	98,47	109,6	81,2	81,2
Februari.....	94,33	106,7	76,5	81,9
Maart	93,17	102,6	75,5	81,3
April	94,59	99,1	77,1	80,8
Mei	93,79	97,3	76,1	81,8
Juni	91,29	92,1	75,7	78,1
Juli	93,73	94,8	78,1	75,0
Augustus	98,17	96,1	82,6	74,4
September	99,54	95,3	83,6	74,7
October	103,93	93,3	81,7	
November	110,94	88,3	79,3	
December	113,17	86,2	81,5	
Jaari. gemiddelde	98,8	96,8	79,1	

DE HANDELSBEWEGING VAN NEDERLAND GEDURENDE DE EERSTE ACHT MAANDEN VAN 1931.

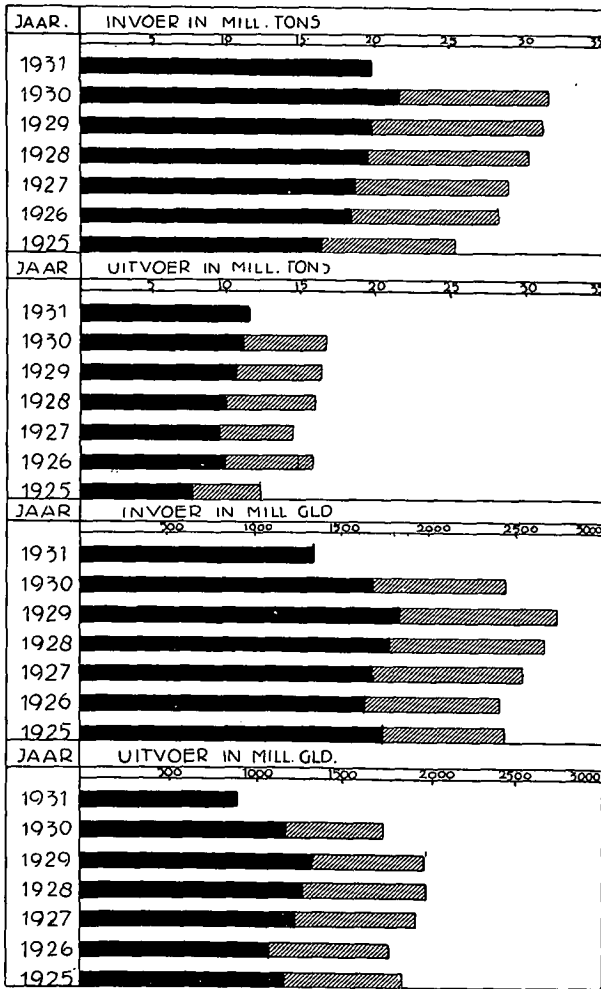
Indien de handelsbeweging van Nederland in de periode van Jan.—Aug. met de overeenkomstige perioden in de voorafgaande zes jaren wordt vergeleken, dan kan het volgende worden opgemerkt.

Vanaf 1925 is het gewicht van den invoer voortdurend gestegen; eerst in dit jaar is er een reactie ingetreden en is het gewicht van den invoer gedaald tot beneden dat van 1929. Daarentegen is de waarde van den invoer dit jaar het laagste van de afgelopen zeven jaren.

Het gewicht van den uitvoer is eveneens vanaf 1925, met een kleine onderbreking in 1927, voortdurend gestegen en is over de eerste acht maanden van dit jaar grooter dan het ooit geweest is.

De waarde van den uitvoer daarentegen is echter enorm gedaald, waarin de ongunstige toestand op de wereldmarkten wel sterk tot uiting komt.

Een en ander blijkt zeer duidelijk uit de onderstaande grafiek, waarin de zwarte lijnen op een periode van acht maanden betrekking hebben.

INDEXCIJFERS VAN GROOT- EN KLEINHANDELS- PRIJZEN IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Aan de maandstatistiek 1931 No. 7 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek ontleenen wij de volgende gegevens:

Het indexcijfer van den geheelen invoer bedroeg in Juli 114 tegen 115 in Juni als een gevolg van de daling van het indexcijfer van de groepen textiele goederen, metalen en chemicaliën en verfstoffen. Het indexcijfer van de groep diversen bleef onveranderd, terwijl dat van de groep levensmiddelen steeg in hoofdzaak tengevolge van de prijsstijging van rijst.

Uitvoer. De serie uitvoerproducten omvat de prijzen van 20 producten.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	In- heemsch ¹⁾	Uit- heemsch ¹⁾	Totaal	Voeding ²⁾
1913/14	100	100	100	100
1924 ..	182	158	170	170
1925 ..	169	152	160	159
1926 ..	169	148	159	156
1927 ..	166	147	157	155
1928 ..	160	148	154	153
1929 ..	162	145	153	151
1930 ..	156	143	150	148
Augustus 1930 ..	152	142	147	144
Januari 1931 ..	148	139	144	141
Februari " ..	143	139	141	138
Maart " ..	140	139	139	136
April " ..	138	138	138	135
Mei " ..	136	137	137	133
Juni " ..	131	133	132	128
Juli " ..	130	132	131	127
Augustus " ..	131	131	131	127

¹⁾ 20 artikelen. ²⁾ 35 artikelen.

De dalende tendens, welke reeds zoo vele maanden valt te constateeren, bleef ook in Juli overheerschen.

		Juni 1931	Juli 1931
suiker, sup.	per 100 KG.	f 8.32	f 8.12
rubber	" 1/2 "	" 0.15 ⁵	" 0.15
thee	" 1/2 "	" 0.29	" 0.26 ⁵
koffie	" 100 "	" 42.25	" 38.50
copra	" 100 "	" 11.31	" 11.19
tapioka	" 100 "	" 9.02	" 8.29

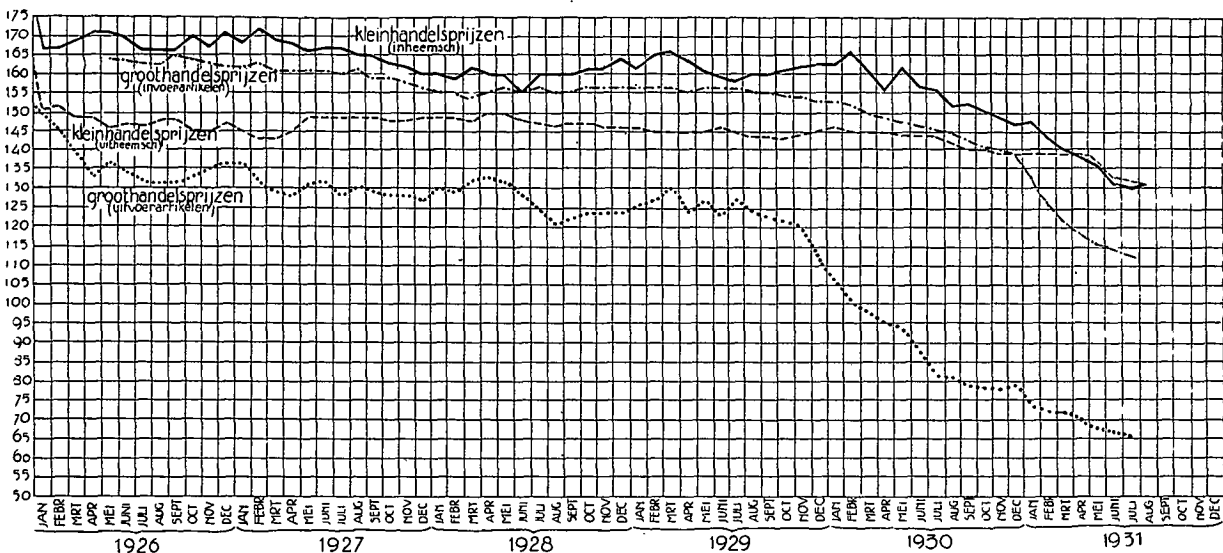
Het indexcijfer van den uitvoer daalde met 1 punt tot 66. Het algemeen indexcijfer van den in- en uitvoer tezamen bedroeg 103 in Juli tegen 104 in Juni. (Zie tabel volgende pag.).

In hoofdzaak door de hogere prijzen voor rijst en aardappelen liep het indexcijfer van de serie inheemsche artikelen op van 130 in Juli tot 131 in Augustus.

Door geringe prijsdalingen van eenige artikelen daalde het indexcijfer van de uitheemsche artikelen met 1 punt tot 131, terwijl het indexcijfer van den geheelen kleinhandel (inheemsche en uitheemsche artikelen tezamen) onveranderd 131 bleef.

Pasar prijzen. De prijs van padi boeloe was in Juli iets hooger, die van padi goendil daarentegen lager dan in de vorige maand. Voor beras waren de prijzen ondanks de hogere buitenlandsche noteeringen nog iets teruggelopen. Ook de prijzen van maïs, cassave, gaplek en bataten, aardnoten, katjang kedelee en klappers waren lager.

Van de seizoensstijging der prijzen, welke in het algemeen in Juli na het binnenhalen van den hoofd-oogst van padi begint, is dus nog bijna niets te merken.

Indexcijfers van 72 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia, Soerabaja en Semarang.

	Invoerartikelen.						Uitvoerartikelen	Totaal groothandel
	Textiel-goederen ¹⁾	Levensmiddelen ²⁾	Metalen ³⁾	Chemicaliën ⁴⁾	Diversen ⁵⁾	Totaal		
1913.	100	100	100	100	100	100	100	100
1924.	213	164	167	160	168	178	155	173
1925.	208	161	160	150	165	172	146	166
1926.	185	157	151	153	169	165	137	159
1927.	174	148	149	149	173	160	130	154
1928.	172	149	141	141	162	155	125	149
1929.	172	149	142	142	163	155	123	148
1930.	162	138	133	133	152	146	88	134
Juli 1930.	161	139	133	136	155	146	82	132
Januari 1931.	143	121	117	124	148	132	73	119
Februari	137	113	110	117	149	126	72	115
Maart	130	112	103	110	150	122	72	111
April	123	107	102	110	148	118	70	108
Mei	118	105	102	107	147	116	68	106
Juni	119	103	96	107	145	115	67	104
Juli	117	105	93	105	145	114	66	103

1) 20 art. 2) 12 art. 3) 12 art. 4) 15 art. 5) 13 art.

(Vervolg van pag. XXV.)

vindt. Het I.f.K. acht dit verschijnsel niet het sein van een opleving en hierbij kunnen wij ons geheel aansluiten. De onzekere toestand op monetair gebied, die weliswaar de uitvoer van bepaalde landen zal vergrooten, de nieuwe protectionistische maatregelen in verschillende landen, en de nog voorshands ongunstige vooruitzichten, zullen in den eerstvolgenden tijd zeker niet tot een verlevendiging van den wereldhandel bijdragen.

Wat den economischen toestand van Nederland betreft, moge hier op de volgende uitspraak in de Septemberaflevering van „De Nederlandsche Conjunctuur”, uitgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek worden gewezen:

„Voor een land, welks economische betrekkingen met het buitenland zoo talrijk zijn, is het nauwelijks mogelijk, dat een algemeene verbetering van den toestand onafhankelijk van het buitenland zou intreden. Zoolang daar nog zooveel verwarring heerscht, kan voor Nederland nog niet op verbetering van den toestand gerekend worden.”

VOORRAADSTATISTIEK VAN GROOTHANDELSARTIKELLEN. 1)

	KOPER ²⁾		TIN ³⁾		RUBBER ⁴⁾		SUIKER ⁵⁾			KOFFIE ⁷⁾		THEE		TARWE ¹⁰⁾	KATOEN ¹¹⁾			
	Wereld	Verbruik	Wereld	Verbruik	Wereld	Londen	Wereld	Cuba ⁶⁾	Verbruik	Wereld ⁸⁾	Sant. & Rio	Verbruik	Londen	Amsterdam	Wereld	Wereld	Verbruik	
																		in 1000 tons
1925			17.1	11		5.5		3.3	132	13	5.2	4.4 ⁹⁾	50	187.3	31,5		5.635	26
1926			15.8	11		48.4		3.2	70	12	4.9	6.0 ⁹⁾	53	191.3	57,4	40.5	8.225	35
1927			15.6	11		63.4		3.8	308	15	5.3	13.1 ⁹⁾	89	213.0	64,7	47.3	7.037	28
1928	292	16	24.9	15		19.7		4.4	388	16	5.2	13.6	83	220.5	88,2	50.0	7.024	28
1929	401	22	32.4	18	334.5	54.3	42	5.6	316	21	5.1	20.0	118	260.4	69,6	72.9	7.234	28
1930	535	42	46.6	30	479.9	77.3	69	7.0	1.419	26	5.2	24.1	131	261.6	68,5	72.9	9.396	42
Jan. '29			25.3	14		25.4		5.3	1.017	20	5.0	12.8	84	233.4	97,5	69.1	6.640	25
Febr.			27.5	15		25.4		6.1	1.804	22	5.0	12.0	80	237.5	98,1	65.8	6.126	23
Maart			26.7	15	275.0	28.1	35	6.4	2.558	23	5.0	10.7	74	237.7	91,6	62.1	5.603	21
April			26.9	15	275.3	31.2	35	6.6	2.964	24	5.2	10.0	71	221.3	93,4	53.4	4.749	18
Mei			26.9	15	270.1	31.5	34	5.5	2.299	20	5.3	9.2	68	197.5	93,2	49.7	4.100	16
Juni	315	18	24.9	14	260.1	31.0	33	5.2	2.299	19	5.3	8.9	67	184.6	95,9	43.9	3.328	13
Juli			25.9	14	261.6	30.2	33	4.0	1.744	15	5.4	10.8	76	182.9	93,1	46.3	2.680	10
Aug.			27.6	15	266.9	34.7	34	3.2	1.369	12	5.3	13.2	87	191.6	100,3	54.4	2.600	10
Sept.	326	18	27.0	15	278.1	42.1	35	2.9	1.003	11	5.2	15.9	99	201.9	91,7	63.4	3.628	14
Oct.	319	18	30.1	17	291.4	48.1	37	3.1	1.003	11	5.1	18.6	111	221.4	78,5	70.4	6.119	23
Nov.	354	20	29.3	16	302.1	51.0	38	5.6	565	21	5.0	18.8	112	235.7	73,7	69.2	6.895	26
Dec.	401	22	32.4	18	334.5	54.3	42	5.6	316	21	5.1	20.0	118	260.4	69,6	72.9	7.234	28
Jan. '30	435	34	33.3	21	362.2	60.5	52	5.7	672	21	5.1	21.1	117	266.6	91,1	72.1	7.421	29
Febr.	457	36	37.0	24	392.1	64.4	57	6.4	1.665	24	5.3	21.4	120	267.0	102,4	68.9	6.969	28
Maart	479	38	35.3	22	409.3	69.2	59	7.1	2.972	26	5.3	22.2	123	248.9	108,4	64.8	6.436	25
April	525	42	41.7	26	408.4	74.1	59	7.5	3.700	28	5.3	24.0	131	234.8	119,6	58.8	5.698	23
Mei	528	42	44.4	28	400.4	77.2	58	6.7	3.407	25	5.5	24.3	134	215.0	126,5	51.5	5.102	20
Juni	522	41	46.4	29	407.2	79.7	59	6.3	3.407	23	5.6	22.8	127	209.1	117,6	47.4	4.756	19
Juli	517	41	46.6	30	414.8	80.9	60	5.1	2.998	19	5.4	22.1	123	201.2	123,3	51.5	4.317	17
Aug.	532	42	47.4	30	431.8	80.6	62	4.3	2.704	16	5.5	23.7	131	214.9	119,6	58.7	4.525	20
Sept.	545	43	44.1	28	449.2	83.1	65	3.8	2.433	14	5.5	22.0	123	223.0	96,8	68.0	5.661	25
Oct.	554	44	44.8	28	448.5	77.5	65	4.1	2.433	15	5.0	24.3	131	234.6	89,0	66.1	8.050	36
Nov.	543	43	45.4	29	457.1	76.4	66	7.0	1.684	26	5.1	24.4	132	243.4	75,5	67.6	9.068	40
Dec.	535	42	46.6	30	479.9	77.3	69	7.0	1.419	26	5.2	24.1	131	261.6	68,5	72.9	9.396	42
Jan. '31	525	42	48.7	31	498.7	81.0	72	7.3	1.621	27	5.4	23.4	129	273.5	84,0	75.2	9.421	42
Febr.	519	41	51.8	33	513.4	82.2	74	7.7	2.215	28	6.0	22.6	128	270.4	91,4	78.8	9.327	41
Maart	510	40	51.6	33	519.0	83.9	75	8.5	3.485	31	6.2	22.3	128	242.3	86,5	75.0	9.039	40
April	523	41	54.6	35	524.0	85.9	76	8.3	3.714	31	6.2	21.3	123	212.0	94,2	67.1	8.356	37
Mei	551	44	58.0	37	536.9	85.3	78	7.5	3.420	28	6.4	20.0	118	205.3	96,9	60.0	7.784	35
Juni	563	45	58.8	37	539.6	82.4	78	7.0	3.420	26	6.4	19.1	114	203.0	99,1	55.4	7.222	32
Juli	582	46	58.1	37	551.3	81.1	80	6.1	3.025	23	7.0	20.8	125	198.1	102,0	57.8	6.592	29
Aug.	596	47	56.7	36	550.3	81.6	80				7.0	23.0	135	205.9	101,6	62.5	6.177	24
Sept.			56.8	36		80.1					6.6			195.1	88,3			

1) De cijfers hebben betrekking op het einde van de maand (jaar)of het begin van de daarop volgende maand.
 2) Met uitzondering van de voorraden in Japan.
 3) De visible supply volgens W. H. Gartsen (vroeger Ricard en Freiwald).
 4) Wijnand & Keppler's Rubberbericht.
 5) Zichtbare voorraden volgens Czarnikow.
 6) Voorraden in de havens en in het binnenland.
 7) Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.
 8) Niet inbegrepen de binnenl. voorraden in Brazilië.

Sedert Juni niet inbegrepen de gouvernementsvorraden van Sao Paulo.
 9) Alleen de binnenlandsche voorraad te Santos.
 10) Statistiek van George Broomhall. Zichtbare voorraden in de tweede hand in de Ver. Staten en Canada, en in de voornaamste havens van Groot-Brittannië, in Europa, Argentinië en Australië en stoomende partijen.
 11) Liverpool Cotton Association. De cijfers hebben betrekking op de voorraden in Engeland, op het Continent, in de Ver. Staten, te Alexandrië, te Bombay en in den Orient.